

THE VISKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 37 (2428) 1996 RUGSĖJIS-SEPTEMBER 10 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA — \$1

Pro užtvarų plyšius

Visada buvo ir bus įvairių nuomonių, tyčinių parzinimų, pajuokavimo, cinizmo. Į klausimą, kaip geriausiai galima būtų stiprinti nepriklausomą Lietuvą, tikriausiai atsirastų ir rimtų, ir lengvabūdiškų atsakymų.

KOKIAI kategorijai reikėtų priskirti štai kad ir tokį pasiūlymą: susigrupavę atsiverkime aukštomis tvoromis ir žiūrėkime, kad į mūsų kiemą niekas nosies nekaišiotų. Rimvydas Valatka "Lietuvos ryto" 1996 m. liepos 22 d. laidoje staciai taip ir siūlo: "Tegu politikai valdo kraštą, spauda kontroliuoja politikus, gydytojai gydo žmogaus kūną, o kunigai rūpinasi jų sielomis, bet ne tuo, kas ir kaip rašoma laikraščiuose". Rimta ar juokinga, bet siūlymas aiškus. Dar akivaizdžiau būtų, jei paliestume ir kitas žinybas ar kitus užsiėmimus pvz. mokytojus, policininkus. O ką muzikantai, ką žemdirbiai? Vieni tik dūdas pučia, kiti žemę arija. Visi atsiriboję, apsitvėrę, tariai laimingi, senose knygose pasikaite — "daug žinosi, greit pasensi". Juokas juokais, tačiau stiprinant nepriklausomybę žiūrėti, kas ką daro pro užtvarų plyšius vargu ar būtų pateisinama. Bendri siekiai nesiderina su narvelių politika. Tai rodo ir gyvenimas. Štai, kad ir spauda (turbūt žurnalistai?), sakoma, kontroliuojanti politikus. Negi tik toks ir tebutų žurnalizmo uždavinys? Jei ne, tai ir gydytojai užsiima ne vien tik žmogaus kūno gydymu, ir kunigams rūpi kas laikraščiuose rašoma, tikriausiai ne mažiau kaip ir visiems kitiems skaitytojams. Žodžiu, visi domisi kas, kur ir kaip. Tai normalu ir priimta visame demokratiname pasaulyje, kuriame niekas nesistebi, kad muzikantai politikuoja ir inžinieriai ne vien tik tiltus stato, ir žurnalistai ne vien tik rašo ir kitus kritikuoja.

SIŪLYMAS atsiverti ir žiūrėti tik kažkokių "savo" reikalų dvelkia suprantamu noru apginti spaudos neliečiamybę, absoliučią jos laisvę, kurioje kiekvienas išspausdintas žodis, nepaisant ką jis bereikštų, yra lygiavertis kitiems, gal jau vien dėl to, kad jis savas, lietuviškas. Lietuviai žino, kad dėl to savojo žodžio ne mažiau kovota kaip dėl tikėjimo varžymo ar politinės laisvės. Tautoje ta kova turi gana ilgą nebepakartojamą ir garbingą istoriją. Tačiau šiandien kylantis laisvojo žodžio klausimas nieko bendro su tuo neturi. Kalbama ne apie spaudos ir žodžio laisvę, bet apie tai, kas viešai skelbiama. Keistai skamba nuomonė, kad kunigams neturėtų rūpėti, kas ir kaip laikraščiuose rašoma, tuo pačiu metu siūlant jiems rūpintis žmonių sielomis. Tai panašus į siūlymą daržininkui sodinti daigus į dirvą, kuri laistoma nuodais. Apigailėtina, kad toks nesupratimas iš viso gali iškilti laisvę atgavusioje Lietuvoje. O su ta laisve ir su ta jos vardu platinama spauda nebėra juokų. Visiems yra puikiai žinoma ir matoma, kaip spauda, taipgi ir visa kita žiniasklaida, stipriai įtakoja ir veikia visuomenę, ypač jaunimą, kuris dažnai ir į pamazgas pažiūri kaip į gryną vandenį. Todėl ir į laikraščius, kurie užsiima tautos demoralizavimu, kas gi begalėtų žiūrėti vien tik kaip į laisvojo žodžio perteikėjų ar niekuo dėtus, kažkokius nerinktus ir nekvistus modernaus gyvenimo atstovus. Nesusikalbėjimai iškyla ne dėl to, kad kas nors norėtų paneigti laisvojo žodžio reikšmę, bet dėl to žodžio pavertimo įrankiu, kenkiančiu atgimimui. Č.S.

KANADOS IVYKIAI

Teisėtas ar ne referendumas?

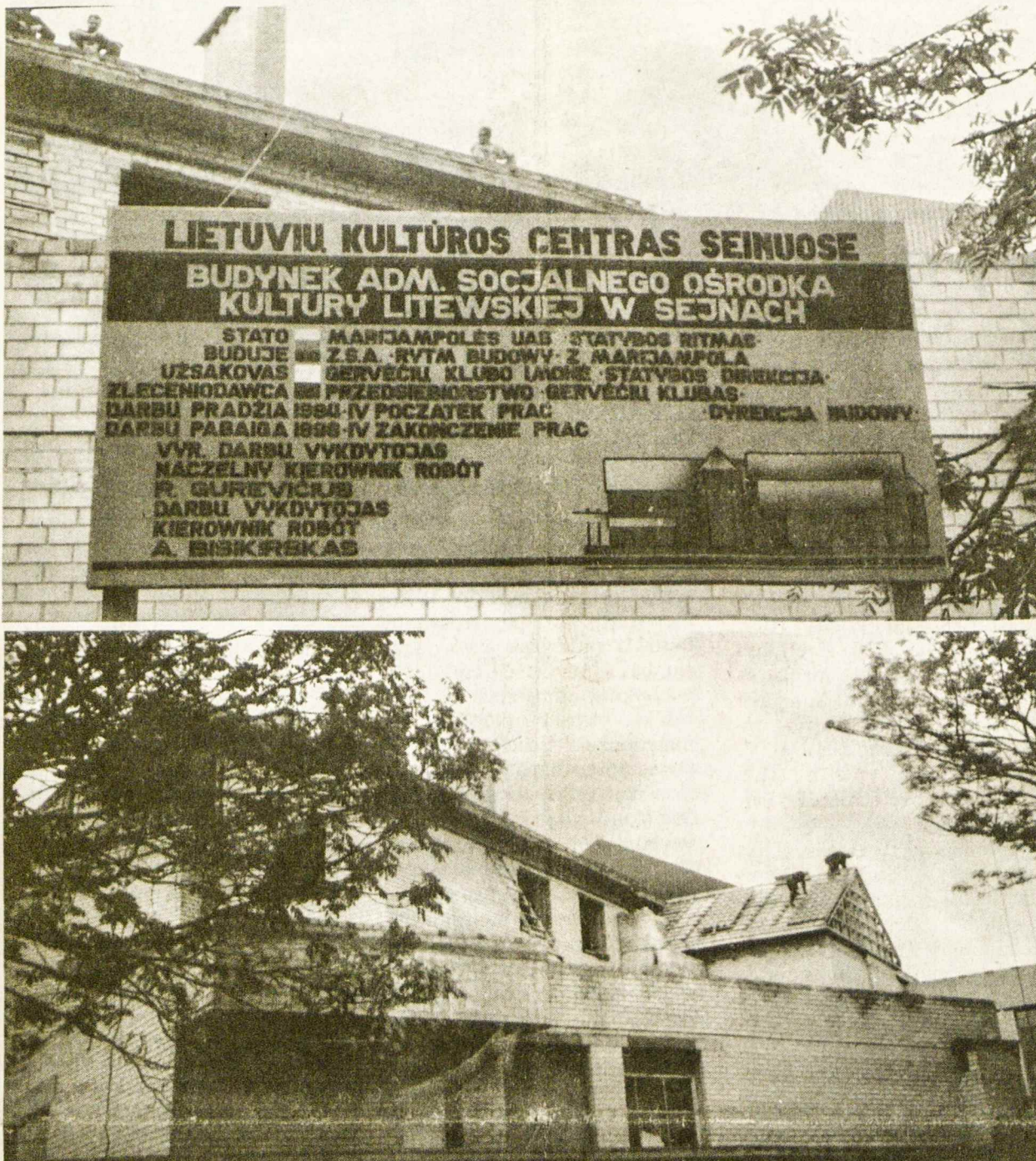
Naujos įtampos į Kvebeko nepriklausomybės ir atsiskyrimo nuo Kanados referendumus atnešė šios provincijos aukščiausiojo teismo teisėjas Robert Pigeon byloje su federacinę nuotaių advokatu Guy Bertrandu ir Kanada. Teisėjas R. Pigeon bylos laimėtoju pripažino federacinei Kanadai atstovavusių advokatą G. Bertrandą. Mat pastarasis Kvebeko atsiskyrimui pareikalavo ir Kvebeko, ir Kanados pritarimo. Esą šiuo klausimu neužtenka vien tik kvebekiečių laimėto referendumo, bet reikia ir Kanados sutikimo. Atsiskyrimui esą būtinas abipusis kvebekiečių ir kanadiečių sutikimas.

Visus nustebino separatistinis Kvebeko premjeras L. Bouchardas, atsisakęs apeliuoti teisėjo R. Pigeon pralaimėtą bylą. Jis tik pasiuntė teisingumo ministrę P. Beginą paaiškinti žurnalistams spaudos konferencijoje pralaimėtos bylos apeliacijos atsakymo priežastis. Esą Kvebekas tuo klausimu jau yra turėjęs tris referendums: 1980 m. — sujungtos nepriklausomybės, 1992 m. — Charlottetown sutarties, 1995 m. spalio 30 d. — nepriklausomybės partnerio teisėmis. Visi šie referendumai buvo pralaimėti, bet jie susilaukė pripažinimo ir buvo įteisinti.

Pasak Kvebeko premjero L. Bouchardo, kvebekiečiams svarbiausias pasisakymas dėl nepriklausomybės pasirinkimo yra jausminio pobūdžio referendumuose, o ne politiniuose ginčuose dėl Kanados konstitucijos. Tad pralaimėta byla nebus apeliuojama. Referendumas bus surengtas po Kvebeko provincinio parlamento rinkimų. Jie, atrodą, įvyks 1998 m. Po referendumo Kanadai bus leista metus laiko siekti abiem pusėm priimtą atsiskyrimo. Jei betgi jos tokio susitarimo negalės pasiekti, Kvebekas atsiskyrimą nuo Kanados ir nepriklausomybę paskelbs tik savo provincinio parlamento nutarimu, atsisakydamas abipusio sprendimo.

Atrodą, kad tokiu atveju Kanada kitų kanadiečių teises bandys išsaugoti konstitucijos paragrafais. Tada galbūt bus pradėta ir Kvebeko referendumo klausimu pralaimėtos bylos apeliacija aukščiausiąjame Kvebeko teisme, nors jau dabar premjeras L. Bouchardas stengiasi ignoruoti. Šiuo metu aiškiai matyti, kad dėl tos referenduminės bylos pralaimėjimo jau paaštrėjo santykiai tarp Kanados ir Kvebeko.

Kvebeko santykius su Kanada buvo gerokai pagerinęs (Nukelta į 8-tą psl.)

Seinuose, kurie yra dabartinės Lenkijos teritorijoje, Lietuvos valdžios lėšomis statomas Lietuvių kultūros centras, nugalint įvairias kliūtis, daromas Lenkijos valdžios. Seinuose veikia ir Lietuvos konsulas

Klaipėdos vokiečių suvažiavimas

KAZYS BARONAS, Vokietija

Vis daugiau ir daugiau Klaipėdos vokiečių rodo didesnį draugiškumą mūsų tautai ir valstybei, suprasdami, kad lietuviškas uostamiestis yra prarastas visiems laikams, kad ir lietuviai ieško glaudaus bendradarbiavimo.

Tokiu pavyzdžiu gali būti 1996 m. liepos mėnesį įvykęs antras Klaipėdos vokiečių susitikimas suvažiavimas kartu su lietuviškos visuomenės bei Klaipėdos krašto pareigūnais. Rytprūsių vokiečių savaitraštis "Das Ostpreussenblatt" rašė, kad apie 1300 klaipėdiečių dalyvavo Klaipėdos aukštosios žemės ūkio mokyklos salėje įvykusiame susitikime, kurį pradėjo Klaipėdos vokiečių dr-jos pirmininkė M. Piklaps. Gražiai ir palankiai lietuviams kalbą pasakė Wilhelm von Gottberg, pasižiaugdamas lietuvių-vokiečių santykių plėtoje bei kartu primindamas, kad vokiečių mažuma Lietuvoje gali laisvai gyventi. Tai esąs Lietuvos-Vokietijos normalių santykių įrodymas. Jis tiki, kad Lietuva įsijungs į Europos sąjungą.

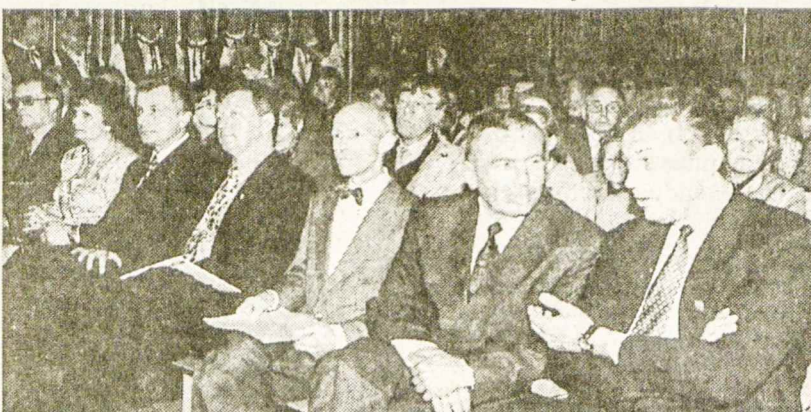
Lietuvių vardu suvažiavusius pasveikino Klaipėdos krašto atstovas Jurgis Aušra, pareiškęs, kad Klaipėdos krašto gyventojai savo širdyje ir toliau nešioja stiprų ryšį su tėviške. Klaipėdos krašto gyventojų laukia graži ateitis, nes greičiausiai Lietuvos vyriausybė pakeis įstatymą, pripažindama nekilnojamojo turto teisę ir užsienyje gyvenantiems Lietuvos gyventojams. "Teigiama veika turi mus jungti" — sakė J. Aušra.

Vokietijoje gyvenančių Klaipėdos vokiečių vardu kalbėjo pirm. Uwe Jurgsties (Jurgstys), primindamas režimo laikotarpį, atskiriantį Klaipėdos kraštą nuo Vakarų pasaulio, neleidžiantį lankyti savo gimtųjų namų. Likę gyventojai turėjo slėpti savo vokišką tautybę. Tiesa, jie nepra-

rado savų tėviškių, bet gyveno priešpadoje. Bet tai praėjus. Šiandien vokiečiai gali laisvai prisipažinti prie savo tautybės, iš dalies atgavo ir žemę.

Mokyklos sporto salėje įvyko meninė dalis. Joje pasirodė Klaipėdos ir Šilutės vokiečių chorai, dūdų orkestras, tautinių šokių grupė. Buvo įrengta paroda "Klaipėdos miestas bei kraštas vakar ir šiandien". Po 37 metų šiame suvažiavime susitiko klaipėdiečiai Waldtraut Kalbis iš Lahr ir L. Gysas iš Klaipėdos. Kaip žiūrėti į mūsų uostamiestį ir Klaipėdos kraštą dalis Vokietijoje gyvenančių "užkietėjusių" klaipėdiečių? Mažu pavyzdžiu gali būti "Das Ostpreussenblatt" skaitytojo Norberto Ruppert'o laiškas "Litauisches Memel" — lietuviška Klaipėda. Jis rašo: du kartus aplankiau Klaipėdą ir Kuršių neriją 1993-94 m., tačiau mane vis kankina klausimas — Klaipėdos kraštas buvo Lietuvos neteisėtai ir prievarta prijungtas, tačiau 1939 m. valstybine sutartimi jis grįžo Vokietijos reichiui. Po kapituliacijos visos Baltijos valstybės buvo rusų okupuotos ir jų valdomos. Dabar rusai iš okupuotų kraštų ir apygardų pasitraukė. Mano klausimas: kodėl vokiškas kraštas nuo Nimmersat iki Smalininkų staiga pasidarė lietuviškas?

Savaitraščio skelbimuose siūloma kelonė laivu iš Kylio į Stockholmą, Helsinkį, Petrapilį, Taliną, Rygą, Klaipėdą, Dancigą, Karaliaučius. Penkiolikos dienų kelonė ir uostų aplankymas su pilnu išlaikymu ir kabina kainuoja 2490 markių (1 kanad. dol. tik 1 markė ir 4 pf!), o Hamburgo kelionių įstaiga "Baltic Tours" be sustojimo nusikraidina kelivius iš Hamburgo į Palangą. Panašiai skelbiasi Miuncheno "Hein Reise", tačiau nenurodo kainos. Tuo tarpu kita Bavarijos kelionių įstaiga "Kwitt" už 9 dienų kelonę į Kuršių neriją, Įsrutį bei kitas Rytprūsių vietas "prašo" 1290 markių.

Klaipėdos vokiečių suvažiavime garbės svečiai: B. PETRAUSKAS — Klaipėdos uosto direktorius, ARTŪRAS KIGUILIS — mokyklos direktorius, V. JURGSTIES — Vokietijos klaipėdiečių vokiečių pirmininkas, J. AUŠRA su žmona, p. ZABUKAS — Klaipėdos meras

Savaitė Lietuvoje

JAV-bių siūlymai Baltijos kraštams

Rugpjūčio 29 d. JAV valstybės sekretoriaus pavaduotojas Strobe Talbot Baltijos valstybių ambasadoriams pristatė valstybės departamentą parengtą "Baltijos veiksmų planą", rašo "Lietuvos rytas". Jame pažymima, kad JAV bendradarbiavimą su Lietuva, Latvija bei Estija laiko svarbiu savo politikos elementu, remia kuo greitesnę šių valstybių narystę Europos sąjungoje bei pasisako už jų įsijungimą į Vakarų Europos organizacijas, tarp jų ir ŠAS (NATO).

"Baltijos veiksmų plane" JAV numatytos trys veiksmų kryptys, kurios gali padėti Baltijos valstybėms, būtent institucinė integracija, santykiai su kaimynais, įskaitant Rusiją, bei JAV ir Baltijos valstybių dvišaliai santykiai, ypač ekonominių ryšių ir investicijų skatinimo srityse.

Vokietijos nuomone dėl saugumo

Rugpjūčio 27 d. "Lietuvos aide" buvo išspausdintas pasikalbėjimas su Lietuvoje viešėčiu Vokietijos federacinės saugumo politikos akademijos prezidentu ambasadorium Gunte-riu Joetze. Svarbiuoju klausimu, ar Vakarai priskiria Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes Rusijos įtakos sferai, svečias pasisakė, kad priešingai — Vokietija ne kartą įspėjo Rusiją nevartoti "artimojo užsienio" termino. Jis pabrėžė, kad Vakaruose Baltijos valstybės susilaukia daugiau paramos negu kitos buv. Sovietų Sąjungos respublikos.

Dėl Baltijos kraštų stojimo į ŠAS (NATO), jis teigė, kad kol kas nebuvo žadėta juos priimti kitais metais. Ši organizacija prarastų savo gynybinę galią jei-gu iš karto priimtų visas narystės siekiančias valstybes.

Karaliaučiaus srities demilitarizavimo klausimu G. Joetze, įprastinės ginkluotės apribojimo specialistas, aiškino, jog iš toje sutartyje numatytų zonų, kur Rusija gali turėti ginklų, liko tik Karaliaučius, todėl ginkluotės ir kariuomenės kiekis toks didelis. Jo teigimu, kariniu požiūriu sutelkta technika "neteko reikšmės, nes, kilus konfliktui, priešininko aviacijai šie daliniai būtų tik gyvi taikiniai. Svarbiausia yra įtikinti Rusiją, kad jai labai naudinga turėti ekonomiškai tvirtus kaimynus."

Šiaurės valstybės neduoda garantijų

BNS/OMRI žiniomis, Suomijos, Norvegijos, Danijos ir Islandijos ministrai pirmininkai, susitikime Helsinkyje rug-

pjūčio 26 d. nutarė, kad jų valstybės negali Baltijos kraštams teikti saugumo garantijų. Ministeriai pirmininkai vis dėlto pareiškė viltį, kad būklė Baltijos kraštuose taps pastovesnė ir kad šioms trims valstybėms pasiseks įstoti į ES. Suomijos ministeris pirmininkas teigė, kad tęs gynybinį bendradarbiavimą su Estija, tačiau tai nesąs "toli siekiantis karinis bendradarbiavimas". Ministeriai pirmininkai kvies Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybės vadovus į sekantį Šiaurės ministerių tarybos posėdį, įvyksiantį Kopenhagoje lapkričio mėnesį. Buvo nutarta skirti 100 milijonų ECU (\$128 mln. dol.) Baltijos kraštams kitais metais numatytiems aplinkosaugos projektams.

Lankėsi Kanados ministeris

"Lietuvos rytas" (nr. 203) skelbia, kad rugpjūčio 29 d. oficialiu vizitu Vilniuje lankėsi Kanados užsienio reikalų ministras Lloyd Axworthy. Jis susitiko su prezidentu Algirdu Brazausku ir užsienio reikalų ministru Povilu Gyliu aptarti dvišalį bendradarbiavimą, Lietuvos įsijungimą į ŠAS (NATO) ir Europos sąjungą. Buvo pasirašyta sutartis dėl pajamų ir kapitalo dvigubo apmokestinimo bei fiskalinių pažeidimų išvengimo. Taip pat yra rengiama Lietuvos ir Kanados investicijų skatinimo ir apsaugos sutartis.

Kanados ministeris teigė, jog "Otava yra labai suinteresuota Baltijos valstybių saugumu" ir kad Lietuva ir Kanada jau dabar aktyviai bendradarbiauja tarptautinio saugumo užtikrinimo srityje.

Grasino nutraukti dujų tiekimą

BNS pranešimu, Rusijos dujų koncernas "Gazprom" vėl grasino Lietuvai nuo rugsėjo 1 d. padidinti dujų kainą, jei skolų mokėjimas nevyks pagal nustatytą tvarką. Kovo pabaigoje "Gazprom" vadovybė jau grasino nutraukti tiekiamą dujų, parduodamų bendrajai imonei "Stella Vitae". Skola, kuri siekia 12 mln. JAV dolerių, dar nesumokėta, tačiau numatyta grąžinti 4.5 milijonus dol. iš "Lietuvos energijos" užsienio paskolų, o likusią dalį iš "Lietuvos energijai" teikiamų biudžeto lėšų.

Lietuvos dujų generalinio direktoriaus K. Šumacherio teigimu, "pinigai iš biudžeto skoloms padengti yra skiriami, tačiau jie įstrina Valstybiniame komercijame banke". Iki naujojo šildymo sezono energetikos ministeris Saulius Kutas įsipareigojo "Gazprom" grąžinti 31.7 mln. JAV dol. skolos. RSJ

Šiame numeryje

Pro užtvarų plyšius

Kas ir kaip laikraščiuose rašoma rūpi visiems, įskaitant ir kunigus

Klaipėdos vokiečių suvažiavimas

Pasidžiaugta, kad vokiečių mažuma Lietuvoje laisvai gyvena

Prūsija istorijos scenoje

Daug sykių prūsų sukilimuose talkindavo lietuviai

Pastangos atgauti nuosavybės

Išėis savo žemę norėtų atiduoti Sibiro tremtiniais

Žingsniai gėrio takais

Pašto darbuotojas skleidžia savo mintis apie amžinas vertybes

Kova dėl lietuviškų paminklų Seinuose

Lenkai pabrėžė, kad lietuviai nuolirdžiai traktuojami

Grįžta skulptūros ant Vilniaus katedros

Daug paprasčiau patiems daryti nei apmokytai alpinistus

Kanadietės mokė mokytojus

Paskutiniai anglų kalbos dėstyto kursai Lietuvoje

Mažvydas ir pirmoji lietuviška knyga II

Lietuviškoji to meto knyga buvo savarankiškesnė

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.

Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – \$40, pusmetinė – \$20, mėnė – \$50, garbės – \$60 (Amerikoje – JAV dol.) oro paštu – \$115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular \$40.00, supporter \$50.00, honorary \$60.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063

Visiems mokėjęs būti samariečiu

Apie ryžtingą kovotoją kunigą JUOZĄ ZDEBSKĮ pasirodė Vilniuje du leidiniai – "Akiplėša" ir "Kryžiaus ir meilės kelias". Žvilgtėkime į juos

KUN. K. J. AMBRASAS, JD

Daugel knygų yra pakliuvę į rankas, daugel puslapių sklaidyta vaikstės, studijų, darbo dienomis ir kelionėse, bet ši knyga "Kryžiaus ir meilės kelias" – atsiminimai apie kunigą Juozą Zdebskį (išleista "Lumen" leidyklos Vilniuje 1996) yra reta, neparkartojama. Ji su be galo rūpestinga atida sesers Loretos Teresės Paulavičiūtės surankiota, kruopščiai Liudov Sidarienės suredaguota, daugelio kiti darbuotojų su nuostabia meile parengta, graži lietuvišku nuoširdumu atiduota skaitytojui, kad kalbėtų apie mylėjusį mokslą, darbą, knygą, sąžiningai atlikusį pareigą ir visą gyvenimą dažnai karčiai kunigo duoną pašventusių vyrą.

Gaila, kad jų mes, lietuviai, dažnai nemokame gerbti, pastebėti tada, kai jie gyvi, greta mūsų, žengia per mūsų pirkios slenkstį ar sėdi prie stalo ant vieno suolo. Šioji knyga nepasens tol, kol mūsų bent vienas gimtosios žemės vaikas, kol Lietuva brausis per erškėčius, žengs per akmenų sąvartas, ieškos vidurnaktį tamsioi šviesos.

Pirmoji Vido Spenglos knyga "Akiplėša" (kun. J. Zdebskį) atskleidė KGB įžūlią, negailingą kovą prieš Bažnyčią. Remiantis buvusio TSRS KGB padalinio Lietuvoje archyviniais dokumentais, parodyta didžio kovotojo dėl tikinčiųjų ir visų žmonių teisių kun. Juozo Zdebskio veikla, sukiti, būsūs ir pražūtingi tautos dvasiai ir kūnui naudoti saugumiečių metodai ir priemonės su beginkliais tikinčiaisiais, kunigais, vyskupais.

Kuklus pasišventėlių tikslas pranoko lūkesčius. Jau pats pasirinktas dailininkės Ingridos Umbrasaitės knygos viršelio užmojis – tarp rusiškoms raidėms surašytų bylų, pranešimų, Saugumo "visiškai slaptai" dokumentų, antrosios knygos "Kryžiaus ir meilės kelias" viršelyje prie Rožinio, kurį taip mėgo kun. Juozas, yra ne tik sudarytojas, redaktoriai, sumanytojas vertas padėkos ir pelnyto pagyrimo darbas. Abi knygas, kaip ir viršelio tas pats motyvas, sieja tas pats veikėjas – tauri, ryški asmenybė.

Mūsų rašytojai ligi šių dienų nedrįso, gal nepriširę, o greičiausiai nenorėjo pažinti, pripažinti, kad tarp kunigų būta ir yra tokių, kurie verti ne tik romanų, studijų, filmų, eilėraščių, bet ir altoriaus garbės. Retai kuri monografija, knyga, straipsnis ar koks nors veikalas

baigiamas maldomis į tą asmenį, apie kurį rašoma. O šioje "Kryžiaus ir meilės kelias" knygoje ne vienas prisiminimas baigiasi malda į tą, kurį nuo žemi prievarta, kraupi neteisėbės mašina norėjo nušluoti nuo gimtosios žemės veido. Tačiau nenušlavė. "Vasario 10 d., kai Rudaminos bažnyčios kalvą užtvindė kunigų, tikinčiųjų, jaunimo minios, kai raudote raudojome skirdamiesi... su geruoju tėvu Juozu, daugelis būtų pritarę nuostabiai tiksliai J.E. Vysk. Vincento Sladkevičiaus apibūdinimui: "Mirtis ir kažkoks prisikėlimas". Ne be reikalo kardinolas, anuomet buvęs vyskupas Vincentas Sladkevičius, taip pasakė. Nekaltųjų kraujas, kančios pažeminimas, skurdas ir bėdas išaugino doros, kančios ir pasiaukojimo kvapu papuostas sielų rožes. Jos, aukos šaknimis besiskverbamos į diktatūros ir Saugumo letena dabojamą granitą sutrupino, išjudino kadaise galingos ir nepajudinamos imperijos pamatus taip, kad susiūbavo visas pastatas, kuris dar ir dabar tebestovį suskilusiomis sienomis, pro kurių plyšius tebekyšo atsukti "katių" vamzdžiai į Čėčėniją.

Šiuo metu kun. Juozas Zdebskis, didelis kovotojas žemėje, reikia manyti, dar didesnis ir veiklesnis, daugiau galįs pagelbėti vis tebešlubuojančiai, dejuojančiai ir negaliojančiai tautai. "Esu tikras – pikto galybės nesidžiaugš šio Teisiojo mirtimi. Tokiais kapais velnias sėja sau pražūtį, o mums iš jų dygsta Prisiškėlimas", – baigia savo prisiminimų straipsnį artimai su šiuo kunigu bendravęs ir dabar pats kunigas R. Grigas, leipalingiškai, buvęs kun. Juozo parapijietis.

Kiekvienas šios knygos straipsnis (o čia jų daugiau nei pusšimtis) vis naujas, nuostabūs, Dievo akistatoje žvilgas tarsi perlas tauraus Šlavantų Tėvelio veidas. Gerai, kad literatūroje kadaise V. Mykoliaičio-Putino "Altoriaus šešėlyje" pavaižduoto pirmojo Šlavantų klebonėlio pusiau komiška, pusiau liaudiškai interpretuotą personažą pakeitė šventumo aureole pradėtas gaubti mūsų XX a. pabaigos laikų didvyris, mūsų bendraamžis, su kuriuo ne vienas susidūrėme, su kuriuo Dievas leido praleisti nepamirštamų akimirkų.

Knyga už 10 dolerių galima užsakyti ir parsisiųsdinti: s. Loreta Teresė Paulavičiūtė, Šv. Mykolo 8-12, 2001 Vilnius, Lithuania.

PADĖKA

AŲA

ONUTEI VILBIKAITIENEI-KARALIŪNIENEI

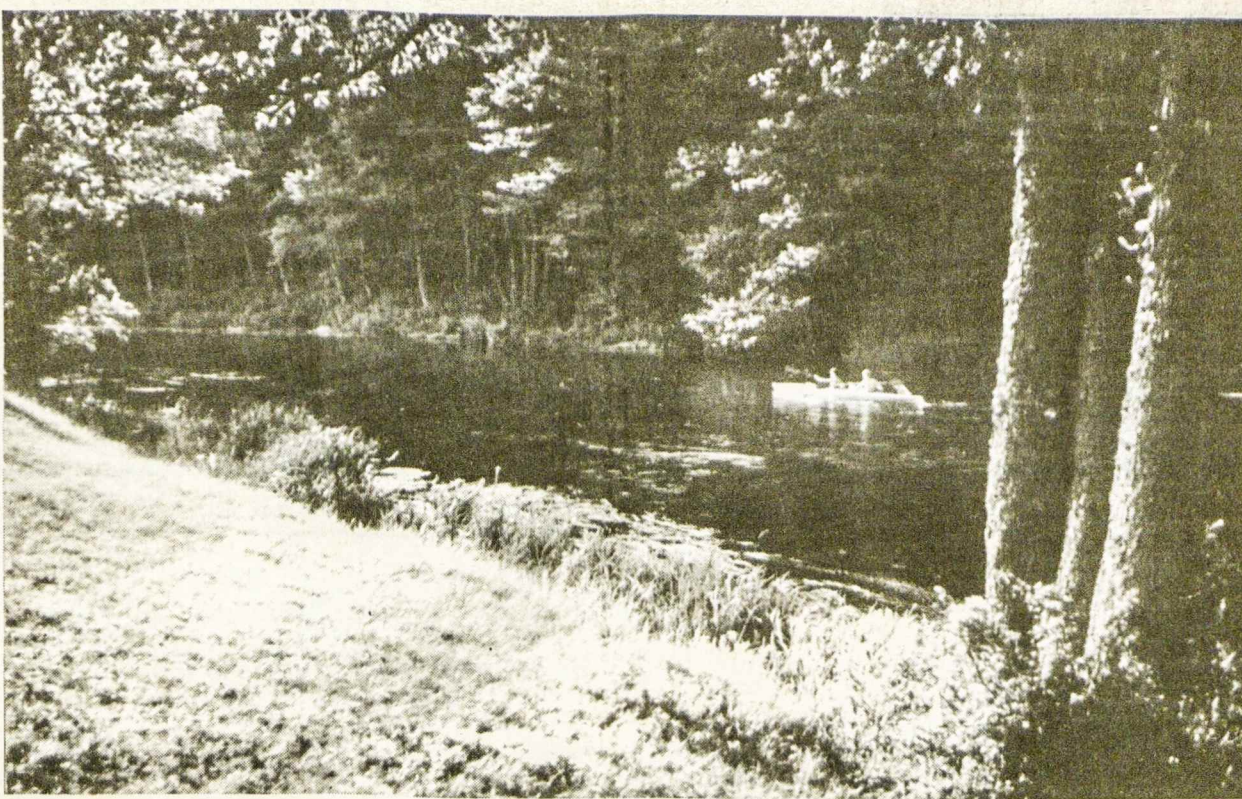
iškeliavus amžinybėn 1996 m. liepos 9d.,

nuoširdžiai dėkojame kun. K. Butkui, OFM, už Mišias, Rožinį, palydėjimą į kapines ir maldas prie karsto. Nuširdus aciu A. Paulionii už vargonavimą ir giedojimą per Mišias, karsto nešėjams, draugams bei pažįstamiems už pareikštą užuojautą, už prašytas Mišias bei gėles.

Dėkojame J. Girklienei už pietų paruošimą, po nioms už pyragus ir visiems palydėjusiems velionę į amžinojo poilsio vietą.

Liūdintys –

sūnus Ramutis Vilbikaitis ir
vyras Jonas Karaliūnas

Merkys – turistų mėgstama upė. Iš čia galima plaukti per visą Lietuvą iki Baltijos jūros Nuotr. D. Meliūno

Prūsija istorijos scenoje

Matas Pretorijus (Matheus Praetorius) – tikiybinis rašytojas bei praeities tyrinėtojas ir jo raštai apie prūsų tautos likimą. Vienas jo rankraščių nuorašus yra Mokslų akademijos bibliotekoje Vilniuje

*Kur esi, mano sesuo Tu Prūsija,
Gyva katarsy kravinų aukų,
Ošime Baltijos ir vėjo gūsiuose
Vėl prisės rauda žuvusių vaikų...*

M. Pretorijus gimė 1635 m. Klaipėdoje. Studijavo Karaliaučiaus ir Rostock'o universitetuose. Istorikas, etnografas. Rašė vokiečių kalba. Jono Bretkūno vaikaitis. Filosofijos magistras (1661). Nuo 1665 m. kunigavo Nybūdžioose (dab. Krasnogenskoje, netoli Gumbinės) ir V. Prūsijoje. Mirė 1704 m. (LE 1707) Veierhove (Gdanskio vaivadijoje, Lenkijoje).

Žymiausias jo veikalas (rankraštis) "Prūsijos grožybės arba Prūsijos scena" (Deliciae Prussicae oder Preussische Schaubuehne). 1871 m. Berlyne buvo išspausdinta šio rankraščio santrauka, kuri toli gražu neapėmė visų veikale paliestų klausimų.

1945-46 m. akad. J. Jurginis, dalyvavęs prof. P. Pakarklio Vėspeldicijoje Karaliaučiuje, nurodė, kad Karaliaučiaus archyve, Lioksteno pilyje, netoli Piliau, buvo rasti K. Donelaičio ir M. Pretorijaus rankraščiai, kurie buvo atvežti į Lietuvos MA biblioteką. Čia buvo nustatyta, kad rasta ne originalas, o M. Pretorijaus rankraščio dalies nuorašas, padarytas XIX amžiuje. Pirmoji rankraščio pusė, 421 psl., sudaryta iš 7 knygų, yra Vilniaus universiteto bibliotekoje, nupirktą žymiai vėliau iš privataus asmens. Apie šią rankraščio dalį, rašydamas rekomendaciją į įsigyti universiteto bibliotekai 1982 m., balandžio 12 d., akad. J. Jurginis išreiškė įsitikinimą, kad reikėtų rankraštį išvesti į lietuvių kalbą, spausdinant ir vokišką tekstą. Mums pavyko nustatyti, kad Lietuvos MA bibliotekoje yra ne dalis rankraščio, o pilnas jo tekstas, perrašytas XIX amžiuje. Vilniaus universiteto bibliotekoje esanti dalis rankraščio yra originali ir apima 7 ir 18 skyrių. Tokiu būdu, klaidas, kurias padarė perrašinėtojas pirmose septyniuose knygose, labai lengva patikrinti.

Lietuvos MA bibliotekoje esantis rankraštis parašytas vokiečių kalba, gotišku šriftu. Tekstas suskirstytas į 18 skyrių ir daugybę poskyrių. Kiekvienas skyrius prasideda titulinio lapu, kuriame duotas bendras skyriaus pavadinimas, o toliau – poskyrių pavadinimai. Kai pirmą kartą pamačiau šį rankraštį, pajutau didžiausią pagarbą jo autoriui, atlikusiam tokį kruopštų darbą, palyginti su tokiu nedideliu klaidų skaičiumi. Žiūrint į šį darbą, kuris pagal savo rašymo ir minčių dėstymo būdą popieriuje man truputį priminė Imanuelio Kantą "Grynojo proto kritiką", bet tai tik darbo išorinė pusė, o prasmė pusė šis darbas, aišku, negali pretenduoti net į mažiausią palyginimą su Kanto minties gilumu, mąstymo didybe. M. Pretorijaus rankraštis pilnas lotyniškų citatų, istorijos klasikų – Herodoto, Tacito pasakymų ir t.t.

Didelį darbą perrašydamas rankraštį lotyniškoms raidėms atliko velionis E. Kraštinaitis, Mažosios Lietuvos kultūros my-

lėtojas. Perrašytas tekstas (2191 mašinraščio puslapis) žymiai palengvina pažintį su originalu.

M. Pretorijaus rankraštis su savo keistu pavadinimu "Apie Prūsijos grožybės arba Prūsijos scena" primena mirusios tautos dienoraštį, kurį parašė svetimitautis, remdamasis savo požiūriu, bet su meile šiai tautai. Jeigu įvykius, aprašomus 18 rankraščio skyrių, pamėgintume matyti sinchroniškai, tai knygos pavadinimas būtų pateisintinas, mes matytume tarytum didžiulę istorijos scenoje gyvenančių ir veikiančių seną, teisingą tautą, kuriai nepriimtini nedori veiksmai arba noras ką nors pavergti. Matytume tarytum lėlių teatre veikiančią žmones, apšviestus istorinės šviesos, ne plokštumini, bet išklini, spalvotą tautos gyvenimo vaizdą. O tai jau beveik atitiktų knygoje minimą grožybių arba linksmybių pavadinimą.

Rankraščio pavadinimas sunkiai išverčiamas į lietuvių kalbą, jo vertimas yra tik apytikris. Rankraštyje yra eilė tarytum sceninių vaizdų, kurie liečia: prūsų vardyną, žinias apie tautą, geografiją, tikybą, šventes, atnaušavimus, tikiybinę kroniką, valstybę, prūsų sukilimus, prūsų kariuomenę, augaliją, bajoriją, gyvenimą, buitį, pinigų, kalbą, kryžiuočių ordiną, bajorų ryšius su gyventojais.

M. Pretorijaus veikalas, mano nuomone, siekė parodyti pačios prūsų tautos grožį. Tai buvo gera, rami, dora, sveika tauta, norėjusi taikiai gyventi su savo kaimynais, tiek davusi jiems grūdus, sabalų, kiaunių kailius, medų, vašką ir net sidabrą. Jie buvo ištikimi savo dievams ir garbino milžiniškus ažuolus, kurių paunksmėje dėgė šventoji arba amžinoji ugnis. Melsdavosi po šventaisiais medžiais, prie šaltinių, upių, ežerų, prie didžiųjų akmenų ir ant kai kurių kalnų.

Romantikai, istorikai teigia, kad aukavietėse senovės prūsai turėdavo dievaidžių statulas. Tačiau kiti, vėlesnio laiko istorikai tai neigia, esą prūsai neturėję nei religinės, nei buitinės bei sakralinės skulptūros paminklų. Sunku šiam teiginiui patikėti, nes neįmanoma, kad tauta, ramiai gyvenusi prie jūros, palaukusi ryšius net su Romos imperija bei senuoju Novgorodu, nebūtų mėginusi pasireikšti kūryboje. Tikriausiai buvo ir medinių, ir molinių bei akmeninių skulptūrų, dievų ir dievaidžių atvaizdų.

Yra M. Pretorijaus rankraštyje paveikslas, kuriame pavaizduoti gyvo medžio kamienė išpjautyti trys prūsų dievai. Neatrodė, kad M. Pretorijus juos išgalvojo, jis tikriausiai juos matė kažkur ir todėl nupiešė. O tai paneigia mintį, kad prūsai neturėję savo meno, savos kultūros, tačiau negirdėto žiaurumo kare, kurį vedė vokiečių ordinas prieš nelaimingą tautą, visos jos kultūrinės apraiškos buvo sunaikintos. O pati tauta, jos žmonės – pavergti arba išžudyti. Taip, Prūsija – pirmoji genocido auka Europoje, ir jos sunaikinimas dar ir dabar turėtų ap sunkinti vokiečių tautos sąžinę.

M. Pretorijus aprašo, kaip prūsai statė savo laivus, kaip jie žvejojė, kaip įdirbdavo žemę ir sunkiu darbu pelnė sau duoną. Gyvenimas dar pablogėjo, kai prūsų šalį užplūdo vokiečiai, kurie grobė ne tik turtą, bet ir žmones. Ne veltui prūsai, nenorėdami atiduoti vokiečiams savo mergaičių, vienu momentu jas, vos gimusias, žudydavo. Tautai reikėjo tik karių. Daug ir nepagrįstų gandų, šmeižtų mini rankraščio autorius. Tai apie žmonių aukojimą, kraujo gėrimą ir t.t., tačiau M. Pretorijus netvirtina, kad taip iš tikro buvo.

Kelis šimtmečius prūsų gyvenimas buvo be perspektyvos, pilnas sunkių išmėginimų ir mirties pavojaus. Tauta išgyveno nuolatinę mirties ir sunaikinimo baimę, šimtmečiais trukusią savo agoniją. Buvo deginama prūsų gyvenvietės, grobiami gyvuliai, merginos ilgus metus ausdavo drobes savo kraičiui, laukdavo jaunikų, kurie dažnai negrįždavo iš karo. O kartais ir jos, tik jau kaip vergės, papuldavo į vokiečių miestus.

Baisus, lyg vilkolakis, atrodė prūsams vokiečiai. Nesuprantama jiems atrodė ir per prievartą, su kardu brukama religija. O visa tauta tapo kankinių tauta ir todėl, kad dėl žiaurios kryžiuočių ordino elgesio prūsai ne kartą sukilo. Ne vieną kartą jie pasiekė didelių pergalų. Tačiau po kiekvieno sukilimo vergijos grandinės dar labiau užverždavo nelaimingą tautą. Daug sykių tuose sukilimuose prūsams talkindavo lietuviai ir jotvingiai. Kunigaikštis Sventopelkas dar 1243 m. sutruškinio kryžiuočių ordiną. Žuvo net pats magistras. O 1263 m. Herkaus Manto sukilėliai irgi sumušė kryžiuočius, bet iš Vokietijos atvykusieji kryžininkai vėl paverė prūsus. Ir paskutinis sukilimas, jau XVI amžiuje, vadovaujant J. Gerikui, taip pat buvo pralaimėtas.

M. Pretorijaus rankraštyje dažnai rašoma "pas mus vokiečiai", "mes vokiečiai". Tuo autorius parodo savo vokišką požiūrį, tačiau parašyta Prūsijos istorija pasižymi simpatija nelaimingai tautai. Joje tiek daug faktų, tiek daug visko: ir tiesos, ir netiesos, kad medžiagos mąstymui yra šiandien ir bus dar rytojų.

Mes smulkiau išnagrinėjome prūsų medicinos klausimus, kurie buvo aprašyti 14-toje knygoje. Kalbėdami apie prūsų mediciną, galime drąsiai tvirtinti, kad ji turėjo aktyvią profilaktinę kryptį, būtent, rekomendavo organizmo užgryninimą pirtyse, šaltose maudyklėse. Pripažino aktyvius žaidimus ir sportą. Kai kurios gydymui vartotos žolės, kaip pelyno žolė ir jų sultys, biologiškai yra labai aktyvios, ir jų medicininis poveikis nėra pilnai iširtas dar ir dabar. Kitos gi žolės, kaip gryšžolė, penningszalė, miršmanė ir dabar yra neidentifikuotos. Tačiau iš kai kurių aprašymo detalių jas galima būtų atpažinti. Gi sulos, midaus biologinis poveikis dabar irgi reikėtų patyrinėti. Gaila, kad dėl tuolaikinio neigiamo vokiečių požiūrio į liaudies me-

(Nukelta į 4-tą psl.)

Sovietiniai kazokai anglų globoje

Vokiečių kariuomenės rėmuose kovojo kazokai ir kaukaziečiai pasirinko anglų nelaisvę Austrijoje

LEONAS BALTAUSIS

Anglų laikysena kazokams buvo šalta, bet gana kultūringa. Nors gen.mjr. I. N. Kononovo ten nebuvo, bet jo 5-tas Dono kazokų pulkas laikėsi atsisakyres nuo II divizijos, nes čia nebuvo nė vieno vokiečio. Be to, jie tikėjosi geresnio elgesio su jais. Jų stovykla buvo prie miestelio Klein St. Paul.

II-ji kazokų divizija apsisotojo prie miestelio Althofen. Tuos miestelius skiria tik 7 km. I-oji divizija, vadovaujama plk. Konstantino von Wagnerio, stovyklą įrengė prie miestelio Feldkirchen. Tai apytikriai 35 km nuo Althofen. Apsupti kalnų, apsisotję slėniuose, kur buvo daug žolės arkliais, kazokai jautėsi gana saugiai, nors korpus buvo suskaldytas į 3 dalis. Karininkams buvo palikti revolveriai bei kazokiški "kinžalai", įsteigta kazokų žandarmerija, ginkluota šautuvais, palaikyti tvarkai. Tai buvo labai gudri ir apgaulinga politika.

Netrukus buvo sužinota ir labai skausminga naujiena. Vokiečiams staiga pasitraukus, rytiniame Tirolyje į sovietų rankas pateko ir viena vokiečių karo liginė. Joje tuo metu gydyti ir civilinio karo herojus plk. atamanas Kulakov'as ir dar ke liolika kazokų.

Kazokai žinojo, ką bolševikai išdarinėja su sužeistais vokiečių kariais, todėl bolševikus pastitko su automatų ir granatų ugnimi. Žuvo plk. atamanas Kulakov'as, kuris civilinio karo metu neteko abiejų kojų žemiau kelių; žuvo ir visi kiti kazokai. Kai kurie, pritrūkę amunicijos, susisprogdino. Visa tai įvyko pietinėse Austrijos anglų zonoje, netoli Jugoslavijos bei Italijos.

Tuo pačiu metu iš šiaurinės Italijos į Austriją traukėsi vadinamasis "Kazači Stan" (kazokų bendruomenė). Tai buvo 35,000 žmonių masė, kuriai vadovavo buvęs sovietų majoras, bet dabar gen.mjr. Timofėjus Ivanovič Domanov'as. Po pralaimėjimo prie Stalingrado vokiečiai pradėjo trauktis. Su jais pajudėjo ir kazokai. Čia ir prasidėjo masinis jų bėgimas. Vokiečiai jiems paskyrė didžiulį žemės plotą netoli miestelio Novogrudok, Gudijoje, kur jie pasistatė cerkvę, liginę ir mokyklą. Taip pat išsirikto atamanu inžinierius plk. S. V. Pavlov'as, labai puikų organizatorių, kuris, deja, 1944 m. birželio 17 d. buvo nušautas bolševikinių partizanų.

Frontui judant jie pasitraukė net iki Tolmezzo Italijoje. Čia buvo įsteigta kazokų karinė mokykla. Vyrui buvo ginkluoti, bet apsiginklavimas buvo labai įvairus ir tik iš dalies vokiškas. 1945 m. gegužės mėnesį tas mišrus kazokų junginys pajudėjo atgal į Austrijos pusę. Nepaisant labai blogo oro ir sniego pūgos, visą laiką ginantis nuo komunistinių italų partizanų, Austrijos siena buvo pasiekta gegužės 3 d. Ten jie pasidavė anglams, nes gen. lt. N.N. Krasnov'o nuomone, anglai geriau supras kazokus negu emerikiečiai. Visas šis didžiulis junginys įstaitė slėny tarp Lenz ir Oberdrauburg. Per stovyklą tekėjo upė Drau, čjo pagrindinis kelias bei geležinkelis.

Lenz miestelyje gen.mjr. T.

I. Domanov'as įsteigė ir savo štabą. Miestelyje Oberdrauburg, 25 km į rytus nuo Lenz, savo štabą įsteigė ir Kaukazo legiono vadas gen. lt. Sultan Keleč Girei. Kaukaziečių stovykla čjo pagal upę Drau iki kaimelio Dellach. Kaukaziečių tarpe gen. lt. S. K. Girei turėjo didelį moralinį autoritetą ir buvo labai gerbiamas. Civilinio karo veteranas, kovojęs gen.lt. barono von Wrangelio armijoje, jau pirmą dieną po pasidavimo anglams, kaimelyje Grofelhof pasakė kalbą. Jo patarimas buvo labai paprastas ir aiškus: Kaukazo mes jau nebeįsivaudosim. Tie, kurie esate dar jauni ir stiprūs, bėkit iš čia kaip galint greičiau, nes dabar dar yra galimybė pabėgti. Aš esu jau per senas, todėl aš čia turiu likti. Vienas iš tų, kuris klausėsi šios kalbos, buvo mjr. Dimitrijus Šalikašvilis, dabartinio JAV vyriausio kariuomenės štabo viršininko tėvas. To patarimo paklauses, išliko gyvas ir vėliau net emigravo į JAV.

Kaukaziečių pabėgo daug daugiau negu kazokų, nes S. K. Girei Vakarų sąjungininkais nepasitikėjo. Kaukazo legonas Italijoje turėjo apie 4,800 vyrų. Kazokų ir kaukaziečių teisinę padėtį buvo labai neaiški. Jie anglų nebuvo laikomi nei belaisviais, nei internuotais. Anglų aiškinimu, jie buvo pasidavę savanoriškai, o kazokai tikėjo, kad toks terminas gali būti tik jų naudai. Netolima ateitis parodė, kad tai buvo klaida.

Britų 5-tas korpus, kurio globoje atsidūrė kazokai, buvo taip išdėstytas, kad kazokai faktinai buvo "katilė". Ryšių kariuonininku tarp kazokų bei anglų buvo paskirtas jaunas mjr. "Rus-ty" Davies. Jam, kaip nemokančiam rusų kalbos, buvo paskirti vertėjai – jaunas baltųjų emigrantas lt. Butlerov'as ir puikiai išauklėta bei inteligentiška rusė Olga Rotova, kuri prieš karą Belgrade dirbo amerikiečių naftos bendrovėje "SHELL".

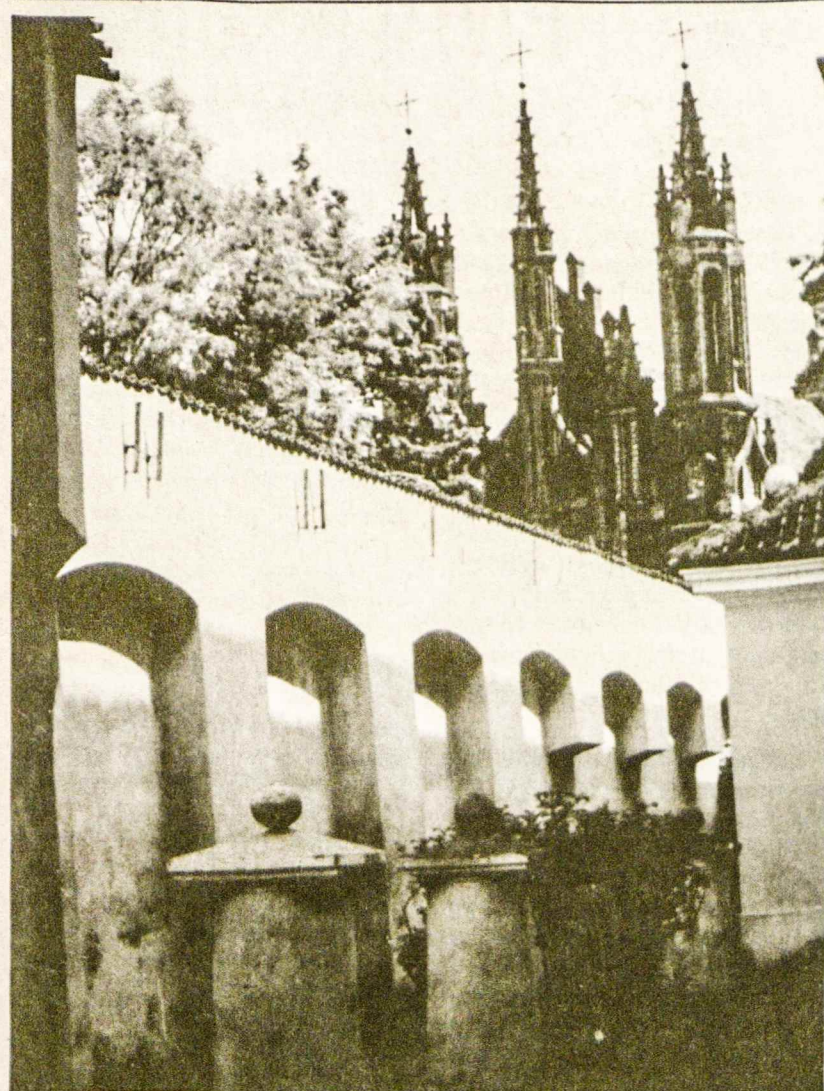
Mjr. R. Davies visuomet buvo lydimas vieno iš šių vertėjų, o lt. Butlerov'as laisvu laiku dar jį mokė "džigitovkos" – akrobatiško jodinėjimo. Greit mjr. R. Davies pradėjo daugiau pažinti kazokus ir jų šeimą, bet jam vis būdavo sunku suprasti kazokų tokį didelį antibolševikinį nusistatymą. Jis vis galvodavo, kad jie perdeda kalbėdamai apie NKVD žiaurumus, bet buvo labai paveiktas, kai viena vyresnio amžiaus moteris priėjusi jam ištiesė abi savo rankas. Abiejų rankų nagai buvo išlūpti iš šaknų. Mjr. R. Davies buvo to labai paveiktas ir dar kartą visus apie jį susirinkusius užtikrino, kad jo vyriausybė šių žmonių niekuomet negrąžins sovietams.

Mjr. R. Davies buvo tik kardininkas ir, be to, nuoširdus žmogus, kuris tuo metu neturėjo jokio supratimo, kas buvo nutarta Jaltoje. Kas darėsi vėliau – skaitysite kitame straipsnyje.

● BLOGA yra tik tada, jei tauta į visą jai daromą žalą nebereguoja, jei ji, nemoralumo atrofuoja, su juo apsiirpanti ir rezignuodama jam pasiduoda. Iš tokių pasidavėlių sunku belaukti ko pozityvaus. J. ERETAS

Vokiečių labdara Lietuvai. Vjernheimo sunkvežimis, pasiruošęs kelionei Vilnių

Vilniaus gotika, žiūrint iš senamiesčio kiemo

Nuotr. J. Žygo

Lietuvą po 52 metų aplankius I

JUOZAS ŽYGAS

Nors sekus Lietuvos spaudą ir radijo pranešimus, gatau laiškų, girdžiu pasakojimus tų, kurie Lietuvoje lankosi arba iš ten yra atvykę, tačiau nuvažiavus ir vietoje pamąčius daug kas kitaip atrodo.

Apie dabartinę valdžią nerašysiu, nes su jos pareigūnais beveik nebendravau, o nuotaiškos žmonių, su kuriais susitikdavau, yra beveik vienodos. Visi yra labai nusivylę, tad ir nenustabu, kad gatvėse, krautuvėse, kavinėse, operoje besišypsantių veidų beveik nematyti. Tiesa, vienoje krautuvėje Vilniuje pardavėja nusišypsojo, ir aš jai padėkojau. Ji nustebusi paklausė: „Už ką?“ Atsakiau – už šypseną.

Nors teko skaityti ir girdėti, kad Vilniuje ir apskrityse Lietuvoje gatvėse daug girtų – net kareiviai ir policininkai išgėrę, per penketą savaitę, praleistų Lietuvoje – Vilniuje, Vilkaviškyje, Kaune, Nidoje ir Palangoje – mačiau tik 8-9 išgėrusius. Ir tai iš jų 5 buvo slaviai. O per šešetą valandų, praleistų Kopenhagos miesto centre (senamiestyje), mačiau vieną garsiai rėkiantį, galbūt girtą, o gal narikotą. Taip pat visai netoli Tivolio parko, kur visą laiką minios žmonių, vyrai prie sienos gulėjo viena koja su batu, o kita basa. Žmonės pro šalį eidami net dėmesio nerekėpė. Turbūt prie to pripratę!

Taigi šiuo atžvilgiu Lietuva nuo kitų šalių daug nesiskiria. Tiesa, kaimus ir bažnytkaimius tik pravažiavau, tad apie juos nieko pasakyti negaliu. Visų minėtų vietų, kur lankiausi, gatvės švarios ir valomos.

Tik ko Lietuvoje pasigedau – tai gėlių! Vilniaus aikštėse ir parkuose, kur lenkų laikais ir vėliau Lietuvai sostinę atgavus, žydėjo gėlės. Dabar ten nė žiedelio nematyti. Niūrus vaizdas, kaip ir žmonių veidai! Beje, Lukiškių aikštėje pora moterėlių kapstėsi, atrodo, rengėsi gėles sodinti. Bet jeigu birželio gale dar žiedų nesimatė, tai kada jie pasirodys. Toks pat vaizdas ir Kaune: Vienybės, Nepriklausomybės, Rotušės aikštės ir buvusios prezidentūros bei Karo muziejaus sodeliai nykūs, niūrus be jokios žydinčios gėlytės.

Nekalbėsiu, kad muziejui skubiai reikia kapitalinio remonto, o tam tikslui pinigų nėra! Bet pasodinti gėlytes, manau, kad užsienio paskolų ar investicijų nereikėtų, o tik šeiminių mylinčių širdžių ir darbščių rankų!

Jeigu aikštėse gėlės žydėtų ir vaikai krykštautų, tai ne taip liūdnei atrodytų ir namų sienos su nusilupinėjusiais dažais ar trupinėjančiu tinku.

Taip pat reiktų pasakyti, kad yra ir gana daug atnaujintų

ar atnaujinamų pastatų. Šv. Kotrynos ir Bernardinų šventovės Vilniuje yra pagrindžiai atnaujinamos, o kituose vyksta mažesnės apimties darbai. Būsimoje prezidentūroje darbai Vilniuje sparčiai vyksta. Tik žinoma, reiktų spartesnio tempo, kad visas senamiestis vėl būtų patrauklus. Be to, tokia gatvė, kaip Pilies ir kitos į ją panašios, turėtų būti skirtos tik pėstiesiems. Yra daug šaligatvių, kur vos vienas žmogus praeina, tad gatvės grindinys pilnas vaikštančiųjų. Daug turistų, kurie su foto aparatais ieško įdomesnių vietų.

Dabar Vilniuje, Kaune ir Palangoje pilna kavinų ir kavinaičių. Kur tik yra vietos keletui staliukų, ten ir kavinaitė veikia. Dabar jų yra net per daug, bet vyksta konkurencija ir išliks tie, kurie supras rinkos reikalavimus. Apskritai, lietuviai dabar tapo prekybininkais. Vieni turi krautuvėles, kavinaites, o kiti bananus pardavinėja.

Yra daug moderniai įrengtų dantistų kabinetų, tad dantų problemas neturėtų nuo vykimo sulaikyti. Man pačiam, nors prieš kelionę buvau dantis pasitikrinęs, keturias dienas prieš išvykimą atsirado danties infekcija. Dantistas nieko daug nepadėjo, nors valė, bet vis tiek miegoti negalėjau. O burnos chirurgas atsisakė ištraukti, nes tokiu atveju reikia penkias dienas būti namuose ir gydytojo artumoje. Žadėjau pasirašyti, kad tai mano rizika, bet ir tai nepadėjo. Gavau tik reikiamus receptus ir išleidęs 110 dol. su skaudančiu dantimi išvykau.

Vilniuje man tą dantį be skausmo ištraukė, išvalė ir vaistus nuo infekcijos uždėjo. Visa tai tik už 30 litų. Norėjau duoti daugiau, bet dantistė atsisakė imti. Kai nematė, ant staliuko priedą padėjau. Be to, kadangi traukė penktadienį, liepė ir šeštadienį atvažiuoti. Nuvažiavęs radau duris dar uždarytas, bet netrukus ir ji atvažiavo su savo penkerių metų sūneliu. Patikrinu ir vėl vaistus įdėjo. Pinigus ir vėl atsisakė imti. Aš jai sakiau, kad ji beveik veltui dirbanti. Atsakė: dabar beveik visi veltui dirba, tad ir iš žmonių daugiau imti negalima. Mane patikrinusi ir ji į namus išvažiavo. Reiškia šeštadienį vien tik dėl manęs atvažiavo. Amerikoje ir draugas to nepadarė. Spaudoje daug skaitome apie kyšininkus ir išnaudotojus, bet retai apie tuos, kurie sąžiningai dirba.

O tokių yra gana daug: tai mokytojai, gydytojai ir apskritai kultūros, sveikatos apsaugos ir vaikų darželių darbuotojai. Žinoma, čia ne visus teisminėjau. Blogiausia yra tai, kad sąžiningai dirbdami už savo uždarbį ir krautuvėse matomus įvairius mėsos gaminius tegali tik pasižiūrėti. (Bus daugiau)

Ir dar „Užkulisiai“

Sovietų agentas apie ryšius su Lietuvos ambasadoriumi Stasiu Lozoraičiu

JUOZAS VITĖNAS

Pasirodžius knygai „Užkulisiai“ apie sovietų žvalgybos agento Juliaus Slavino („Chario“) ryšius su Stasiu Lozoraičiu, jn., buvo įvairių pasisakymų. Į juos įsijungė ir pats Julius Slavinas, duodamas pasikalbėjimą „Respublikos“ dienraščio bendradarbiui Ferdinandui Kauzonui („Respublika“, nr. 144, 1996.VI.21).

Paklaustas, kodėl jis sutiko pasikalbėti, Slavinas atsakė: „Pirma – troškau apginti Stasį Lozoraitį. Antra – mano biografija labai kopliukuota, prieštaringa ir dėlto jau nuo 1960-1970 metų ieškojau galimybės savo širdį kam nors atverti“.

Pasakodamas apie savo „prieštaringą biografią“, Slavinas sakė, kad jis penkiolika metų buvo įsitikinęs komunizmo šalininkas, Lietuvos nepriklausomybės laikais priklausė komjaunimui, karui prasidėjus pasitraukė į Sovietų Sąjungą, baigė žvalgybos mokyklą ir buvo pasiųstas dalyvauti kalmukų tautos trėmime. 1945 m. su broliu Aleksandru buvo operatyvinėje grupėje Vokietijoje, kai jis organizavo generolo Kubiliūno „areštą“. „Mačiau Kubiliūną, Valiukėną ir kt.“, sakė Slavinas. Paskui jis buvo perkeltas į Alytų, kur tęsė savo „operatyvinį“ darbą. Anot jo, „tai buvo kova su tuo metu miškuose veikusiomis organizacijomis“.

Vėliau, dirbdamas advokatu, nenutraukė ryšių su KGB. Paklaustas, ar Lozoraitis apie visa tai žinojo, atsakė: „Žinojo absoliučiai viską. Daugiau negu aš jums pasakojau. Iki smulkmenų žinojo. Žinojo būtent iš manęs. Kai prisipažinau jam, kad turiu ryšių su KGB, Stasys pasakė: „Man yra svarbu kontaktai su Lietuva. Mane šefuoja amerikiečiai, angliai ir aš nebįjau, ką jie man pasakys. Aš – kovotojas už Lietuvos nepriklausomybę ir pasiryžęs bendrauti su bet kuo, kas man padės iškovoti bent po vieną kvadratinį metrą laisvės Lietuvai“.

Slavinas sakė, kad jiedu bendravo visiškai atvirai. „Aš jam pasakojau apie savo veiklą, jis man – apie savo... Pasakojau, kaip buvo metama agentūra į Lietuvą ir kokie idiotai buvo angliai, kurie tuo metu diktavo visą rezistencijos politiką Lietuvoje. Stasys sakydavo, kad jie šiais klausimais nebuvo kompetetingi, formalistai, kad didesnius sunku įsivaizduoti“. (Čia, matyt, Lozoraitis pasakojo apie Jono Deksnio keliones į Lietuvą 1946-9 m., kurios pasibaigė jo patekimu į sovietų Saugumo rankas).

Slavinas sakė: „KGB man Lozoraitį pristatė kaip aukšto lygio žvalgybininką“. Esą parengė planą jo susitikimui su Lozoraičiu Romoje. Jiedu susitiko kaip klasės draugai, užmezgė glaudžius ryšius, kuriuos palaikė ir jau Lietuvai atstačius savo nepriklausomybę. Anot Slavino, dėl prasto prezidento rinkimų vairo Lozoraitis „gavo nuo manęs pylos už tą jo pernelyg didelį inteligentiškumą. Aš jam sakiau: Tu pamiršai, su kuo šneki. Tu žadėk jiems aukso kalnus, o širdį atverk, kaip Amerikos prezidentai: žadėk viską. Bet jis man telefonu pasakė: Aš suprantu, bet kitaip negaliu“.

Toliau Slavinas pasakojo, esą Lozoraitis „labai norėjo, kad aš emigruočiau į Vakarus. Bet norėjo, kad aš išvažiuočiau pagal tarybinių organų uždutį. Jam verkiant buvo reikalingas žmogus su kuriuo jis galėtų tartis“.

(Apie šį Lozoraičio norą tartis Slavinas savo agentūriniam pranešime taip pasakoja: Lozoraitis pats dažnai skambin-

davo į Boną arba Slavinas jo sąskaita skambindavo jam į Romą arba JAV. Pokalbiai kartais trukdavo labai ilgai. Lozoraitis paprastai skambindavo tada, kai atsirasdavo kokie nors nauji elementai pasaulio ar Lietuvos politikoje. Pirmi klausimai visada būdavo – „kaip tu galvoji, ką tu darytum, kokia yra tavo koncepcija šiuo klausimu“ ir pan. Pavyzdžiui, kai Gorbačiovas nenorėjo derėtis su Landsbergiu ir užėmė labai karingą poziciją, Landsbergis esąs gal ir muzikos profesorius, bet absoliučiai ne politikas ir ne diplomatas. Jo vietoje reiktų šliaužioti aplink Gorbačiova, apipilant jį komplimentais ir visai meiliskauti. Lozoraitis nutylėjo.

Kai 1990 m. kovo 11 d. buvo paskelbta Lietuvos nepriklausomybė, paskambino Lozoraitis ir paklausė: „Ką tu pasakysi?“ Slavinas atsakė: „Kol kas sunku ką nors kalbėti, reikia palaukti“. Lozoraitis sutiko ir pabrėžė, kad kova nesibaigė. Esą negali būti, kad Rusija taip lengvai paleistų Lietuvą. Lietuviai – truputį naišv optimistai. Po to pridūrė: „Aš negaliu suprasti, kokiais motyvais vadovaudamiesi rusai demontuoja SSRS. Kodėl jie tai daro?“ Slavinas jam nieko neatsakė. („Užkulisiai“, 135 psl.).

Pasikalbėjime Slavinas stengiasi įtikinti, kad dirbant KGB „mano pasaulėžiūra, kaip ir taip smarkiai kritikuojamo mano brolio pasaulėžiūra, kito 180 laipsnių. Mes abu tapome kategoriški TSRS ir tos visos santvarkos priešininkai“. Paprašytas įrodymų, pasakė: „Štai kad ir Tomas Venclova. Aš jam dar padėjau išvažiuoti į Ameriką. Prieš pat išvažiuojant pasakiau, kad šita mūsų santvarka yra nusikaltimas žmonijai“. Prie šių įrodymų, kaip matyti, Slavinas priskaito ir savo bendravimą su Lozoraičiu, kurį jis labai vertino ir gana artimai bendravo.

„Jūs teigiate, kad išdavėte KGB?“ – paklausė korespondentas. (Nukelta į 5-tą psl.)

Kadaise čia buvo tėviškės sodyba Lietuvoje, dabar – tik suartas laukas. Nuotraukoje – RIMTAUTAS VIZGIRDA Girininkų kaime, Marijampolės apskrityje, buvusioje Senkų sodyboje

Nuotr. H. Paulausko

Pastangos atgauti nuosavybes

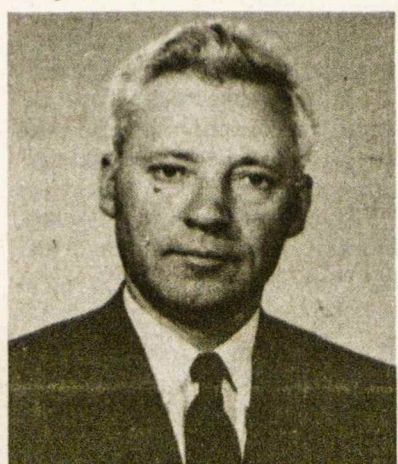
Pokalbis su Floridoje gyvenančiu BRONIUMI LISKUMI, bandančiu atgauti Lietuvoje turėtas nuosavybes, dovanoti jas Sibiro tremtiniais ir beglobių vaikų organizacijai „Vaiko tėviškės namai“

– Kaip klostėsi Jūsų gyvenimas?

– Gimęs 1911 m. spalio 29 d. Utenos apskr., Leliūnų valsčiuje, Girelės vienkienyje. Karo metais per Vokietiją atsidūriau Amerikoje ir po ketverių metų įsikūriau Čikagoje, o 1972 m. apsigyvenau Miami Beach, Floridoje.

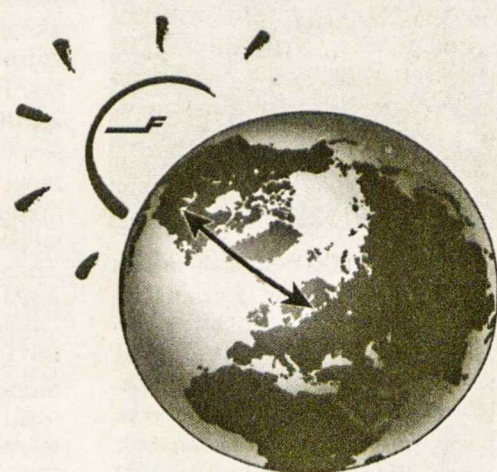
– Kaip palaikėte ryšius su Lietuva?

– Sužinojęs, kad motina Darata Meškauskaitė-Liskuvienė yra grįžusi iš Sibiro, pradėjau siuntinėti siuntinius, už kuriuos Leliūnų kapinėse visai giminei ji pastatė paminklą. 1978 m. pirmąkart nuvažiavęs į Vilnių pasi- mačiau su broliu, ką tik grįžusiu po amnestijos iš Altajaus.

BRUNO LISKUS

THE BEST AIRLINE UNDER THE SUN.

TORONTO TO VILNIUS.

Mūsų saulėtame pasaulyje nėra tokios oro linijos, kuri aptarnavimu, patogumu, patikimumu ir saugumu pralenktų „Finnair“. Norintiems patirti Šiaurės Europos grožį ir kultūrą, „Norvasta Tours“ siūlo puikiausias keliones. Pakeitėme „Finncharter“ pavadinimą, nes „Norvasta“ aiškiau perduoda mūsų siūlomų kelionių perspektyvas Skandinavijoje ir kituose Šiaurės Europos kraštuose. Tik nepasikeitė „Finncharter“ įgyta ilga patirtis ir pagarsėjęs sumanumas organizuojant keliones. „Finnair“ ir „Norvasta“ – kartu mes nušviesim Jums kelią į malonių vasaros nuotykių pasaulį.

\$975⁰⁰*

FROM

Norvasta

Finnair is a partner in AEROPLAN.

GATEWAY TO THE WORLD

Contact your travel agent or call Norvasta Tours at (416)222-0203 or 1-800-461-8651.

Non-stop Toronto-Helsinki flights run Sundays & Wednesdays, May 29-September 8, 1996.

*Some restrictions apply. Applicable airport taxes not included.

neatsisakau ir dabar. Netgi po mano mirties tebūna tai kaip testamentinis palikimas Sibiro tremtiniais. Norintys tesikreipia vysk. P. Baltakio arba mano adresu (630-78 St. Miami Beach, FL, 33141, USA). Kad nebūtų kokios apgaulės, tebūna pridėtas koks nors vietinio klebono ar kelių patikimų valdžios žmonių atitinkamas raštas, liudijantis tremtį ir tų žmonių materialinę padėtį.

– Ar Jums pasisekė atgauti Klaipėdos krašte nuosavybę?

– Su šiuo ūkiu buvo tokia istorija. Lietuvos archyvų generalinė direkcija prie Lietuvos respublikos vyriausybės išdavė pažymėjimą (1993.X.08, nr. U-21-L), kuriame nurodyta: „Nekilnojamas turtas Klaipėdos apskrityje Kalotės valsčiuje Karklininkų kaime 23,5 ha žemės, gyvenamas namas, daržinė, tvartas, kiauлідė, darbininkų namas“ priklauso man. Lietuvos valstybiniam archyve buvo pasakyta, kad žemę gal ir galiu atgauti, bet tuose namuose gyvenęs rusas ir pagal dabartinę Lietuvos konstituciją gyvenamų namų, kurie man priklausė, neturiu teisės gauti. Taip sumanytas man priklausiusioje sodyboje įrengti Lietuvos vaikams vasaros stovyklavietę sužlugdo, nes dar iš neoficialių šaltinių buvo pranešta, jog man daug visa tai kainuos, nes reikės „patepti“.

– Ką ketinate daryti?

– Savosios minties šiuos namus ir man Kalotės valsčiuje priklausančią žemę perduoti Lietuvos našlaičiams vaikams neatsisakau ir neatsisakysiu. Minimas ūkis stovi ant Baltijos jūros kranto, todėl tokia vieta nepaprastai tinkama ir patogi susisiekimo atžvilgiu su Klaipėda, Giruliais, Palanga, Kalote ir kitomis gyvenvietėmis. Kadangi Marijampolės apskr. „Vaiko tėviškės namai“ jau turi sutvarkę kelis namus, kuriuose gyvena našlaičiai vaikai, jiems labai tiktų tokia vieta poilsiui prie Baltijos, kur galima būtų įrengti vaikų našlaičių stovyklą ir ūkio mokyklą tiems, kurie yra gimę Lietuvoje ar lietuviškose šeimose. Jei „Vaiko tėviškės namų“ administracija imtųsi šitokio visais atžvilgiais naudingo žygio, kolei esu gyvas, mielai parengčiau visus dokumentus, kurių prirėktų šiai žemei bei ūkiui atgauti ir tokiems našlaičių vaikų namams atsiimti.

– Ar tokios sodybos negalima būtų paversti pagalbinu ūkiu?

– Žinoma, toks ūkis, kuris vos tik 400 metrų nuo jūros, vaikus galėtų aprūpinti pienu, daržovėmis, mėsa, vaisiais. Tik-tai čia reikia darbščių šeiminių, kurie sugebėtų auginti galvijus, paukščius, sodinti daržoves ir gaminti kitus ūkio produktus, pripratinai ir išmokyti vaikus ūkininkystės.

– Kaip manote padėti iš Sibiro nepajusiems sugrįžti lietuviams?

– Jiems net dviejuose Kanados lietuvių kredito kooperatyvuose atidarytos sąskaitos. Hamiltono „Talkoje“ sąskaitos nr. 151241 – Parama lietuvių tremtinių švietimui; Montrealo „Lite“ sąskaitos nr. 5644. Kas nori, gali padėti tiems mūsų tautiečiams, kad jie pajustų ne tik gražius mūsų užuojautos žodžius, bet ir konkrečius darbus.

Kalbėjosi –

kun. K. J. Ambrasas, SJ.

LAISVOJE TĖVYNĖJE

PALAI DOTAS ŽURNALISTAS

Kazys Umbraziūnas, Vilniaus krašto veikėjas ir žurnalistas, gimė 1909 m. sausio 10 d. Galaulaukuose, dabartiniame Švenčionių rajone prie Tverėčiaus. Mokėsi Švenčionių ir Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijose ir Vilniaus kunigų seminarijoje. Žurnalistiką studijavo Varšuvoje. Po ilgo ir sunkios ligos gegužės pabaigoje mirė Vilniuje, eidamas aštuoniasdešimt septyniuosius metus, ir buvo palaidotas Rasų kapinėse birželio 2 d. Vėlonis reiškėsi Varšuvos lietuvių sąsiužalpos draugijoje, dirbdamas jos sekretoriumi. Draugijai vadovavo poetas K. Sakalauskas-Vanagėlis. K. Umbraziūnas ten leido laikraštį anglų kalba, turėjusį lotynišką pavadinimą "Lituanica". Jis taipgi dirbo Kaune leisto "XX amžiaus" korespondentu Varšuvoje. Lietuvą okupavę sovietai K. Umbraziūną suėmė Vilniuje 1940 m. spalio 21 d. Iš kalėjimo ir tremties Sibire Vilniui jis grįžo tik po šešiolikos metų, sukūręs šeimą su ten taip pat ištremta vokiečių Halina Kober 1995 m. Vasario šešioliktosios proga vėlonis už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas Gedimino ordino I-jo laipsnio medaliu.

GELEŽINKELIO TUNELIS

Kaune žadama pradėti kapitalinį geležinkelio tunelio atnaujinimą. Jis dar caro laikais Kaune buvo iškastas prie Žaliojo tilto. Šis tunelis po II D. karo buvo tik sustiprintas 1948 m. Maskvos specialistų 1949 m. paruoštame plane požeminis geležinkelio ruožas buvo numatytas uždyti 1997 m. Kapitaliniam Kauno geležinkelio tunelio remontui reikės dviejų ar trejų metų, bet jį bus galima atlikti neuždarius geležinkelio. Kauno geležinkelio stotis tada būtų laikinai perkelta į Palemoną, o miesto centrą ešeloniškai apvažiuotų geležinkelio atšaka pro Kauno hidroelektrinę. Tunelio remonto darbus bus galima pradėti, kai tik susisiekimo ministerija paskirs lėšų. Tunelio kapitalinio atnaujinimo išlaidos šiuo metu dar nėra apskaičiuotos.

SMETONOS GIMTADIENIS

Prez. Antano Smetonos šimtas dvidešimtųjų gimimo metinių minėjimas buvo pradėtas Mišiomis Lėno šventovėje. Po Mišių visi susirinko Užulėnyje prie jo buvusios sodybos pamatų. Ten buvo gėlėmis papuoštas paminklinis akmuo, iškelta Lietuvos prezidento vėliava, sugiedotas Tautos himnas. Apilankyta ir kitoje ke-

lio pusėje esančioje Užulėnio mokykloje, pastatytoje vėlonies prezidento rūpesčiu. Kalbėjo Lietuvos tautininkų sąjungos pirm. Rimanantas Smetona, Ukmergės tautininkų vardu – Gintaras Kacevičius. Minėjimo kalbas užbaigė Taujėnų seniūnas Pukas.

ATSISAKĖ SINAGOGOS

Lietuvos žydų bendruomenė nenori perimti Alytuje esančios sinagogos. Bendruomenės pirm. S. Alperavičius pranešė Alytaus miesto savivaldybei, kad žydų kultūros draugija sinagogą nori palikti kultūriniais reikalams. Prieš keletą metų Alytaus centre esančios sinagogos buvo planuota įkurdinti Šiuolaikinio meno galeriją ir nuolat veikiantį žydų muziejų. Vėliau betgi Lietuvos žydų bendruomenė paprašė Alytaus savivaldybės sinagogą sugrąžinti žydams. Kai savivaldybė keliskart buvo pasirodžiusi svarstyti sinagogos grąžinimo klausimą, žydų bendruomenės atstovai nė karto neatvyko į Alytaus savivaldybės tarybos posėdį. Sinagogos atnaujinimo projektas Alytaus miesto biudžetui jau kainavo 12.000 litų. Šiamatinė viso sinagogos atnaujinimo išlaidom padengti Alytaus biudžetui reikėtų pusantro milijono litų. Sinagogos atnaujinimas lig šiol nebuvo pradėtas. Mat nuogastaujama, kad ji tebėra svetimas turtas ir kad po remonto sinagogą vėl norės atgauti žydai. Alytiškių nevilioja ir pasiūlytas Šiuolaikinio meno galerijos atidarymas buvusioje sinagogoje. Girdėti balsų, kad sinagogos pastatą geriausia būtų užkonservuoti ir laikyti uždaryta.

SALAKUI 500 METŲ

Zarasų rajono Salako miestelis, dabartinis seniūnijos centras, šią vasarą atšventė penkių šimtų metų sukaktį. Istoriniuose dokumentuose jis yra paminėtas XV š. pabaigoje. Didysis sėlių žemės Luodžių ežeras, prie kurio išaugo Salakas, istorijoje žinomas jau nuo XIII š. vidurio. Į sukakties minėjimą liepos pradžioje suplaukė daug salakonų, kurių ten laukė iš šio krašto kilusio, Anykščiųose gyvenančio tautodailininko Jono Tvardausko ką tik sukurta trijų laiptų naujas kopyltstulpis su Dievo Motina, šv. Jurgiu, Rūpintojėliu, Maironio poezijos posmu. Nepriklausomybės metais Salakas buvo išgarsėjęs iš lauko akmenu pastatyta Skausmingosios Dievo Motinos Marijos septyniiasdešimt dviejų metų aukščio šventovė. Jos plačios sienos buvo trijų dalių. Pagrindinė išorinė dalis buvo pastatyta iš taštytų akmenų, vidurinė – iš surinktų lauko akmenų, vidinė – iš plytų. Šventovės bokštas su medine smaile, beveik aštuoniasdešimt metrų aukščio, II D. karo metais labai nukentėjo nuo sovietų patrankos šūvio. Mat jame vokiečiai buvo įsirengę stebėjimo punktą. Pokaryje jis atstatytas gerokai žemesnis. Minėjimui skirtuose iškilmingose Mišiose vargonavo Živilė Survilaitė, giedojo sol. Sofija Jonaitė. Keturias valandas trukusį koncertą Salako kultūros namuose surengė svečiai iš Zarasų krašto, Vilniaus ir Kauno. Tautvydo Kontrimavičiaus pranešimu "Lietuvos ryte", penkiolikos metų sulaukusiam geriausiam salakonų etnografiniam ansamblui buvo suteiktas "Žaliumo" vardas, pasiskolintas iš Salako apylinkės vieno kaimo. Salako penkių šimtų metų istoriją primins specialus spalvotas leidinys.

V. Kst.

Lietuvos kredito kooperatyvų delegacija 1996 m. rugpjūčio 28 d. lankėsi Hamiltono lietuvių kredito kooperatyve "Talka"

Žmogaus atsparumas įtampai IV

DR. VYTAUTAS MEŠKA, Birstonas

Gana dažnai įtampa būna ne ištisinė, o ūmi. Bent nuo to, regis, pradėjęs Montrealio mokslo lininkas Hansas Selye. Tad kaip elgtis tada, kai emocinis sujaukinimas yra didžiulis ir apima ne tik kiekvieną smegenų neuroną, bet ir visas organizmo ląsteles?

Taisyklės tokios įtampos atsparumui įdiegti yra gana tikslūs ir griežti.

1. Užsidaryti vienam. Tačiau tai galima atlikti ir esant minioje. Tik, deja, išmokyti to nelengva.

2. Fiziškai ir psichiškai atsipalaiduoti. Užsimerkti. Ritmiškai kvėpuoti. Šitai išmokyti reikia kelių savaičių.

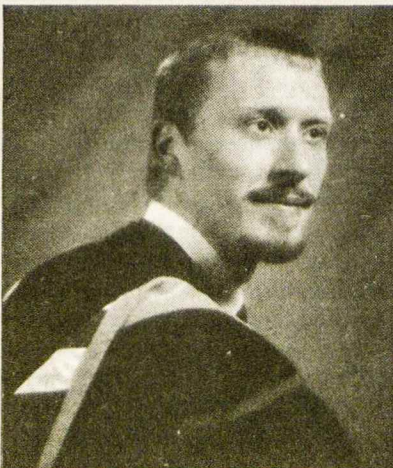
3. "Pasinerti" į savo mėgstamos muzikos ir mėgstamų svajonių pasaulį.

4. Tvirtai žinoti, jog drauge su tavimi yra Viešpats Dievas.

5. Tučiuojant nedelsiant sudaryti naują veiklos planą. Aišku, naujam tikslui pasiekti reikia energijos (E), informacijos (I) ir laiko (L). Kitas dalykas, neaišku, kiek ko turime. Taigi gauname lygtį:

ES = T (E.I.L. – e.i.l.), kur ES = emocinis sujaudinimas, T = tikslas; E.I.L. = reikalinga tikslui pasiekti energija, informacija, laikas; e.i.l. = individo disponuojama energija, informacija, laikas.

Savaime suprantama, kad

SEAN ARMSTRONG, šiais metais įsigijęs "Bachelor of Science Honours" laipsnį zoologijos mokslo specialybėje. Studijavo University of Western Ontario Londone. Lankė Worley Rd. pradžios mokyklą, buvo apdovanotas akademinių ir sporto įvykiais. Gimnazijos XIII klasių baigė South Secondary honours įvertinimu. Lankė Londono lietuvių mokyklą ir jau keletą metų dalyvauja lietuvių sporto klube "Tauras", žaisdamas krepšinį. Tėvai Norman ir Dalia, senelis Vincas Andriulis ir broliai linki jam viso geriausio ir sėkmės ateityje.

ES galima sumažinti siekiant mažesnio tikslo (T), bet tada, jį pasiekus, bus daug mažesnis ir gyvenimo džiaugsmas.

Gyvenimo džiaugsmas yra didžiulis dalykas. Prisiminkime amerikiečių filmą "Frenšė", kuriame buvo atlikta lobotomija, t.y. galvos smegenų kaktinių skilčių ir stuburo nervinių laidų perpjovimas. Ji galėjo gyvuoti, dirbti, taisyklingai elgtis, tačiau jausmų bei emocijų Frenšė neturėjo, jos širdis prilygo mūsų jau minėto pasakų kūrejo V. Haufio apsakymo "Akmeninė širdis" herojui.

6. Ir iššūkis, ir ūmis įtampas metu labai padeda važinėjantis dviračiu, valtys irklavimas, grybavimas, žvejybos, vėjų, saulės ir vandens receptai, t.y. bendravimas su gamta. Tai visai nesunku įsitikinti. Dieną prieš sunkų užmojį, laukiamą psichologinį konfliktą pasportuokime, pabūkime kartu su pievomis, saule, žiedais, ir ta įtampa diena mums atrodys lengva.

Tačiau ugdati atsparumą įtampai susiduriame ir su tam tikrais pavojais. Pvz. pagal Rabinatą Tagore tikras filosofas turėtų dažnai prisiminti savo ir savo artimųjų baigtį, šio pasaulio laikinumą, kartais apgaubiantį pasaulio džiaugsmą. Tačiau ar tada nebūsimė panašūs į Frenšę.

Prūsija...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

diciną daugelis prūsų gydymo būdų dingio užmarštyje ir niekad nebus išaiškinti.

M. Pretorijaus rankraštis – tai kūrinys, kurį jis rašė visą gyvenimą. Tai paminklas, kuris pastatytas, dedant akmenį prie akmens, aplaistytas sūriu prakaitu. Tai paminklas prūsų tautai. Iš šio veikalą galima pasisemti išminties ir istorinės žvilios, kurios mes visi taip trokštam.

Tai kūrinys, kuris primena apie prarastą tautos galimybes ir parodo šlykštų tautžudystės veidą. Skaitant šį veikalą, kupinos liūdesio mintys nuolat ir nuolat grįžta į istorijos tarpsnį, kur gyvena mūsų broliška tauta. Nors ir neįrašytas brautis tenai, į nesugrąžinamos praeties šventovę, tačiau šalia to reikia pripažinti, kad Prūsijos likimas mūsų tautai yra labai pamokantis ir reikšmingas dar ir dabar.

Red. pastaba. Šis straipsnis yra gautas iš Lietuvos per kairnietį prof. A. Smailį jam besilankant Kanadoje. Manome, kad jis yra ir šio straipsnio autorius.

Hamilton, Ontario

VYSK. M. VALANČIAUS MOKYKLA ir lituanistiniai kuriai pradeda mokslo metus rugsėjo 14, šeštadienį Šv. Juozapo mokyklos patalpose (Locke ir Herkimer g. kampas). Kviečiame visus buvusius ir naujus mokinius atvykti į mokyklą. Priimame mokinius nuo 4 m. amžiaus. Registracija nuo 9.30 v.r. Pamokos nuo 10 v.r. iki 12 v.p.p. Dėl platesnės informacijos ir registracijos skambinkite Rūtai Kamaityte tel 905 529-5747. R.K.

Winnipeg, Manitoba

ŠV. KAZIMIERO ŠVENTOVĖS LANKYTOJŲ – filipinų šventovės tautininkų grupė liepos 28 d. parapijos vasarietėje Oak Point, MB, surengė gegužinę, į kurią buvo pakviesti ir lietuviai. Nors šventimaučiai nėra mūsų parapijos nariai, jie gan aktyviai prisideda prie parapijos veiklos padėdami mūsų klebonui prel. J. Bertašui parapijos ūkiškuose reikaluose bei palaikant parapiją finansiškai. Gegužinėje apsilankę lietuviai buvo vaišinami filipiniais valgiais ir skanėstais. Prie gražaus Manitobos ežero po skaidrių dangumi, popietė prabėgo linksmi ir greitai visiem maloniai bendraujant.

A. a. PRANČIŠKA STEPONAVIČIENĖ (Mikalaskaite), 87 m. amžiaus, mirė 1996 m. birželio 10 d. Maldas laidotuvių koplyčioje ir laidotuvių Mišias Šv. Kazimiero šventovėje aukojė prel. J. Bertašius. Palaikai sudeginti. Liūdi sūnus Normanas su šeima, giminės Winnipege ir Lietuvoje bei artimieji.

MANITOBOS LIETUVIŲ KLUBAS W. ir I. Zabolotny (Zalytės) ūkyje rugpjūčio 18 d. surengė metinę gegužinę, į kurią suvažiuavo nemažai klubo narių ir svečių. Lankytojų aptarnavimu rūpinosi klubo valdybos nariai – šeimininkai Zabolotny, pirm. E. Samulaičiai šeima, N. Stapon ir tautininkai. Visi maloniai praleido saulėtą popietę gražioje aplinkoje, besivašindami karštais patiekalais ir gaivinančiais gėrimais EKK

London, Ontario

GRAŽIAME INNERKIP VIE TOVĖS PARKE, arti Woodstock, Ont., rugpjūčio 25-tos saulėtą sekmdienį Vilenbrechtų šeima ir plati giminė atšventė savo senelės Lydijos Vilenbrechtienės (Genčaitės) devyniasdešimt pirmuosius metus. Lydija, gimusi Degučiuose prie Žemaičių Naumiesčio, meilė ir atsidavimą Lietuvai jaučia nuo pat jaunystės ir per visą gyvenimo kelionės vingius Vokietijoje, Anglijoje ir dabar Kanados Toronte stengiasi tą meilę įskiepyti savo šeimai. Kilusi iš gausios dyklos vaikų šeimos, kartu su vyru Viliumi, mirusiu Toronte 1979 m., užaugino šeštą vaikų: Rudy, Elą, Lydiją, Helmutą, Almą ir Eriką. "Mamake" pagerbti ir šeimaiškai pabendrauti susirinko gausūs giminės su devyniolika vaikų ir dvidešimt septynių provaikaičiai. Įvairiai sportuota, džiaugtasi, dainuota ir net šokta. Atsižvelgiant į Lydijos amžių, nuostabu buvo ją matyti ir žodį tariant, ir sukalbant gražią maldą, ir dainuojant, ir einant ratelius. Dainoms vadovavo vasaros atostogas pertraukęs, šiai progai kvietęs, Londono lietuvių choras "Pašvaistė", kuriam priklauso Elly ir Rudy Vilenbrechtai. Šios šeiminės gegužinės planavimą jau prieš pusmetį pradėjo ir tvarkė Lydijos jaunusia dukra Erika Riffl su vyru Mel. Lydijai linkime daug Dievo palaimintų ir sveikatos pilnų metų. Gr.P.

Ivedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgitis
Tel 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Lietuvio verslininko Vytauto Vebeliūno byla, trukusi ketverius metus, septynis mėnesius ir tryliką dienų, buvo užbaigta š. m. liepos 29 d. Jis buvo pripažintas kaltu už JAV federacinių įstatymų pažeidimus keturiasdešimt vieną kartą. Dabar jo laukia šešeri metai kalėjimo ir stambi piniginė bauda. Kalėjimo bausmė gali būti sumažinta už gerą elgesį. Tačiau teisme finansiniu sukčiavimu kaltintas V. Vebeliūnas elgėsi arogantiškai, matyt, nesitikėdamas sutrumpinti bausmės. Spaudoje dažnai buvo minima, kad jis yra lietuvis. Tad ši byla buvo žalinga ir visiems išeivijos lietuviams, lig šiol neturėjusiems tokios reklamos.

Broklino lietuvių pranciškonių vienuolynė paskutinėmis liepos dienomis įvykusiame vadovybės posėdyje dalyvavo provincio las kun. Placidias Barius, viceprovincio las kun. Augustinas Simanavičius, patarėjai kun. Pranas Giedgaudas, kun. Rafaelis Šakalys ir kun. Jonas Bacevičius. Pagrindinį pranešimą padarė neseiniai iš Lietuvos sugrįžęs kun. Placidias Barius. Šiuo metu ten pagrindinis dėmesys tenka jaunosios kartos vienuoliniams auklėjimui ir moksliniam švietimui. Bernardinų šventovė Vilnių sėkmingai vyksta freskų atidengimas ir retušavimas, didžiojo altoriaus atnaujinimas. Kauno Žaliakalnyje tvarkomi Šv. Jurgio vienuolyno pastatai, baigiama atnaujinti koplyčia, kurioje rugsėjo mėnesį jau bus galima atnašauti Mišias. Pranciškonių parapija Kretingoje turi apie 20.000 parapijiečių, o vidurinė mokykla – beveik tūkstantį mokslėivių. Universitetiniame religinių disciplinų institute studijuoja beveik šimtas būsimų religijos dėstytojų. Vykdamas popiežiaus Jono Pauliaus II pageidavimą su Lietuvos ir Italijos architektais peržiūrėti paskutiniai planai prie Kryžių kalno numatytam atgailos vienuolynui ir noviciatui pastatyti.

Lenkija

Seinų delegacija lankėsi Anykščiuose, pakviesta Anykščių rajono burmistro Sauliaus Nefo. Delegaciją sudarė Seinų burmistras A. Grigučius, tarybos pirm. A. Malkinskis, visuomeninio ūkio direktorius J. Liškauskas, Seinų parapijos klebonas kun. K. Gdackis. Atvykti į Anykščius buvo pakviesti ir lietuviai – Lenkijos LB tarybos pirm. A. Nevulis, tarybos narė Ž. Makauskienė. Jie betgi atvyko atskirai, neįjungti Seinų lenkų delegacijon. Anykšteinai svečiams surengė ekskursijas po Anykščius, savivaldybėje įvykusį susitikimą su tarybos nariais bei įstaigų vadovais. A. Nevulis kalbėjo apie Seinuose gyvenančių lietuvių problemas, jų vaikų mokymosi sąlygas, jaučiamą lenkų norą nutautinti Seinų lietuvius. Onos Rėpeckienės pranešimu "Lietuvos aide", su tokia išvada nenorėjo sutikti Seinų lenkų delegacijos nariai. Esą jie vis pabrėždavo, kad reikia tartis. Tad nuostabu, kad vieną vakarą Šv. Mato šventovėje Anykščiuose buvo laikomos Mišios, meldžiamasi už abiejų svečių grupių tarpusavio supratimą, Seinų ir Anykščių draugystę. Bendroje vakarieneje buvo diskutuojamas ir vietos išrinkimas vysk. A. Baranausko paminklui. Tada abi pusės sutiko, kad beveik trečdalis Seinų gyventojų sudaro lietuviai, o vaikai neturi lietuviškų klasių. Seinų miestą tarybos pirm. Andrzejus Malkinskis ir Anykščių rajono burmistras Saulius Nefas pasirašė bendradarbiavimo sutartį.

Argentina

Kun. Aleksandras Margis, MIC, po sunkios ligos rugpjūčio 22 d. mirė Rosario parapijoje, Tėvų marijonų vienuolynė, kuris yra prie Šv. Kazimiero šventovės. Jis yra gimęs 1923 m. rugsėjo 20 d., kunigu įšventintas 1949 m. birželio 5 d. Visas jo darbas buvo skirtas lietuviams ir argentiniečiams. Vėloniui teko būti Šv. Kazimiero parapijos klebonu, vienuoliu vyresniuoliu, vienuoliu novicijų magistrui.

Vokietija

Alina Miliūsyte-Grininė, Rusijoje 1916 m. balandžio 28 d. gimusi žymioji Vokietijos lietuvių veikėja, amžiaus aštuoniasdešimtmetį gegužės 11 d. atšventė Romuvoje. Vaisės ją ten surengė Vokietijos LB krašto valdyba ir Vasario šešioliktosios gimnazijos vadovybė. Sukaktuvinėkės pagerbime dalyvavo gražūs būrys lietuvių. Rengėjų vardu ją sveikino VLB valdybos vicepirm. Vincas Bartusevičius, sveikinimą taigpi

Century 21
OFFFORD
REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St.,
Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwood apylinkėse kreipkitės į
Angele Šalvaiytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patars. Darbo tel. 705 429-2121 ar 705 445-5640 namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavyose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki3.00%	Asmeninės nuo.....13.00%
santautos3.00%	nekl. turto 1 m.....6.125%
kasd. pal. taupymo sąsk.....2.50%	
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius.....3.50%	Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25,000. Be to, narių santautos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 ml. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu
180 dienų indėlius.....3.50%	
1 m. term. indėlius.....4.00%	
2 m. term. indėlius.....5.00%	
3 m. term. indėlius.....5.50%	
4 m. term. indėlius.....5.75%	
5 m. term. indėlius.....6.25%	
RRSP ir RRIF (Variable).....3.00%	
1 m. ind.....4.00%	
2 m. ind.....5.00%	
3 m. ind.....5.50%	
4 m. ind.....5.75%	
5 m. ind.....6.25%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

PIRMOJI LIETUVIŠKA SIUNTIMO BENDROVĖ KANADOJE

- * Laivu siunčiant \$8 už kubinę pėdą
- * Lėktuvu siunčiant \$5.50 už kilogramą
- * Pristatymas iki 50 kg \$14
- * Priimame visokias dėzes ta pačia kaina
- * Iš toliau siųsti per U.P.S.
- * Mes galime palydėti jus važiuojant į Lietuvą

Montrealyje – Leonas ir Genė Balaišiai tel. 514 366-8259
Hamiltono raj. – Bernardas ir Danutė Mačiai tel. 905 632-4558
Mississaugos raj. – Algis ir Milda Trumpickai tel. 905 822-1827
Delhi, Simcoe – Andrius ir Gertrūda Usvaitai tel. 519 773-8007
Buffalo, N.Y. raj. Danguolė ir Don French tel. 905 871-1799

Informacijos klausimais dėl dolerių siuntimo, maisto siuntinių kainoraščių, dėl palydėjimo ar pagalbos nuvažiuoti į Lietuvą prašome rašyti arba skambinti:

Genei ir Vytiui Kaiiriams, 517 Fruitland Road,
Stoney Creek, Ontario L8E 5A6.

Tel. ir FAX 905 643-3334

KAIRYS BALTIC EXPEDITING

Anglų kalbos metodininkų kursų dalyviai iš Skuodo keliavo į Mosėdį aplankyti Akmens muziejaus. Priekyje (su barzda) – dr. INTAS, muziejaus steigėjas ir direktorius

Kanadietės mokė mokytojus

Grupė mokytojų iš Kanados per tris vasaras mokė anglų kalbos mokytojus Lietuvoje

A. AUŠROTAITĖ-SIMONĖLIENĖ

1996. m. liepos 8-18 d. Skuode, Bartuvos vidurinėje mokykloje, vyko penkių rajonų (Skuodo, Mažeikių, Telšių, Plungės ir Kretingos) anglų kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo kursai pagal Kanados ir Baltijos kraštų bendradarbiavimo projektą. Pernai tokie kursai vyko Kaune, o užpėnai – Šiauliuose.

Kursų dėstytojos – anglų kalbos mokytojos iš Kanados buvome Vida Juozaitytė (kursų vadovė-koordinatore), Aušra Baršauskienė, Aušra Karkienė, Elvyra Mikalajūnaitė-Celtorienė, Vida Petrašiūnaitė, Aldona Aušrotaitė-Simonėlienė, Vida Yčaitė-Abell, australietė Nin Bižytė, kaunietė Nijolė Večkienė ir vilnietis Kęstutis Kuodys.

Skuode atsiradome liepos 3 d. Ten susitikome su aštuoniais anglų kalbos mokytojais, su kuriais ruošėmės praveisti anglų kalbos dėstyto ir metodologijos kursų Skuodo rajono anglų kalbos mokytojams. Per visus metus vyko posėdžiai Toronte, susirašinėjimas elektroniniu paštu su Lietuvos Švietimo ministerija ir Skuodo rajono vedėja bendrąjį medžiagos siuntimą ir pagrįdinę kursų struktūrą bei darbotvarkę.

Kursų įvykdymu Lietuvoje rūpinosi Janina Matulevičienė – Skuodo rajono Švietimo skyriaus vedėja. Ji surado kursams tinkamas patalpas – Skuode Bartuvos vidurinė mokyklą. Mokykloje techniniais reikalais mums daug padėjo Antanas Šaikauskas. J. Matulevičienė taip pat pasirūpino mūsų įsikūrimu Skuodo vieninteliame viešbutyje. Net Skuodo policijos komisaras, ligitoninė ir maisto gamintojai (nutritionists) buvo pasiruošę mus saugoti nuo vagių, ligų ir blogo maisto. Maisto paruošimas viešbutyje ir mokykloje buvo puikus.

Kursams pasiruošti užteko dviejų dienų, nes jau turėjome patirties per praeitų dvejus metus Šiauliuose ir Kaune. Aštuoni Lietuvos anglų kalbos metodininkai, kurie mums talkino, buvo pasiruošę atkakliai darbui. Taip pat mums buvo malonu, kad Soros fondas parūpino 10 geriausių kompiuterių mokyklai ir atsiuntė Kęstutį Kuodį iš Vilniaus Informatikos ir matematikos centro prijungti kompiuterius ir pamokyti mokytojus kaip juos naudoti.

Anglų kalbos metodininkų kursų Skuode užbaigime dainuoja kanadietės mokytojos. Priekyje: Elvyra Celtorienė, Magdalena Juozaitienė, Vida Juozaitytė, Aušra Baršauskienė; antroje eilėje: Aušra Karkienė, Vida Yčaitė-Abell, Vida Petrašiūnaitė, Aldona Aušrotaitė-Simonėlienė

Kursai prasidėjo liepos 8 d. Suvažiavo apie 100 mokytojų iš Skuodo, Telšių, Plungės, Mažeikių, Salantų, Šiaulių ir Kretingos. Juos prie Bartuvos vidurinės mokyklos pasitiko išskeltos Lietuvos ir Kanados vėliavos. Per atidarymą pasirodė katalikiškos mokyklos jaunimo ansamblis ir šokėjai iš P. Žadeičio vidurinės mokyklos. Visi kursų dalyviai buvo apdovanoti marškinėliais su mūsų projekto programos simbolika. Po atidarymo vyko susipažinimo klasės ir išskilmingi pietūs.

Kitą dieną rimtai pradėjome dėti. Kursantai buvo padalinoti į šešias grupes pagal anglų kalbos ir mokymo lygį. Kartu su Lietuvos metodininkais pateikėme darbo seminarus apie mokymosi skatinimą, mokymą varžant žaidimus bei muziką, sudarymą galimybių studentams kalbėtis angliškai, svarstybų pravedimą. Buvo paskaitų apie mokymą vaikų su negaliomis (Special Education), pranešimai apie švietimo reformą Lietuvoje, Kanadoje ir Australijoje. Taip pat rodėme skaidrų apie savo darbą ir gyvenimą Kanadoje. Nijolė Večkienė skaitė paskaitą rajono direktoriams, kurie apėmė mus kursų ir stebėjo mūsų pamokas. Visos pamokos vyko anglų kalba.

Kadangi dauguma mokytojų buvo suvažiavę iš apylinkių ir apsisotę bendrabutyje, kasdieninė darbotvarkė šiemet buvo ilgesnė. Pamokos prasidėdavo 9 v.v. ir baigėdavosi 3.30 v.p. p. bet po to dar vykdavo anglų kalbos pamokos, diskusijos, šokiai, ekskursijos, "bingo", choras, filmai apie Kanadą ir t.t.

Kursų uždarymas įvyko liepos 18 d. Tą dieną atsisveikinome su kursų dalyviais. Iš Vilniaus televizijos atvyko žurnalistas mus nufilmuoti ir pasikalbėti. Tą vakarą per "Panoramą" rodė visai Lietuvai. Apie mus taip pat rašė "Lietuvos aidas", "Lietuvos rytas" ir Skuodo laikraštis "Mūsų žodis". Užbaigimo iškilnėse dalyvavo ir Švietimo ministerijos sekretorius E. Motuzas, kuris pasveikino mokytojus ir dalyvius ir įteikė kiekvienai Lietuvos respublikos padėkos laiškus. Programoje dalyvavo Žemaičių jaunimo ansamblis ir kalbėjo Skuodo Švietimo skyriaus vedėja ir Skuodo vicemeras. Kiekviena grupė atliko anglišką vaidinimą, dainelę arba šokį. Mes, kanadietės, irgi pasi-

rodėme lietuviškai, padainuodamos "Norėčiau aš keliauti". Daina sujaukino klausytojus, nes jos žodžiai jiems buvo nežinomi – jie sukurti išeičioje ir parodė mūsų tėvų mūmose išugdę meilę Lietuvai.

Šalia kursų mes turėjome progų pasidžiaugti Lietuvos kultūra, gražiais ir istoriškai reikšmingais Žemaitijos vietovaidžiais. Buvome išvykę savaitgalį į Nidą, kur susipažinome su žymiu menininku Eduardu Jonušu. Plaukiuojame Kuršių mariose jo pastatytu senovės paminklu su kūrėnu. Jis taip pat aprodė savo studiją, kurioje tapo, drožinėja, renka senovės paminklus ir kitus daiktus. Aplankėme gerai žinomą Orvydo sodą ir Mosėdyje susitikome su dr. Intu, Akmenų muziejaus direktoriumi. Skuodo muziejaus direktorius aprodė Skuodą ir apie jį papasakojo. Išmokome žemaitiškų šokių, dainų ir valgėme žemaitiškų valgių per folklorinę vakaronę.

Taip baigėsi "Canadian-Baltic Partnership" projektas. Grįžome laimingos ir dėkingos už tokį gražų žemaitišką priėmimą Skuode. Tuo pačiu ir liūdnos, nes Kanados valdžia dėl ekonominių priežasčių daugiau negalės remti šio projekto. Tikimės, kad mūsų įdėtas darbas Lietuvoje nebus veltui. Jei mes nors truputį palengvinome darbą anglų kalbos mokytojams Lietuvoje, to ir užtenka. Manau, jie suprato, jog mes tai darėm Lietuvos vaikų ateičiai. Tas darbas ir bendradarbiavimas suartino mus su Lietuvos mokytojais, o ypač su žemaičiais. Mūsų meilė Lietuvai dar labiau sustiprėjo. Mums vėl ir vėl norisi grįžti į mielą mūsų tėvų gimtąją žemę ir mūsų visų tėvynę.

Mes, Kanados lietuvių mokytojos, nuosirdžiai dėkojame Kanados lietuvių bendruomenei, kredito kooperatyvui "Parama" ir Priskėlimo parapijos kredito kooperatyvui už dovanas, kurias per mus perdavė Lietuvos mokytojams.

Ir dar "Užkulisiai"

(Atkelta iš 3-čio psl.)

"Formaliai žiūrint galima vertinti, kad mano veikla buvo KGB išdavimas, tačiau aš nesu – ir tą atvirai sakiau Stasiui – svetimas socializmo idealams. Aš esu svetimas socializmo praktikai, su kuria buvome susidūrę", atsakė Slavinas.

Sunku spręsti, kiek toks Slavino "širdies atvėrimas" yra tikras, nes žvalgyboje niekada negalima žinoti, kada asmuo iš jos pasitraukia ar kuriai pusei dirba. Slavinas apie savo "atsivėrimą" rimtų įrodymų nepa-Lozoraitis paskambino Slaviniui naktį, atsiprašė ir paklausė, ko tuomonės. Slavinas atsakė, teikia, o jo atsakymuose jaučiamas vengimas pilnai pasisakyti pereinant prie nesusiųjų dalykų. Susidarė įspūdis, kad Slavinas buvo gudrus žvalgybininkas. (Tai pripažino ir jo KGB viršininkai). Todėl jo tariamai atviras bendravimas su Lozoraičiu greičiau buvo jo žvalgybinės veiklos priedanga išgauti kuo daugiau žinių. Kiek Lozoraitis jam patarnavo, neaišku.

Iškeliavo plataus masto vertėjas

Palydėjom a.a. Dominyką Urbą (1908-1996) į Antakalnio kapines

GENOVAITĖ GUSTAITĖ.

Vilnius

Rugpjūčio 13 d. (prieš pat Žolinę) Antakalnio kapinėse amžinam poilsiui atgulė D. Urbas. Apie jį ELTOS pranešime visuomenei paskelbta: "Rugpjūčio 9 d., eidamas 89-uosius, mirė žymus vertėjas Dominykas Urba". Mokėdamas lenkų, rusų, latvių, jidiš, prancūzų ir vokiečių kalbas per šešis dešimtmecius išvertė daugelį pasaulinės klasikos autorių, parengė ne vieną mūsų klasikos knygą.

Iš tikrųjų buvo žymus vertėjas, vertėjų patriarchas. Iš jo vertimų minėtini: (iš rusų k.) N. Gogolio "Mirusios sielos", L. Tolstojaus "Priskėlimas", F. Dostojevskio "Lošėjas", "Užrašai iš mirusiųjų namų"; (iš lenkų) V. Reymont'o "Fermentai", M. Jastrun'o "Adomas Mickievičius"; (iš latvių) A. Upičio "Vaivorykštės tiltas"; (iš jidiš) Šolom Aleichem "Tevej pienininkas", "Trys našlės"; (iš vokiečių) H. Hesse's "Stiklo karoliukų žaidimas" (su V. Petrausku), H. Fallados "O kas dabar, mažasis žmogau"; (iš prancūzų) H. de Balzac'o "Prarastos iliuzijos", "Tėvas Gorijo" (su V. Bazilevičium), F. Rabelais'o "Gargantua ir Pantagruelis" ir dar dešimtys kitų. Taip pat pasakos: austrų, prancūzų, K. Anderseno, Š. Perrault...

Parengti padėjo S. Daukanto, L. A. Jucevičiaus, L. Pelešos, G. Petkevičaitės-Bitės, Žemaitės, D. Poškos, S. Stanevičiaus raštus. Paskutinė šios srities knyga, suspėjusi atiduoti leidyklai, – M. Mažvydo raštų leksika, įtraukta į pirmosios lietuviškos knygos 450 metų jubiliejaus leidinių sąrašą. Bičiuliai apskaičiavo, kad visoms D. Urbos verstoms, parengtoms iš eilės knygoms sudėti reikėtų keturių metrų lentynos.

Pašarvotas D. Urbas buvo Rašytojų sąjungos salėje, kur skendo tarp gėlių, vainikų, žvakių, supamas tylios muzikos, šeimoms, draugų, daugelio atėjusių atsisveikinti. Laidotuvių dienos rytą gedulins Mišias Šv. Kazimiero koplyčioje aukoją arkikatedros klebonas mons. K. Vasiliauskas. Pabrėžė, kad vėlonis po didelių, gražių darbų, svarbių mūsų kultūros istorijoj, užmigo Viešpatyje. Užmigo ramiai, lengvai, globojamas pačių artimiausių – žmonos Amelijos Lengvenaitės, su kuria išgveno 58-rius metus, vaikų, vaikaičių.

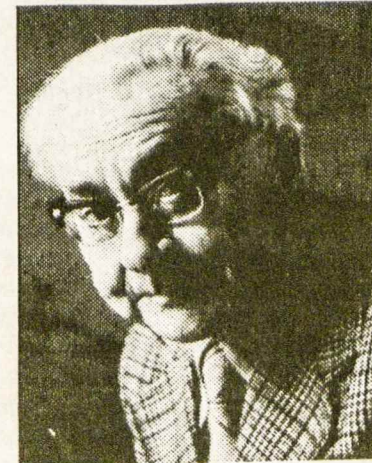
Palydėjo vėlonį D. Urbą į rašytojų kapinė nemazas būrys suprantančių, ko netekome. Čia pirmas kalbėjo J. Liniauskas, Rašytojų sąjungos sekretorius – supažindino su biografijos duomenimis, nuveiktais darbais.

Vėlonis gimė Švaininkų kaime, Panevėžio rajone. Buvo jauniausias tarp penkių seserų ir dviejų brolių. Gimnazijos mokslus išėjo Panevėžyje, o aukštąjį – Kaune, kur baigė humanitarinį fakultetą. Studijuodamas, nuo 1932 m., pradėjo dirbti "Sakalo" leidykloje ir versti. Ne vienerius metus mokytojavo, dėstė lietuvių kalbą. Su "Vagos" leidykla, kurioje dirbo 1949-1970 m., ryšius palaikė visą laiką.

Apie bendradarbi, apie dįjį Mokytoją ("Vagos" leidykloje išdirbusį 21-erius metus), čia subūrusį vadinamąjį "Urbo darželį") patraukliai, dalykiškai ir jautriai pasakojo A. Druktenis. Kaip atėjusius diplomuotus naujokus savo "darželyje" mokė, globojo, jiems aiškino. Tai daryti sugebėjo – pasakojo šmaikščiai, gyvai, vaizdingai. Supažindindavo su prieškariniais laikais, jų asmenybėmis, gyvenimu. Iš tikrųjų tai buvo kultūrinio akiračio plėtimas, svarbios lavybos – tokių duomenų universitete nebuvo girdėti. Neretai "darželio" lankytojams įbrukdavo kokią knygelę – "paskaityk, čia aš gavau"... Šitaip anuomet buvo perskaityti Aisčio atsiminimai, kitos panašios knygos, išleistos "tenai"...

Paskutinis kalbėjo bičiulis, vėlonies draugas A. Dilys. Jau pirmu sakiniu išskėlė D. Urbą reikšmę mūsų kultūrai: "Nėmanoma nesižavėti be galo turiningu Dominyko gyvenimu bei jo didžiais darbais lietuvių tautai, jos dvasinei kultūrai". Numato jo reikšmę ateityje – iš tokių vertėjų, kaip M. Miškinis ir D. Urbas būsimoje Lietuvoje naujosios kartos mokysis lietuvių kalbos, kaip mokomės iš Donelaičio, Baranauko, Vaižganto, Žemaitės, A. Vaičiulaičio, P. Cvirkos, P. Andriūšio, J. Grušo, Mariaus Katiliškio. Atskleidžia jo turtingos kalbos šaknis, glūdinčias vaikystėje. Jis dar suspėjo įsivirti senojo patriarchalinio kaimo kultūros dvasią. Vėlonį prisimena ne tik kaip didį kultūros darbininką, bet ir kaip draugą. "Davė jam Dievas širdį plačią, nepaprastai gyvenimą ir žmones mylinčią. Daug buvo iš Kūrėjo gavęs ir stengėsi tas dovanas su kitais pasidalyti". Baigdamas palygina D. Urbą su mūsų literatūros, mokslo įžymybėmis: savo samojum, pašnėkesių įdomumu, gyvybe trykstančiu temperamentu jis buvo viena spalvingiausių asmenybių, panašiai kaip Tumas Vaižgantas ir prof. K. Pakštas. Palygina, pasidžiaugia ta didele laime, kad teko su vėloniu taip nuoširdžiai draugauti.

Jau supiltas karnelis smėlio, tokio balto, balto lyg Palangos pakio, be jokio grumstelio, akmenėlio. Mons. K. Vasiliausko pašventintas, apgiedotas (po giesmių palydėtas "Graži tu mano", "Lietuva brangi") te išlįsi gražiajame kalnelyje užklotas lengvo, balto smėlio patalėlio, be to, malonios kaimynystėje – šalia kalbininko K. Ulvydo, kiek toliau, už kalnelio – kun. V. Čukuro.

A. a. DOMINYKAS URBAS, 88 metų amžiaus, miręs Vilniuje

A. a. DOMINYKO URBO laidotuvs Antakalnio kapinėse

"Draugo" fondo vedėjas BRONIS JUODELIS ir to laikraščio, o taip pat ir "Tėviškės žiburių" nuolatine bendradarbiu ALDONA ŠMULKŠ-TIENĖ

Čikagos lietuvių vaizdai ir vargai

EDVARDAS ŠULAITIS

Algimantas Kezys, žymusis mūsų fotomenininkas, knygų leidėjas, parodų organizatorius Čikagoje, vėl buvo nuvykęs į tėvynę, kur jau trečią kartą pusantrų metų laikotarpyje Vilniaus "Vartų" galerijoje surengė savo darbų parodą. Šį kartą tėvynėje jis viešėjo rugpjūčio 5-28 d.d., o jo nauja paroda ten buvo atidaryta rugpjūčio 6 d., kurioje buvo išstatyta jo 50 darbų iš serijos "Miestovaizdžiai". Taip pat neseniai buvo išleista šia tema jo knyga, pavadinama "Cityscapes II", nes jau anksčiau yra pasirodžiusi pirmoji panaši knyga. Tačiau anksčiau fotografas vaizduodavo pilnus pastatus, o šioje – tik jų fragmentus.

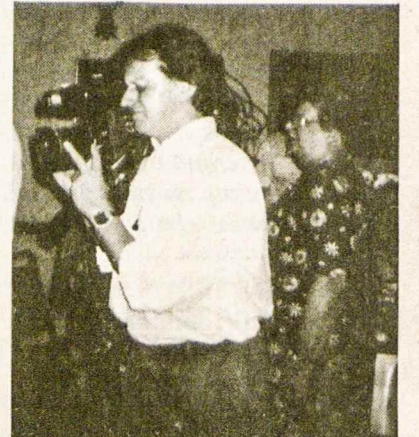
Beje, "Cityscapes II" leidinys yra gana stambus – 166 didelio formato puslapiai. Knyga išleista gana gražiai, leidėju pasirašo fotografo vadovaujama "Galerija". Ji pardavinėjama po 35 dol.

"Galerijos" patalpose praėjusią vasarą buvo surengta daug įvairiausių pobūdžio įdomių renginių. Jų tarpe buvo Onos Pučkoriūtės lėlių teatro spektaklis, susitikimas su Lietuvos kultūros ministeriu Juozu Nekrošiumi, vakaronė su žymioju lietuvių dailininku (dabar gyvenančiu Lenkijoje) Stasiu Eidrigevičiumi ir kt.

Sugrįžęs iš viešnagės Lietuvoje, A. Kezys griebsis kitų darbų – įvairių naujų susitikimų bei parodų organizavimo. Vienas didesniųjų jo užsimojimų yra 25-toji kasmetinė lietuvių fotografijos paroda nuo spalio 25 iki lapkričio 3 d. Čiurlionio galerijoje. Šios suaktutinės parodos tema: "Istoriniai paminklai ir pastatai". Laukiamos žymesniųjų Lietuvos ar kitų šalių paminklų bei pastatų nuotraukos, kurios gali būti reportažinės, bet pageidaujama, kad tai būtų ir estetiškos elementus pabrėžiantieji vaizdai. Laukiama nuotraukų iš profesionalų ir mėgėjų, kurie parodoje bus vertinami vienodai. Tiek jauniesniųjų (iki 18 metų amžiaus) darbai bus vertinami atskirai. Numatomos premijos – vyresniųjų grupėje nuo 50 iki 150 dol., jaunesniųjų – nuo 25 iki 75 dol. Rodinius reikia gauti iki spalio 1 d. ("Galerija", 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402, USA).

Kun. dr. Kęstutis A. Trimaškas, rugpjūčio 18 d. atlaikęs šv. Mišias Cicero šv. Antano šventovėje, išskubėjo orauostin. Jau ne pirmi metai važiuoja dėstyti į Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakultetą. Jis ten dėstys, kaip ir anksčiau, rudens semestru ir grįš gruodžio viduryje tęsti savo darbo šv. Antano parapijoje.

Jam išvykus, šioje anksčiau labai lietuvišiais ir kunigais gausioje parapijoje nuolatinio lietuvių kunigo nebus. Šiemet ir svečių

ALTV vedėjas ARVYDAS RENECKIS filmuoja lietuvišką renginį Čikagoje 1996 m.

Nuotr. Ed. Šulaičio

kunigų jau mažai tebus, nes iš kitur atvykstančiųjų sunku susilaukti. Dėl to tik kartais vietos parapijiečiai lietuviai gali tikėtis lietuviškų pamaldų, nors parapijos choras, vadovaujamas Marius Prapuolenio čia giedos ir toliau lietuviškai, Mišių maldos bei skaitiniais bus skaitomi lietuvių kalba. Lietuviams skirtą Sumą anglų kalba yra pasižadėjęs laikyti dabartinis par. klebonas kun. Jim Kastigar.

Lietuvių misijos šv. Antano parapijoje vedėjas kun. K. A. Trimakas yra daugelio religinio, filosofinio turinio knygų autorius. Jis neseniai vėl prisistatė su nauja knyga: "Žmogaus aukščiausi skrydžiai". Ją išleido Tarpdiecinė katechetikos komisija Kaune 1996 m. Tai 237 puslapių religinių išgyvenimų psichologija. Autoriaus specialybė yra psichologija, kurią seniau yra dėstęs Lojolas un-to psichiatrijos fakultete. Nuo 1992 m. kasmet dėsto Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultete ir Tarpdiecineje kunigų seminarijoje Kaune.

Kukliai savo veiklą pradėjusi Čikagos lietuvių televizijos programa randa vis daugiau vietos lietuvių pritarimo. Programos rodomos šeštadienį rytais nuo 7 iki 8 val. Jose galima matyti žinių bei reportažų iš Čikagos lietuvių veiklos, nemažai aktualios medžiagos iš Lietuvos televizijos ir vaikams skirtų vaidinimų.

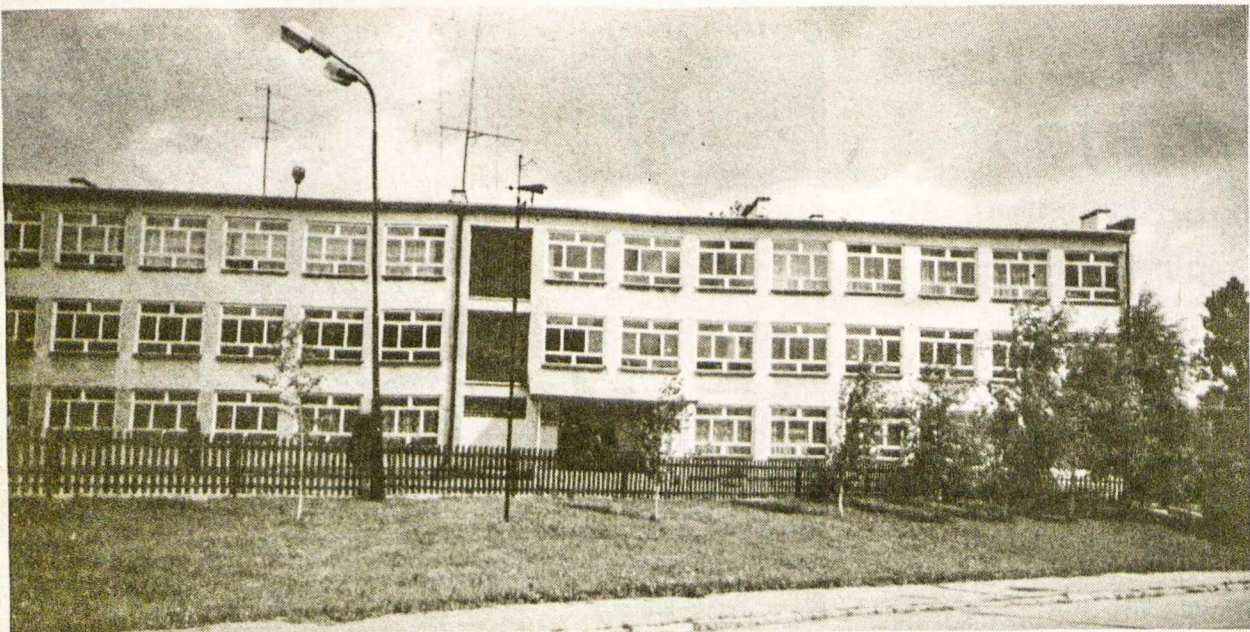
Jau buvo parodyta 18 tokių programų per Čikagos 23-ji kanalą, o sutartis su stoties vadovybe pasirašyta ištisiesiems metams. Iki šiol dar vis trūksta skelbėjų-rėmėjų, tad apmokėjus nuomą stočiai pinigų beveik nelieta. Gerai, kad programos vadovas Arvydas Reneckis yra optimistas ir tikisi rudenio ar metų pabaigoje gauti daugiau skelbėjų net ir iš nelietuvių. Tada būtų galima programą dar labiau gerinti.

Lėšoms telkti ši televizijos programa – ALTV ruošia rudenių pokylį rugsėjo 28, šeštadienį, Jaunimo centre, Čikagoje. Tikimasi, kad dalyvių čia netrūks, links šiek tiek pelno lietuvių televizijai. Tada ji ne tik galės gyvuoti, bet ir tobulėti. Laukiamos ir aukos šiuo adresu: ALTV, P. O. Box 215, Downers Grove, IL 60515, USA.

Vasaros mėnesiais Čikagoje įvyko nemažai gegužinių, pramoginio tipo renginių. Didesnioji iš jų buvo Brighton Parko lietuvių namų savininkų surengtoji, trukusi net tris dienas (liepos 26-28). Šis renginys vadinosi festivaliu, ir jame dainavo iš Lietuvos atvykęs Kauno "Ainių" ansamblis.

Liepos 28 d. savo gegužinę surengė ir "Draugo" dienraštis, kuris rūpinasi savo egzistencijos užtikrinimu. Jis turi išteigę specialų fondą, kurio palūkanomis remiamas dienraštis. Rugsėjo 22 d. Martinique salėje bus dienraščio rudens pokylis.

Nuotr. V. Rimeikio

Lietuvių gimnazija Punske, pavadinta Kovo vienuoliktosios vardu. J. Staškaus nuotrauka, daryta 1996 m.

Žingsniai gėrio takais

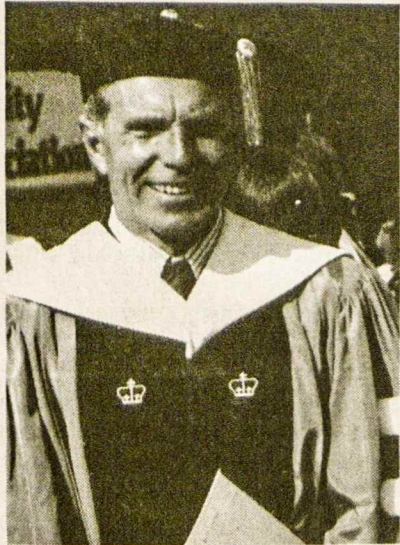
Pašto viršininko, rašytojo, visuomenės veikėjo mintys, sklindančios iš jo kūrinių, televizinių pokalbių ir darbų

JANINA ŠTRIMAITIENĖ,
Kazlų Rūda

“Gyvenimas verčia širdį degti karščiausia nerimo ugnimi, spinduliuoti gerumą. Aš manau, kad mano gyslomis teka žmonių vilties kibirkštelės...”

PRANCIŠKUS ŠERNAS,
“Prisiminimų keliais”

Taip, yra tokiu pavadinimu Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos nario, priklausančio ir Žemaitijos krašto rašytojų bendrijai, Pranciškaus Šerno pamąstymų knyga apie žmogaus vietą slidžiame, vingiuotame gyvenimo kelyje ir, kaip teigia knygos redaktorė O. Gudžiūnienė, “apie pareigą ir atsakomybę, meilę ir gerį, grožį ir darbštumą”.

Prof. ROMUI VAŠTOKUI, trisdešimt vienerius metus išdirbiamam Trent'o universitete, 1996 m. gegužės 31 d. buvo suteiktas profesoriaus emerito titulas. Šiuo metu profesorius Vaštokas dalį laiko gyvena Vilniuje, kur dirba patarėju Kanados urbanistikos instituto projekte. Laisvalaikiu filmuoja dokumentinę medžiagą

Degančios širdies žmogus

“Prisiminimų keliais” – tai knyga veržlaus ir atkaklaus žemaičio, ilgamečio Kretingos rajono pašto viršininko, su didžiule atsakomybe atliekančio ne tik nelengvas ryšių sistemos vadovo pareigas, bet ir visa savo esybę kartu su savo knygos herojais, pašto darbuotojais, besiveržiančio į šviesą, ir gėrio šaltinį, iš kurio tyriausiais lašais sugeba gauti kiekvieno skaitytojo sielą.

“Čia, laiškanešių šeimoje, tarsi lakmuso popierėlyje atspindi visas mūsų įvairialypis gyvenimas – pradedant karo ir pokario metais ir biagių “perestroikos” etapu ar didžiuoju Atgimimu Lietuvoje. Šioje knygoje mes regime pačius autentiškiausius žmones – vieni jų patenka į nuopolių, kiti, suklydę ir pasimetę, vėliau randa jėgų atgimimui”, – sako literatūros kritikas Stasys Lipskis. O pats autorius norėtų, kad tie, kurie skaitys jo knygą, “susimąstytų apie savo gyvenimą, būtų, meilę, viltį, likimą, amžinas vertybes – degtų širdimi...”

Neišsenkanti pažinimo versmė

P. Šernas – ne tik romanistas ir novelistas, bet ir neramos sielos žmogus, geras renginių organizatorius. Literatūrinės priemonės, šalia svarbių tiesioginių darbo problemų, – jo pomėgis. Jis stengiasi rasti laiko išvykti ir į savo rajono miestelius bei tolimesnes vietas susitikti su skaitytojais, o Kretingoje organizuoja ryškesnes literatūrinės šventes, muzikines popietes, susitikimus su rašytojais savo darbuotojams ir aplamai šio miesto žmonėms.

Vadovas yra ir auklėtojas, jis turi siekti, kad žmogus dva-

siškai tobulėtų – tokia šio erudito nuostata. Ypač įsimintinas renginys Kretingoje vyko Pasaulinės pašto dienos proga – respublikinė ryšinių literatūrinė vakaronė.

Kuriančių Lietuvos pašto darbuotojų ne taip jau mažai: savo kūrybą skaitė N. Katelienė iš Šilalės, A. Ruželytė iš Utenos, R. Ožeraitienė iš Kauno, I. Adomaitienė iš Klaipėdos, P. Kulvinskas iš Birštono, J. Kvietkuvienė iš Raseinių, S. Jokūbaitis iš Vilniaus ir renginio organizatorius P. Šernas.

Vakaronės dalyvius poezija pasveikino poetė Bronė Liniausienė, kilusi iš šio krašto, ir Čikagos lietuvis poetas Donius Remys, šiuo metu gyvenantis Palangoje, bei kiti žymūs svečiai.

“Bendravimas su žmonėmis – neišsenkanti pažinimo versmė”, – teigia Kretingos pašto viršininkas P. Šernas, labai vertindamas ir individualų bendravimą su savo valdiniais bei kitų specialybių žmonėmis, nes tai padeda geriau įsigilinti į jų gyvenimo problemas, žinoti sumanymus, pasiūlymus, suprasti juos, jei reikia, padėti.

Gerumo žygis

Televizijos dėka visa Lietuva sužinojo dar apie vieną P. Šerno savybę – dosnumą. Jis laidojo pasakoją (apie tai rašė ir įvairūs spaudos leidiniai), kad “Bičiulystės” žurnale išspausdinęs savo rašinį “Parodykime dosnumą”, pažadėjo nemokamai išsiųsti savo knygą žmonėms su negalia ir nurodė savo adresą. Šio gerumo žygio metu P. Šernas gavo daugybę laiškų iš

(Nukelta į 7-tą psl.)

Grižta skulptūros ant Vilniaus katedros

KESTUTIS K. MIKLAS

Netrukus Vilniaus arkikatedros-bazilikos stogas vėl pasiūps šv. Kazimiero, šv. Elenos ir šv. Stanislovo skulptūromis, kurias prieš 46 metus komunistinė valdžia sunaikino.

Skulptūrų kilmė

Katedra buvo pastatyta 1387 m. Jogailos rūpėsiu. Nors ji buvo pašventinta Švenčiausios Trejybės, šv. Stanislovo ir šv. Vladislavo garbei, buvo vadinama Pilies šventovė, nes stovėjo žemutinės pilies rajone.

Pracityje ši šventovė buvo daug kartų nuteriota ir gaisrų sunaikinta. Bet ji visada buvo atstatoma, padidinama ir pagražinama. Joje buvo įrengta eilė koplyčių, įskaitant ir pačią gražiausią šv. Kazimiero, pastatytą 1636 m. karaliaus Zigmanto Vazos rūpėsiu ir lėšomis.

Skulptūros ant katedros frontono buvo iškeltos iki 1793, antrojo Lietuvos ir Lenkijos valstybių padalinimo metais, pagal architekto Lauryno Stuoka-Gucevičiaus projektą, kai buvo vykdomi katedros kapitaliniai remonto bei perstatymo darbai. Tada Stuoka-Gucevičius pristatė zakristiją, simetrišką šv. Kazimiero koplyčiai. Todėl katedra iš rytų pusės įgijo didelius tūrius, kurių neatsėrė fasadas. Kad erdvė, žiūrint iš rytų ir pietų rytų pusės, t. y. iš Pilies gatvės, nebūtų tuštoka, architektas užpildė ją skulptūromis, net nustačius jas dydžius. Lietuvos mokslo akademijos rankraštyne katedros perstatymo darbų 1794 m. žiniaraštyje yra minimos tos skulptūros ir sakoma, kad už darbą skulptoriui Karoliui Jelskiui buvo paskirta 200 raudonųjų arba 3600 auksinių.

Žiūrint į katedros fasadą, kairėje, t. y. šiaurės pusėje, stovėjo šv. Stanislovo skulptūra, viduryje – šv. Elena su kryžiumi ir dešinėje – šv. Kazimieras. Visos trys skulptūros buvo padarytos iš sumontuotų pušies nuopjovų, apkalto plona vario skarda ir nudažytos baltais aliejiniais dažais.

Tokių konstrukcijų skulptūros nebuvo patviro Lietuvos klimato sąlygose. Beveik kasmet jas reikėjo remontuoti. 1937 m., lenkų okupacijos metu, baigiant arkikatedros remonto ir pamatų stiprinimo darbus, spaudoje pasirodė straipsnių, kad šios skulptūros būsiiančios nuimtos, o vietoje jų pastatytos kitos, mažesnės, gelžbetoninės ar nukaltos iš labai lengvo, minkšto ir kaltaus metalo. Buvo siūloma taip pat tik pakeisti jas to pačio

dydžio figūromis, pagamintomis iš skardos. Nė vienas tų pasiūlymų nebuvo įgyvendintas. Skulptūros buvo šiek tiek paremontuotos ir perdažytos. 1944 m. per liepos mėnesio karo veiksmus šrapnelis numušė šv. Stanislovo skulptūros galvą, kurią vilnietis skulptorius Rapolas Jakimavičius atstatė 1949 m.

Skulptūrų sunaikinimas

1949 m. Lietuvos komunistų partijos centro komitetas, rengdamasis Tarybų Lietuvos dešimtmečio minėjimui, nutarė susprogdinti Trijų kryžių kalną, uždaryti Vilniaus arkikatedrą ir nugriauti jos frontono skulptūras, siekiant nuo pastato pašalinti šventovės žymes, prieš pavertiant ją paveikslų galeriją ir koncertų salę.

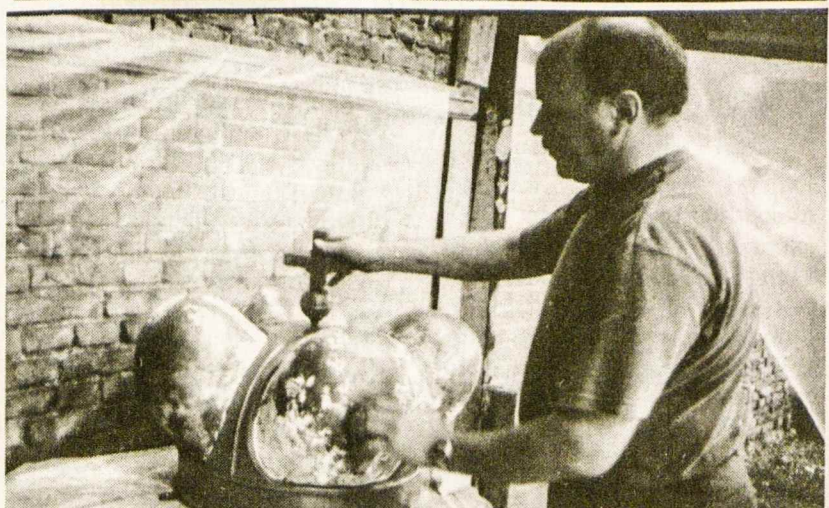
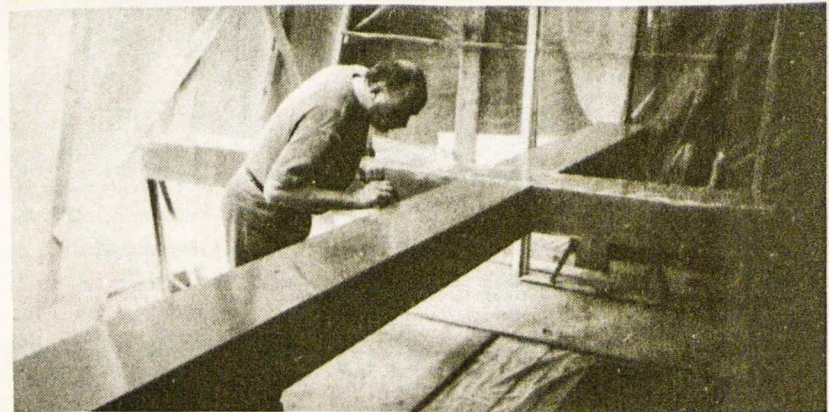
Visai akcijai vadovavo LKP CK sekretorius ideologijos reikalams Kazys Preikšas. Prisimintina tai, kad kai kurie to meto lietuviai architektai ir net istorikai, matyt, paveikti lenkų tyrinėtojų, esą arkikatedros skulptūrų neatitinka pastato autentiškos, jų nugriovimui nesi-priešino.

1950 m. birželio 29 d., Vilniaus miesto vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojo Kornevo įsakymu, buvo pradėtas skulptūrų nugriovimas. Tos dienos vakare milicija apsupo Katedros aikštę. Prietemos atvažiavo traktoriaus. Prie jo prikabinto lyno kitas galas buvo užnertas ant šv. Stanislovo skulptūros. Jos nutraukimas buvo vykdomas naktį. Skulptūra, traukiama nuo savo pamato, nuskėlė frontono kampą (vėliau buvo sutaisytas) ir nukritusi sutrupėjo. Kitų dviejų skulptūrų šiuo traktoriuku nepajėgta nugriauti. Jos buvo nugriautos kitą naktį galingu traktorium. Jos taip pat sutrupėjo. Kridamos išmušė aikštės grindinyje gilius duobes, kurios nedelsiant buvo labai tvarkingai užtaisytos.

Gaminamos naujos skulptūros

Arkikatedrai-bazilikai sugrįžus tikintiesiems, buvo susirūpinta jų papuošusių skulptūrų atstatymu. 1989 m. buvo nutarta jas atstatyti. Nesant buvusių skulptūrų brėžinių, nežinant jų dydžių ir kitų detalių, reikėjo jas atkurti, naudojantis turimomis nuotraukomis.

Darbo ėmėsi skulptorius Stanislovas Kuzma ir dailininkas vykdytojas Vytautas Navickas. Jiedu, pasitelkę Vilniaus dailės akademijos studentus – S. Jurašką, A. Krulį ir R. Markeliūną, pagamino kiek mažesnius tų skulptūrų modelius.

Viršuje: Vilniaus arkikatedra-bazilika, apstatyta apsaugos pastoliais, laukia skulptūrų. Žemiau: dail. VYTAUTAS NAVICKAS tikrina 10 metrų kryžių, kuris stovės ant arkikatedros stogo. Apačioje: Vilniaus arkikatedros skulptūrų projekto vykdytojas dail. Vytautas Navickas tikrina šv. Kazimiero karūną

Nuotr. K. Miklo

Ekspertų komisijai pripažinus juos tinkamais, buvo nutarta skulptūras pagaminti iš storo koks žalvario skardos.

Šių eilučių autoriui, lydim skulptoriui prof. Konstantinui Bogdanui, teko apsilankyti dirbtuvėse, kur tos skulptūros yra baigiamos sumontuoti. Čia teko susitikti su darbų vykdytoju dail. V. Navicku ir išsamiai su juo pasikalbėti. Pasak jo, pagamintos skulptūros bus 5,35 metrų aukščio. Šv. Elenos skulptūra, stovinti viduryje, laikys 10 metrų aukščio paausuo-tą kryžių. Kiekviena skulptūra svers apie 900 kilogramų, bus padengtos baltu emaliu. Visiems sutvirtinimams naudojamas nerūdijantis plienas. Ant arkikatedros stogo skulptūrų užkėlimui bus naudojami kranai. Šiuo metu ant stogo jau yra pastatyti postamentai, prie kurių bus pritvirtintos sunkios skulptūros 35 metrų aukštyje.

Kiekvienai skulptūrai užkel-

ti į jai skirtą vietą ir pritvirtinti prie postamento reikės savaitės ar net dviejų. Jas pritvirtins pats dail. Navickas su pagalbininkais. Anot jo: “Esam pripratę. Jau buvom ant to stogo, ir nėra jau taip baisu. Yra daug paprasčiau patiemis viską daryti nei specialiuose kursuose apmokyti kokius nors alpinistus, kur ir kada kokį varžtą įsukti”.

Dail. Navickas, paklaustas, kiek tas skulptūrų projektas kainuos, susirūpinusiu veidu atsakė – per 800,000 litų. Šiomet skulptūrų darbas jau išleista per 200,000 litų. Pernai buvo skirta 300,000 litų, bet 200,000 neteko nė pamatyti – jie liko užšaldyti “Aurabanke”. Dabar dar trūksta 160,000 litų ir nežinia, iš kur juos gauti, kai valdžios išdas tuščias.

Vis dėlto, dail. Navickas yra pasiryžęs, kad dar šį rudenį arkikatedrai-bazilikai pasipuošusios skulptūromis. To laukia ne tik Vilnius, bet ir visa Lietuva.

Kova dėl lietuviškų pamaldų Seinuose

Tai beveik 40 metų trukusi drama, pasibaigusi laimėjimu. Dabar laikas budėti, kad laimėjimas nebūtų prarastas

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Lomžos kurijoje lyg ir nepastebėta, kad pagrindinė problema buvo susijusi su Seinais. Buvo manoma, kad skundai neturi religinio pobūdžio. Juose buvo ieškoma diversinės poetinės ir būkštajama, kad “jie gali būti inspiruojami su K. Bendrija ir religija nesusijusių jėgų”. Tokia Lomžos kurijos nuomonė kilo dėl kai kurių LVKD narių darbo vietinėse administracijose ar partijos struktūrose. Iš tikrųjų gi Seinuose brendo rimta ir pagrįsta problema.

Pas vyskupas

Lietuviai, kaip anksčiau buvo pareiškę, nesiliovė kovoje dėl lietuviškų pamaldų sugrąžinimo į Seinų baziliką. 1965 m. vasario mėn. į kuriją atvyko 4 asmenų delegacija.

Lietuvių atstovai reikalavo atsiųsti į Seinus kunigą, mokantį lietuvių kalbą, kad galėtų pas jį eiti išpažintis. Vyskupas aiškino, kad tokio kunigo nėra jo vyskupijoje. Atstovai tvirtino: Lenkijoje yra bent septyni kunigai lietuviai; pvz. Vroclave ar Varšuvoje. Juos galima būtų pakviesti į Seinus.

Vyskupas Falkovski nurodė sunkumus. Jis teigė: “Tai nėra paprastas, tiesiog neįmanomas dalykas”. Jeigu esą problemų su išpažintimi, tai vyskupas patarė atstovams prašyti savo kleboną

kun. Rogovskį, kad jis laiks nuo laiko pakviestų iš kaimyninių parapijų kunigus, mokančius lietuviškai. O iš tikrųjų Lomžos ordinaras manė, kad delegatai “nenori sutvarkyti reikalo, o tikėti išpešti tam tikrų privilegijų lietuviams”. Prašymas lietuvių kunigo, pas kurį galima būtų išpažinti savo nuodėmes, atrodė tikrai priedanga. Jeigu Seinuose būtų lietuvis kunigas, tai laikui bėgant, kiltų norai sugrąžinti lietuviškas pamaldas. Tik ar tai galima vadinti privilegija?

Lietuvių tikinčiųjų pasiryžimas buvo didelis. Jie su savo reikalavimais sugebėjo prieiti net iki Lenkijos vyskupų konferencijos. 1965 m. kovo 18 d. Stasys Marcinkėvičius iš Žagarių kalbėjo Varšuvoje su vyskupu Modzelevski, kuris jam pareiškęs: lietuvių kunigo atsiuntimas į Seinus jau esąs sutartas su Lomžos kurija. Atstovas prašė greičiau tvarkyti šį klausimą, nes daug lietuvių tikinčiųjų pradeda nusigręžti nuo tikėjimo ir nuo kunigų: “Ką mums duoda neapykanta ir nesantaika? Tik krikščionių priejai ja naudojasi ir iš džiaugsmo trina rankas, kad patys karščiausi tikintieji nusigręžia nuo K. Bendrijos”.

Praėjo metai, o Seinuose padėtis nepasikeitė. 1966 m. kovo mėn. lietuviai parašė Tikybos reikalų tarybai ir Lenkijos primui, reikalaudami vienodų teisių Seinų bazilikoje tiek lie-

tuviams, tiek lenkams tikintiesiems. Prie jau žinomų reikalavimų (pamaldos, lietuvis kunigas) pridėjo dar vieną: iškelti į kitą parapiją kleboną Rogovskį, “nusiteikusių prieš lietuvius”. Jie sakėsi kovosį iki pergalės.

Po Vatikano pokyčių

Po II Vatikano susirinkimo, kai tautinės kalbos buvo įvestos į apeigas, lietuvių reikalavimai dėl lietuviškų pamaldų Seinų bazilikoje dar sustiprėjo. 1966 m. spalio mėn. ir sekančių metų liepos mėn. Lenkijos primo sekretoriatas buvo “bombarduojamas” Seinų parapijos lietuvių laiškais (rašė Burbiškių, Klevų, Rakelijos, Ramonų, Lumbių ir Rimkežerių kaimo gyventojai). Visus laiškus be jokio komentarų primo sekretoriatas persiuntė Lomžos kurijai. Vyskupas Falkovski nuo seno šiuos reikalavimus žinojo. Pagaliau panašius laiškus gaudavo ir pats.

Ryšium su kovo mėn. skundu, adresuotu Lenkijos primui, klebonas Rogovskis kitų metų rugpjūčio mėnesį aiškino: Seinų parapijoje “lietuviai turi lygias teises ir jokių būdu nėra diskriminuojami”. Jeigu nori, gali atlikti išpažintį lietuvių kalba, o jų vaikai mokomi religijos (lenkų kalba, bet to kun. Rogovskis neparašė). “Visi tikintieji lietuviai, užtikrino kun. Rogovskis, yra tinkamai aprūpinti dvasiniais patarnavimais, ir kiekvienas, ku-

ris to nori, dalyvauja religiniame parapijos gyvenime”. Lietuvių kalbos įvedimą į baziliką klebonas laikė nereikalingą nes visi lietuviai “puikiai” moka lenkiškai. Reikalavime lietuvių kalbos įvedimo, rašė klebonas, galima įžvelgti tikrai tautines dingstis – patriotizmą, o ne religinius poreikius”. Tarp abiejų tautybių parapijiečių, rašė klebonas, vyrauja visiška darna bei sutarimas: “Nėra nė mažiausios neapykantos Seinų parapijoje, priešingai, siekiama vienybės, abipusės brolybės, tautinių jausmų gerbimo, rodomas nuosirdumas”.

Tikrovė vis dėlto nebuvo tokia rožinė. Pagaliau ir pats klebonas pripažino: “Antagonizmai ir prasiveržiantis viešumo šovinizmas yra toks didelis, o tarpusavio nuoskaudos gyvos dar nuo senovės”. Vadovaujantis tokia klebono laikysena, kurią rėmė jo lenkų tautybės parapijiečiai, sunku buvo laukti lūžio santykiuose su lietuviais. Abi pusės tik dar tvirčiau laikėsi savo nuomonių.

Kun. Budzeikos laiškas

Lietuviai neatsisakė kovos ir siuntė į kuriją vis naujus laiškus su senais reikalavimais. 1967 m. spalio mėnesį į Lomžą atvyko delegatai iš Aradnykų, Burbiškių ir Sankūrų kaimų. Jie atvežė su savimi laišką kun. Juozo Budzeikos, lietuvių iš Londono, kuris vasarą lankėsi Punske. Jis prašė vyskupą Falkovskį, “kad Seinų lietuviai turėtų savo kampelį bazilikoje”. Kun. Budzeika pabrėžė didelį lietuvių prisirišimą prie savo

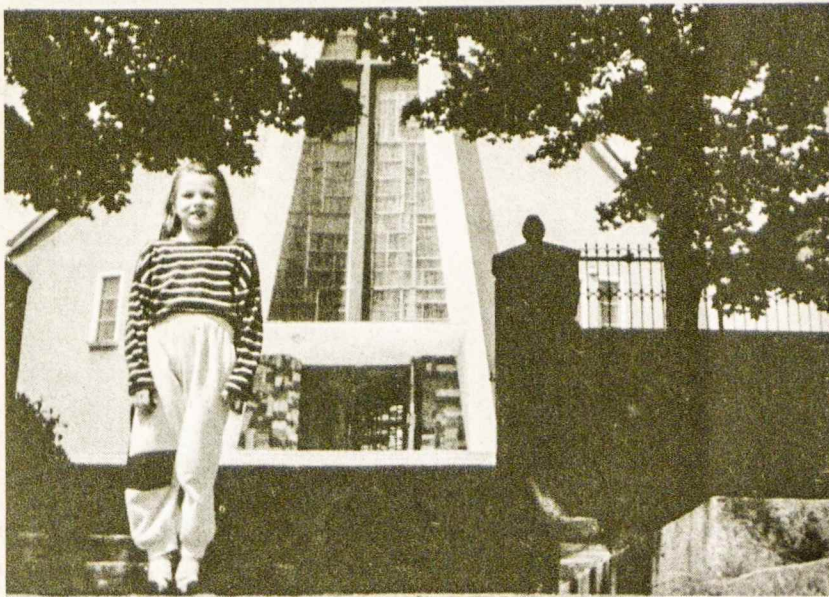
kalbos, tradicijų, tėvų religijos ir Bažnyčios: “Galbūt dabar Eksceklencija neturite kunigo, moka lietuviškai, kuris norėtų dirbti lietuvių tarpe, bet, turint gerą valią, nuosirdžią toleranciją, atsižvelgiant į problemos opumą, o visų pirma Dievo garbę, ar nebūtų galima surasti tokį kunigą kitose Lenkijos vyskupijose?” – klausė Lomžos vyskupą kun. Budzeiką. “Jeigu ir tai būtų neįmanoma dėl specifinių sąlygų Lenkijoje, tai drįsčiau prašyti skirti lietuviams Seinuose bent vienerias Mišias, kurių metu jie galėtų bendrai melstis ir giedoti gimtąją savo kalbą, dalyvausti su savo vėliavomis procesijoje, jausti, kad čia išliko, kad dar gyvena ir turi bendrą įnašą į visuotinę Bendriją, kad nėra iš jos išmesti kaip pagony”.

Tikrinant valdžios pareigūnų tokios argumentacijos neįprastumą. Vyskupas Moscickis ir ši kartą nieko konkretaus nepažadėjo lietuvių atstovams. Kaip ir anksčiau, ragino būti kantriems, kadangi “tuos reikalus labai sunku sutvarkyti taip, kad būtų visi patenkinti”.

Laiškai aukštesniems

1968 m. balandžio mėnesį Seinų parapijos lietuviai vėl išsiuntė laišką su savo reikalavimais kardinolui Wyszyński (kaip ir ankstesni, persiustas buvo į Lomžos kuriją), o 1968 m. gegužės ir kitų metų spalio mėnesį – vyskupiui Falkovski. Kaip ir anksčiau, visas tuo ir baigėsi.

Laiškai Lenkijos primui ir

Suvalkų trikampio srityje Smalėnų šventovė, kur tebėra laikomos lietuviškos pamaldos

Nuotr. J. Staškaus

Mažvydas ir pirmoji lietuviška knyga II

DOMAS KAUNAS, Vilnius

2. Kodėl buvo pasirinktas Mažvydas?

Tiksliai ir išsamiai atsakyti į šį klausimą negalima, nes Mažvydo gyvenimo laikotarpis iki atvykimo į Karaliaučių mažai žinomas. Iki šiol neišaiškinta nei jo gimimo data, nei vieta. Tik remiantis kai kuriomis Mažvydo laišku autobiografinėmis užuominomis, visuomeniniais ryšiais ir raštų kalba, tyrinėtojų gana įtikinamai įrodyta, kad būsimasis pirmosios lietuviškos knygos autorius gimė maždaug 1510-1520 metais pietų Žemaitijoje, arti Prūsijos sienos. Jo pusbrolis Baltramiejus Vilentas, Karaliaučiaus lietuvių parapijos kunigas, buvo bajoras, tačiau nei pats Mažvydas saves, nei kiti jo kilmingu nelaikė. Be to, visiškai aišku, kad jaunuolis buvo kilęs iš neturtingos šeimos.

Nieko nežinoma apie jo lankytas mokyklas. Tuo metu, kai pasirodė viešumoje, Mažvydas buvo jau gerai išsilavinęs, be gimtosios, mokėjo lotynų, lenkų, gudų ir galbūt graikų kalbą, tačiau visiškai nemokėjo vokiškai. Pagrįstas atrodo spėlionės, kad Mažvydas studijavo kažkur Europoje, nors jo vardas iki šiol nesurastas jokio universiteto matrikuluose. Dėl to kiti tvirtina, kad jaunuolis iš Lietuvos vis dėlto nebuvo išvykęs, lavinosi didikų dvaruose ir apie 1539-1542 m. dirbo mokytoju protestantiškoje Vilniaus kolegijoje – gimnazijos pobūdžio vidurinių mokyklų pradininkė. Jai vadovavo minėtasis Kulvietis.

Mažvydas aktyviai dalyvavo protestantų-katalikų polemikoje, buvo persekiotas, dėl to vėliau prie pavardės kartais lotyniškai pridurdavo „Protomartyr“, t. y. „Pirmasis kankinys“.

Apie uolųjį protestantų šalininką kunigaikštis Albrechtas, be abejonės, sužinojo iš Karaliaučiuje susispietusių lietuvių šviesuolių. Lankydamasis Vilniuje, kunigaikštis susipažino su Mažvydu, o po to atsiuntė ir kvietimą atvykti į Karaliaučių. Valdo 1546 m. birželio 8 d. rašytame laiške adresatas vadinamas „garbingu ir išmokslinku“ (honeste et erudite). Manytume, kad tai ir yra vienas iš galimų atsakymų, kodėl Kulviečio ir Rapolonio darbų tęsėju buvo pasirinktas Mažvydas. Jis kunigaikščio kvietimą priėmė, tuoj išvyko į Karaliaučių ir jau rugpjūčio 1 d. buvo įmatrikuluotas universitete.

Mažvydas buvo pirmasis Karaliaučiaus universiteto lietuvis studentas. Jo bičiuliai buvo įvairių tautybių. Minėtinas tuo pačiu metu studijavęs būsimasis suomių Viipuri (Vyborgo) vyskupas Paul'is Juusten'as, vėliau suomių kalba parašęs katekizmą ir kitų veikalų. Mažvydas Prūsijos sostinėje gyveno skurdžiai, kaip beturtis išlaikymą gavo iš Prūsijos kunigaikščio išdo. Gal dėl to buvo itin pareigingas ir darbštus, stropiai rengėsi kunigystei. Jo studijos truko labai trumpai – kiek daugiau kaip pusantros metų. Tai rodytų, kad Mažvydas universitetą lankė būdamas subrendusio amžiaus ir turėdamas profesūros pripažintą mokslo cenzą. Galbūt jis universitetą tik tobulinosi kaip būsimasis protestantų dvasininkas.

Nuo 1549 m. pavasario iki mirties Mažvydas kunigavo Ragainėje. Buvo reiklus protestantizmo diegėjas, todėl susilaukė vyresnybės pripažinimo ir pakauštinimo – 1554 m. pakeliamas arkidikonu (vyskupo pareigoms). Daug laiko skyrė lietuviškos protestantų raštijos kū-

rybai, labai vertino knygas ir kaupė jų biblioteką. Knygas ženklino įrašų: „M. Mossuid sibi et suis comparavit“ (M. Mažvydas sau ir saviems įsigijo).

Lietuvių raštijos kūrėjas mirė 1563 m., kaip spėjama, nesulaukęs senyvo amžiaus. Kapas neišliko. Aišku, kad Mažvydas kaip kunigas turėjo būti palaidotas garbingiausioje vietoje – Ragainės šventovės viduje arba šalia jos.

3. Kas buvo pirmoji lietuviška knyga?

Vargu ar prasišypsime su tiesa tvirtindami, kad svarbiausias Mažvydo atvykimo į Karaliaučių tikslas buvo ne studijos, bet Prūsijos valdovo užsakymas kuo skubiau parengti jaunai lietuvių protestantų bendrijai stiprinti reikalingos literatūros. Užduotis buvo įvykdyta labai greitai – knyga išėjo jau 1547 m.

Aišku, kad šį darbą tokiais sąlygomis galėjo atlikti tik igudęs lietuvių raštijos darbuotojas ir kad į Karaliaučių Mažvydas atvyko ne tuščiomis rankomis. Jis, matyt, jau turėjo ne tik savo paties, bet ir kitų savo aplinkos autorių rankraštų.

Pirmoji lietuviška knyga buvo nedidelio formato (11 x 18 cm), tačiau turėjo 79 puslapius, spausdintus gotišku raidynu. Antraštė ilga, jos forma ir kalba gana archaikiška: „Catechismvs prasty szadei, makslas skaitima raschta yr giesmes del kriksczianistes bei del berneliu iaunu naucy sugulditas“.

Tuo nereikėtų stebėtis: buvo panašūs visų to meto knygų pavadinimai. Jeigu Mažvydo knygą lygintume su artimesnių tautų pirmosiomis knygomis (prūsų, latvių, estų, suomių) tai pamatytume, kad lietuviškoji buvo universalesnė, sudėtingesnė ir savarankiškesnė – neturėjo pagalbinį tekstų kitomis kalbomis. Šiuo požiūriu ji toli praeitį katekizmo, kaip mes ją įpratę vadinti, turinį ir paskirti.

Pirmąją lietuvišką knygą iš viso sudaro net šeši kūriniai, iš kurių keli galėjo būti išspausdinti ir savarankiškais leidiniais: trumpa eiliuota dedikacija autoriaus tėvynei – Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei, kreipimasis iš visos katalikų luomą (šie du kūriniai parašyti lotynų kalba), gana didelės apimties pasaulietinio turinio eiliuota pratarinė, elementorius, katekizmas (jis užėmė tik ketvirtadalį knygos teksto) ir giesmių rinkinys su gaidomis.

Visuose šiuose kūriniuose išreikštas savitas autoriaus ir laiko įtampas paženklinantis besiformuojančios lietuvių protestantų inteligentijos požiūris į materialinį ir dvasinį gyvenimą. Lotyniškoji dedikacija ir kreipimasis, aiškiai skirti Mažvydo luomo skaitytojams, taktiškai

kritikavo tas šventoves, kurios neišsileidžia tautinių kalbų, ragino išmintingai priimti knygoje pateiktas protestantų tiesas ir žadėjo, sulaukęs pritarimo, parengti didesnį bei tobulesnį veikalą.

Eiliuotoji pratarinė „Knygelės pačios byla lietuvininkų ir žemaičiųump“ – lietuvių grožinės literatūros pradžia. Ji svarbi ir lietuvių kultūros istorijai, ir knygotyros mokslui. Pratarinėje pirmą kartą pavartota lietuviška sąvoka *knyga* (iš tikro *knygelės*, nes iki XVIII a. šis žodis lietuvių kalboje turėjo tik daugiskaitos formą. – Aut. pastaba) ir, panaudojus personifikaciją, jos lūpomis apibūdinta raštijos gimtąja kalba būklė:

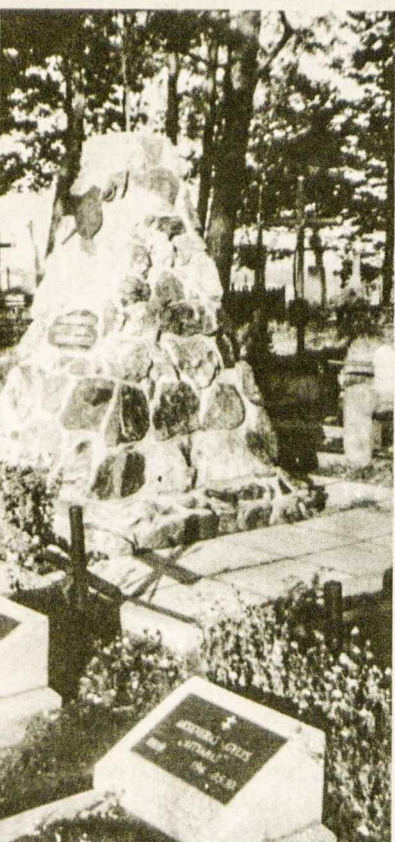
*Broliai, seserys, imkit mane ir skaitykit,
Ir taiti skaitydami permankykit.
Mokslo šito tėvai jūsų trokšdavo turėti,
Ale to negalėjo nė vienu būdu gauti.*

Kita knygos dalis parengta iš sekimų ir vertimų. Elementorius sudarytas vadovaujantis lotynišku Georg'o Sauromann'o vadovėliu, kuriame svarbiausią vietą užėmė pagal viduramžių pedagogikos reikalavimus parengti skiemeninio skaitymo pratimai. Rašydamas katekizmą, Mažvydas naudojo Karaliaučiuje išėjusiais lenkų ir kitais katekizmais, o turinį išdėstė pagal M. Luther'o tradiciją.

Mažvydo giesmynas lietuvių pamaldose įtvirtino kolektyvinį giedojimą, ugdė abstraktesnę, sąvokinę kalbą ir padėjo pagrindus lietuvių eilėdarai. Jis priklausė ne vieno autoriaus plunksnai. Mažvydas giesmes vertė pats, jų gavo iš amžininkų ir lietuvių raštijos pradininkų palikimo, bet kiekvieną posmą redagavo ir vienodino kalbą.

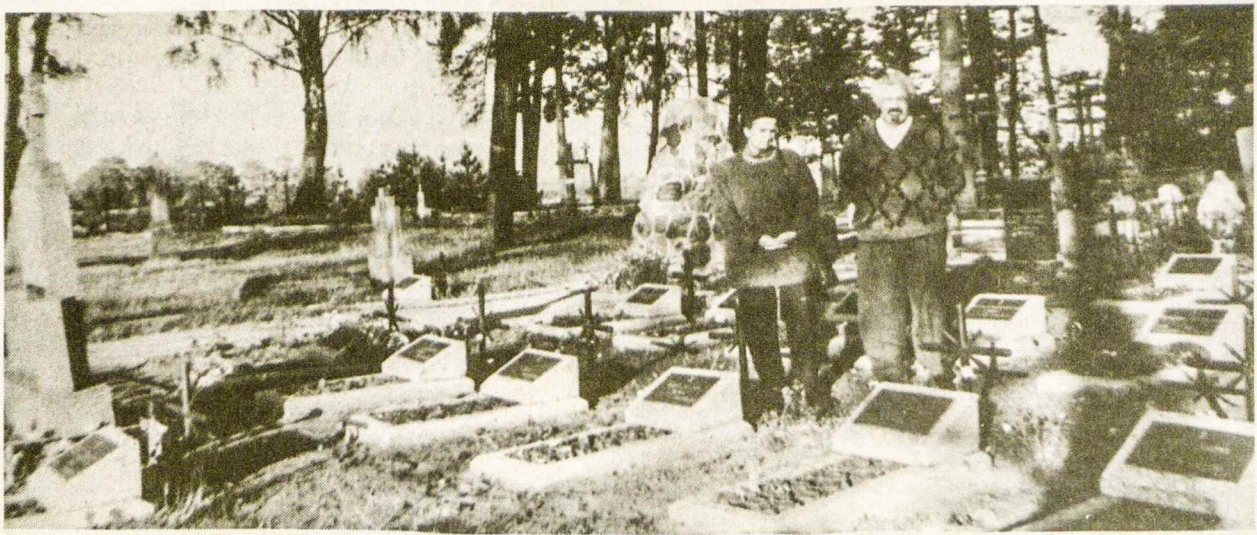
Tokia pirmosios lietuviškos knygos struktūra ir turinys leidžia ją vadinti vadovėliu, rašto, tikybos ir dorovės normų pradžiamokslu. Šiuo požiūriu ji artima Vakarų Europoje plitusioms tikybos mokyto knygoms, kuriose naudojami naujausi rašto, meninės kūrybos, pedagogikos laimėjimai ir įtaigumą didinančios gyvenimo aktualijos.

Igytą patirtį Mažvydas toliau tobulino kitose savo knygose ir to meto literatūros tradicijomis parašytuose laiškuose. Jų stilius ir turinys rodo, kad autorius buvo gilios humanistinės kultūros, dvasingos prigimties ir talentingas Renesanso laikų žmogus.

Lietuvos partizanų kapai Dievogaloje

Nuotr. H. Paulausko

Birutė ir Rimtautas Vizgirdos iš JAV Lietuvoje prie partizanų vado dėdės KSAVERO SENKAUS kapo

Martyno Mažvydo laikų spaustuvė (1548 metų graviūra)

Spaudos žymūno vingiuoti keliai

Prisimenant 85-tąsias gimimo metines žurnalisto ir visuomenės veikėjo JUOZO SENKAUS, gimusio Lietuvoje, palaidoto Kanadoje

HENRIKAS PAULASKAS, Vilnius

Į Lietuvą kiekvienais metais atvažiuoja iš Houston'o Rimtautas Vizgirda. Turi jis čia daug gerų draugų ir pažįstamų, niekad nebūna abejingas krašto problemoms, kultūros ir meno reikalams. Ypač džiaugėmės puiškais jo žmonos solistės Birutės Vizgirdienės koncertais geriausiose Vilniaus ir kitų miestų salėse.

Atvėžė jie į Vilniaus Antakalnio kapines ir savo tėvo a.a. dailininko Viktoro palaikus. Turi p. Rimtautas ir nemažą verslo sumanymų Lietuvoje. O kartą jis išsitarė ir apie įdomią slapstį, kurią ne kiekvienam pasakoją:

– Aš be galo dėkingas tėvėliui Viktorui Vizgirdai. Jis mane užaugino, pajutau jo didelę meilę. Nuostabus buvo žmogus. Bet... jis nebuvo mano tikrasis tėvas! Gyvenimas sudėtingas, ne mums teisti vyresniųjų gyvenimo vingius. Iš praėjusių dienų liūdnu ir sunkių posmų neišmėsi. Mano tikrasis tėvas buvo žinomas prieškarėje ir karo metais žurnalistas Juozas Senkus. Karo sumaištyje jau Vokietijoje mes išsiskyrėme. O asmenybė, atrodo, buvo neeilinė, gal tik dabar jau laiko tėkmėje primiršta.

Vieną dieną mes su Rimtautu ir Birute Vizgirdomis leidomės ieškoti Juozo Senkaus gimtinės (gimė 1911.IX.3) į Vėverių valsčių, jau į Suvalkijos žemę. Maždaug 20 km į pietus nuo Kauno, tarp miškų ir pelkės nusausinusių kanalų, yra labai nuošalus Girininkų kaimas. Ir dabar dar čia gali pajusti kaimo idiliją, ramumą, nepaprastą žalumos įvairovę. Čia buvo iki karo didelis gražus Senkų ūkis. Dabar sodybos vietoje – lygūs laukai. Didelį gyvenamąjį Senkų namą kolūkietiai pasidalijo ir panaudojo savų pastatų statybai. Nors senesni vietos gyventojai ir dabar gerai atsimeina Senkų šeima, jo brolius partizanais, čia ir žuvusius pokaryje mūšiuose su okupantais. Brangios atsiminimų Pažerų kapinaitės su šventove ir artimųjų kapais, didvyrių partizanų kapai Dievogaloje.

Buvo jaudinantis momentas, kai visai netikėtai suradome partizanų eilėje Juozo Senkaus kapą. Pasirodo, niekas iš žmonių atminties nedingsta, jeigu žmonės gyveno ir kovojo už savo laisvę ir tėvų žemę.

– Aš šias tėvo gimtinės vietas atsimenu, nors buvau mažas berniukas, kai atveždavo mane vasarai. Atsimenu ir sodybos vietą, nors čia liko tuščia plynė, suartas laukas. Ryškesni atsiminimai iš Vilniaus. Ten gyvenome pačiame centre, Jogailos gatvėje, ir sovietams puolant pasitraukėm su paskutiniu traukiniu. Žinau, kad tėvas Juozas Senkus buvo nesutaikomas komunistų priešininkas, jis visą likusį gyvenimą paskyrė Lietuvos laisvinimui.

Gimė Juozas Senkus 1911

Tėviškės žiburiai • 1996. IX. 10 • Nr. 37 (2428) • psl. 7

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Išėjimoje gyvenantis rež. Jonas Jurašas šią vasarą lankėsi Lietuvoje, savo gimtajame Panevėžyje, ten atvykęs su žmona rašytoja Aušra Sluckaite-Jurašiene. Panevėžiečių susitikimą su svečiais iš JAV surengė viešoji G. Petkevičaitės-Bitės biblioteka ir pokalbiui vadovavusi teatrologė Irena Aleknaitė. Vidos Bielskytės pranešimu „Lietuvos aide“, susitikimo dalyviai rež. J. Jurašą, kompartijos cenzorių ištremtą iš Lietuvos 1976 m., dabar pasveikino amžiaus šešiasdešimtmecio proga. Jis jau anksčiau buvo grįžęs Kaunan, o dabar žada atvykti Vilniun. Ten Lietuvos operos ir baleto teatre jis yra įsipareigojęs pastatyti G. Verdžio „Aidą“.

Algimantas Kezys, didysis mūsų fotomenininkas, iš Čikagos vėl buvo nuskridęs Lietuvon. Šįkart Vilniaus „Vartų“ galerijoje rugpjūčio 6-24 d.d. įvyko jo iš JAV nušviežytų nuotraukų paroda „Pastatų fragmentai“ (Cityscapes II). Jos proga įdomų pasikalbėjimą su A. Keziu „Lietuvos aide“ rugpjūčio 16 d. laidojo paskelbė šio dienraščio atstovas Rimantas Šinkūnas. Pokalbyje buvo paliestas lietuviškas kaimas, kurio nematyti A. Kezio nuotraukose. Atskleidžiamas priežastis, jis R. Šinkūniui pasakojo: „Penkiasdešimt metų gyvendamas tarp Čikagos dangoraižių, jau negali fotografuoti Lietuvos kaimo, nors kai 1983 m. pamačiau Rumšiškes, labai norėjau. Sutikus, Rakauskas, Kunčius, Majcikas ir kiti labai išliko tarp svetimausių tik todėl, kad autentiškai fotografavo savo kaimą. Čia buvo savas, įprastas, gerai žinomas dalykas, kurį meniškai įprastino. Todėl sužavėjo kitus. Jeigu aš bandyčiau tą temą spręsti – tai jau būtų užsakymas...“ Fotomenininkas Algimantas Kezys, prisipažinęs, kad jis turbūt kitaip fotografuotų Lietuvos kaimą, žurnalistui Rimantui Šinkūniui aiškina: „Gal iš aukšto, su humoru, sarkazmu?... Tai būtų negražu. Žiūrėti iš dangoraižio juoktis iš kaimo? Jokiu būdu! Gal dangoraižyje gyvenant galima juoktis iš dangoraižio – čia jau kas kita. Man būkūžė – tai šventenybė, o ne kokios pajaukos objektas. Tokia jausena...“

Populiaria knyga Lietuvoje tapo buvusio Lietuvos kariuomenės vado brigados gen. Stasio Raštikio atsiminimai. Pirmieji du tomai „Kovose dėl Lietuvos“ ten buvo išleisti jau 1990 m. 15.000 egzempliorių tiražu. Trečiąjį tomą „Ivykiai ir žmonės“ Baltijos kultūros fondas išleido šį pavasarį labai mažu 3.000 egzempliorių tiražu. Šio tomo sutiktuvas buvo surengtos Lietuvos krašto apsaugos ministerijoje. Į jas iš Jonavos buvo atvykęs ir dukra Marija Raštikytė-Alksnienė. Sutiktuvas taipgi dalyvavo Lietuvos krašto apsaugos ministerijos pareigūnai, kai kurie kluotųjų pajėgų karininkai. Rugsėjo mėnesį Lietuvoje bus minimos šimtųjų gen. Stasio Raštikio gimimo metinės. Šia proga žadama pastatyti ir atidengti jo biustą Kaune. Buvo planuota išleisti šiai sukačiai skirtą Lietuvos lito specialią monetą. Ši mintis betgi nesusilaukė Lietuvos banko pritarimo. Tad jos buvo atsisakyta, pasitenkinus specialia jo gyvenimo ir darbų paroda Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Čikagietis rašytojas Anatolijus Kairys, jau žengiantis aštuoniasdešimt antruosius amžiaus metus, š. m. gegužės pradžioje lankėsi Lietuvoje ir dalyvavo „Poezijos pavasaryje“. Neilgai trukusios viešnagės metu jo gausių knygų paroda buvo surengta Lietuvos mokslo akademijos bibliotekoje. Daugelis stebėjosi šio svečio iš Čikagos dideliu darbu. Juk jis ir poetas, ir dramaturgas, ir romanų bei novelių autorius. Pasak Juozo Lingio pranešimo „Dienoje“, vien tik pastarųjų penkerių metų laikotarpįje leidybinis Kauno „Varpo“ susivienijimas išleido septynis A. Kairio knygas. Didžiausiu leidiniu J. Lingys laiko jo septynių dramų kūrinį rinktinę „Žodis ir veiksmas“. Ir „Dienoje“, ir „Lietuvos rytu“ cituojamas kūrybai ir gyvenimui skirtas A. Kairio posakis: „Mano etika – Lietuvos meilė, estetika – Lietuvos grožis, idėja – Lietuvos laisvė“.

Dominykas Urbas, pasaulio klasikų kūrinių vertėjas lietuvių kalbon, mirė Vilniuje rugpjūčio 9 d., nespėjęs užbaigti devyniasdešimtųjų amžiaus metų. Velionis pradžioje dirbo „Sakalo“ leidykloje, pokaryje mokytojo ir buvo priimtas „Vagos“ leidyklos redakcijon. Lietuvių kalbon jis išvertė kelias dešimtis knygų iš rusų, lenkų, prancūzų, vokiečių, latvių ir žydų kalbų. Jam teko būti ir Lietuvos rašytojų sąjungos nariu. Palaidotas Vilniuje, Antakalnio kapinėse, iš Lietuvos rašytojų sąjungos salės. Gedulinės Mišios buvo atnašaujamos Vilniaus arkikatedroje.

Tautodailininko Vinco Svirkio (1835-1916) kryžių ir koplytstulpių konservavimo bei jų išsaugojimo ateičiai programa jau pradėta Vilniuje. Kėdainių rajono tautosaugininkė V. Berlaitė praneša, kad Vilniuje buvo konservuoti trys V. Svirkio kryžiai ir grąžinti Kėdainiams. Specialiais chemikalais juose buvo pašalinti medienos kenkėjai, likviduoti puvinio židiniai, kryžiai apsaugoti nuo tolimesnio irimo. Kėdainių rajone dar yra 25 jo sukurti kryžiai. V. Svirkis, miręs 1916 m. kovo 7 d. yra palaidotas Survilaiškio kapinėse. Prie jo kapo stovint paties V. Svirkio sukurta kryžių vilniečiai žada užkonservuoti nemokamai. XIX-XX šimtmečių sandūroje tautodailininkas V. Svirkis, keliaudamas Kėdainių rajone, daug kaimų ir sodybų papuošė savo kryžiais bei koplytstulpiais.

Devintoji lietuvių klijimo teatrų krivulė Ukmurgėje įvyko liepos 6-7 d.d. Šį kartą humoristai ją pavadino tarptautine, surengta pirtyje. Mat iš Lietuvos dalyvavo devyni mėgėjiški teatrai, o iš Lenkijai priklausančio Punsko krašto išsijungė trys. Spektakliai buvo atlikti ne klijime, o pirties griuvėsiuose po atviru dangumi. Lietuvai atstovavo: Skapiškio teatro suvaizdintas P. Pundzevičiaus-Petliuko „Velnius, ne boba“ (rež. V. Bačanskienė), Alantos teatro – „Pragiedrulių varpai“ (rež. J. Kanapeckas), Agluonėnų teatro – J. Kasialaichio „Eksproprijatorius“ (rež. A. Šutkus), Margionių teatro – R. Bladykaitės „Žentelėliai“ (rež. R. Avizienė), Ukmurgės teatro – K. Česnaičio „Mirtininkas“ (rež. V. Česnaitis), Klaipėdos teatro – Žemaitės „Trys mylimos“ (rež. P. Bielskis), Kretingos teatro – J. Tumo-Vaižganto „Tik niekam nesakyk“ (rež. E. Radžius), Jonavos teatro – Žemaitės „Monologas“ (rež. J. Oganauskaitė-Bieliauskienė), Viešintų teatro – J. Blizinskio „Žentas iškilmei“ (rež. V. Germanavičius). Svečių iš Punsko krašto klijimo teatru buvo atsivežę: Klevų teatras – S. Žemaičio „Mirta Činčberaitė arba 15.000 litų“ (rež. J. Kardauskienė), Seinų teatras – P. Pampalio „Piršlybas“ (rež. E. Pakutkienė), Punsko teatras – K. Būgos „Geriau, negu niekad“ (rež. T. Paransevičienė). Devintojo klijimo teatrų krivulėje „Valstiečių laikraščio“ prizus laimėjo Viešintų ir Margionių teatrai, Klaipėdos universiteto prizą – Skapiškio teatras, o Laukuvos seniūnijos prizą – Agluonėnų teatras.

„Jaunystė“ yra seniausias Lietuvos studentų choras, įsteigtas Kauno universitete 1925 m. lapkričio 5 d., pirmąjį koncertą surengęs sekančiais metais su vadovu Nikodemu Martinoniu. Vėliau šis akademinis choras priklausė Kauno Vytauto Didžiojo universitetui, Kauno politechnikos institutui, tik 1962 m. pasivadinęs „Jaunystės“ choru, dabar priklausančiu politechniką pakeitusiam Kauno technologijos universitetui. Be įsteigėjo Nikodem Martinonio, „Jaunystė“ turėjo tokių žymių vadovų, kaip Stasys Šimkus, Konradas Kaveckas, Klemensas Griauzdė, Jonas Dambrauskas, Benediktas Makčėnas, ir Robertas Varnas. Sukakties septyniadešimtmėčiui skirtame koncerte Kauno muzikiniame teatre jau septynioliktąja „Jaunystės“ choro meno vadove ir dirigente tapo sidabrinę savo amžiaus sukaktį turėjusi Danguolė Beinartė. Ligi to laiko „Jaunystės“ chore jau buvo dainavę apie tris tūkstančius choristų. Šiltai buvo sutiktas Kauno technologijos universiteto rektorius K. Krikščiūno sveikinimas ir jo pažadas, kad „jaunystė nebus basakojė“.

V. Kst.

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414
Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniai, antradieniai ir trečiadieniai nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniai ir penktadieniai nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniai nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniai nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p.
SKYRIUS ANAPILYJE: sekmadieniai nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniai nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniai nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 61 milijoną dolerių

MOKA UŽ:	IMA UŽ:
90-179 d. term. ind.3.50%	Asmeninės paskolas
180-364 d. term. ind.3.50%	nuo7.75%
1 metų term. indėlius3.75%	Sutarties paskolas
2 metų term. indėlius4.50%	nuo7.75%
3 metų term. indėlius5.00%	
4 metų term. indėlius5.25%	
5 metų term. indėlius5.75%	
1 metų GIC-mėn. palūk.3.75%	Nekiln. turto paskolas:
1 metų GIC-met. palūk.4.00%	Su nekeičiamu nuosimčiu
2 metų GIC-met. palūk.4.75%	1 metų6.00%
3 metų GIC-met. palūk.5.375%	2 metų6.50%
4 metų GIC-met. palūk.5.625%	3 metų7.00%
5 metų GIC-met. palūk.6.125%	Su keičiamu nuosimčiu
RRSP, RRIF ir OHOSP3.00%	1, 2, 3 metų6.25%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.4.75%	
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.4.75%	
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.5.375%	
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.5.625%	
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.6.125%	
Taupomąją sąskaitą2.75%	
Kasd. pal. taupymo sąsk.3.50%	
Kasd. pal. čekių sąsk.2.25%	
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.2.75%	

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgicijus iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai "INTERAC" kortelė

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

- ELEKTROS INSTALIJAS
- VEŠINIMO SISTEMAS
- Taisau visų rūšių
- ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES
- DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS (RENGIMUS)

Skambinti Vytui tel. 200-8960 arba 236-9071, Toronto. Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION
AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

- Centrines šildymo ir A/C sistemas • Skalavimo mašinas, džiovintuvus
- Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas,
- Šaldymo sistemas, šaldytuvus vryklas

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui tel. 416-370-3539 Toronto (Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

COUNTRYWIDE WESTSIDE REALTY INC.

Jeį norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižaduo mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

4889 Dundas Street West, Suite 102, Etobicoke, Ontario M9A 1B2

Tel. 416 767-9000 FAX 416 239-6228

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF) Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI
tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187
CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED
3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

SOLD
TED STANULIS
RE/MAX (416) 769-1616
West Realty Inc.

Parduodant ar perkant nekilnojamo turto nuosavybę visais reikalais prašau kreiptis į

TEODORA STANULI

SĄŽINGAS IR GREITAS PATARNAVIMAS
BLOOR-ISLINGTON rajone skubiai parduodamas vienaaukštis dviejų miegamųjų namas (bungalow).

RE/MAX West Realty Inc. 1678 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A9 (2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)
tel. 416 769-1616, namų tel. 416 231-4937,
nešiojamas tel. 416 802-1029 FAX 416 769-1524

DARIUS LUKMINAS, Lietuvos krepšinio rinktinės žaidėjas, pasižymėjęs tritaškių metimais, Atlantoje susitiko su savo giminačiais EUG. KRIKŠČIŪNU, jo seserimi LORETA ir jos sūnuni

SPORTAS

Nauji T. Pukščio laimėjimai

Tęsdamas savo pasirodymų Europoje seriją, čekagietis Amerikos ieties metimo rekordininkas Tomas Pukštys, rugpjūčio 19 d. dalyvavo tarptautinėse lengvosios atletikos varžybose Gateshead mieste, Anglijoje. Jis čia nusiviedė ietį 280 pėdų ir vieną colį ir laimėjo I vietą. Antruosiu liko Atlantas žaidynių sidabro medalio laimėtojas anglas Steve Beckley, atsilikęs viena pėda.

Tomas buvo pirmuoju ir didelio masto tarptautinėse varžybose rugpjūčio 25 d. Sheffield mieste Anglijoje, kur jis net du kartus pagerino JAV rekordą. Vienu metu jis ietį nusiviedė 284.07 pėdų, o kitu – 284-10 (86.82) m.), kas yra geriau negu jam priklausančio rekordas – 283-10 pėdų, kurį jis pasiekė rugpjūčio 10 d. Monte Carlo. Prieš Atlantos olimpinės žaidynės Paryžiuje pirmą kartą šiemet buvo pagerinęs JAV ieties metimo rekordą. Taigi šiemet Tomas net trijose varžybose pagerino JAV rekordą. Tai pirmas atsitikimas jo karjeroje, o taip pat turbūt ir kitų sportininkų tarpe.

Paskutinės šio sezono didesnio masto varžybas Tomas turės – Tokijo mieste, Japonijoje. E. Šulaitis

Veiklos žinios

A. Alekna olimpinės žaidynės laimėjo 5-tą vietą disko metime pasekme 65,30. Jam trūko 50 cm iki medalio. Neseniai Vokietijoje įvykusiose lengv. atletikos varžybose jis diską nusiviedė 67.06. Ši pasekmė jam tikrai būtų užtikrinusi medalį.

Agnė Visockaitė pasaulio jaunimo pirmenybėse 200 m. bėgime laimėjo 4 vietą pasekme 23,75 sek. Pirmenybės vyko Australijoje Sidnėio mieste.

Rasa Ramanauskaitė Monte Carlo varžybose ietį nusiviedė 64,40 m. ir laimėjo 5 vietą.

Dviratininkės sėkmingai dalyvavo Tour de France lenktynėse. Dvylikto tarpsnio lenktynėse Zita Urbonaitė buvo 6-ta. Daugiadienės lenktynės neseniai pasibaigė ir galutinėje laimėtojų sąrašas yra dvi lietuvaitės: Rasa Polikevičiūtė antra ir Jolanta Polikevičiūtė ketvirta. A.S.

Kas naujo Europoje?

Vokietijos atvirose šokių pirmenybėse rugpjūčio 28-30 d.d. mano artimame Mannheime puikiai pasirodė Lietuvos atstovai. Jauni standartiniuose šokiuose pirmą vietą užėmė Arūnas Bizokas su Edita

Daniute, o ketvrti buvo Linas Kareiva su Aira Bubnelyte. Moksleivių grupėje vėl pirmą vietą iškovojo M. Davlecinas ir Lina Petraitytė, o trečią – Donatas Vėzelis ir Lina Chatkeviciūtė. Bendroje įskaitoje jaunių grupėje laimėjo Italija, antrą vietą gavo Lietuva. Vietos dienaštis rašė, kad "Litauerin" Beata pirmenybėse nenorėjo būti užregistruota Anefater pavarde, bet tiesiog didėlėm raidėm "BEATA" pavarde. Lotynų Amerikos šokio grupėje ji su M. Ventink atstovavo Pietų Afrikai.

Atrankinėse varžybose pasaulinėms futbolio pirmenybėms 1998 m. Prancūzijoje įvyko pirmos rungtynės. Bukareste Lietuva pralaimėjo Rumunijai 0:3. Lietuvos grupėje dar žaidžia Makedonija, Lichtenšteinas, Airija, Islandija. Latvijos ir Estijos grupėje yra Gudija, Švedija, Skotija, Austrija.

Vokietijos knygų lentynose jau pasirodė olimpinų žaidynių leidiniai, daugiausia su didelėmis spalvotom nuotraukom, visais statistiniais praėjusių olimpiadų duomenimis, Leidinių kainos svyruoja tarp 35 ir 40 markių. Lietuvos vardas minimas šiose varžybose: krepšinis-trečioji vieta, nurodant visas rungtynių pasekmes ir 1992 m. Barcelonoje laimėtą bronzos medalį; moterų dviračių 104 km. lenktynės – penktoji vieta – Jolanta Polikevičiūtė; 26,1 km. lenktynės – J. Polikevičiūtė septintą; disko metime Virgilijus Alekna – penktas ir toje pačioje rungtyje Vaclovas Kizlykas – aštuntas; moterų šuolyje į aukštį – Nelė Žilinskienė aštunta. Lietuvai priskirtas latvis dviratininkas Ainars Kiksis. Lietuva pažymėta LTU raidėm, Estija – EST, Latvija – LAT. K. B.

Skautų veikla

• "Rambynas" ir "Šatrijos" tuntu vadijų posėdis šaukiamas rugsėjo 17, antradienį, 7.30 v.v. Prisikėlimo parapijos Tėvo Bernardino kambaryje.

• Skautiškos veiklos žiemos sezono atidarymas įvyks rugsėjo 22 d. Prisikėlimo parapijos patalpose. Pradedama Mišiomis 10.15 v. ryto. Po pamaldų – tuntu sueiga salėje. Visi ir visos renkasi į salę 9.45 v.r. M.R.

• Europos rajono vadas v.s. J. Alkis ir jo vadija, LSS pirmąjį pritariant, surengė Anglijos lietuvių sodyboje "Vienybės kelio" stovyklą ir skiltininkų kursą, kuriame programą paruošė ir vadovavo Sesių VS v.s. B. Banaitienė, v.s. fil. L. Kiliulienė, ps. N. Šnipaitė, v.s. R. Otto ir s. fil. D. Ramanauskas. LSS pirmosios pirm. v.s. fil. K. Ječius ir fil. D. Ječienė kalbėjo tema "Kas yra skautybė ir skautavimas". Į šią stovyklą ir kursą buvo pakviesti ir dalyvavo iš Lietuvos 5-ųjų sk. organizacijų 68 asmenys. Stovykla praėjo su pasisekimu ir gera nuotaika. F.M.

• Išeiviją pasiekė Lietuvoje leidžiamas "Skautų aidas" š.m. antrasis nr. Tai 24 psl. gausiai iliustruotas leidinys, kuriame rašo bendradarbiai ir iš šiaurės Atlanto. Red. s.v. R. Tupčiauskas. Administratoriai – sk. vyčiai P. Staselis ir R. Aleksiejūnas. Adresas: P.d. 1293, 2056 Vilnius, Lietuva. Atstovė Čikagoje: v. s. fil. D. Eidukienė, 4629 So. Mozart, Chicago, IL 60632, USA. Inf.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)
didelė gamtinė nelaimė tapęs potvynis Kvebeko Saguenay srityje. Jį atnešė didžiulis lietus, apsėmęs namus, kelius, pareikalavęs kelių šimtų gyvybių aukų, apie 20,000 kvebekiečių palikęs be pastogės. Ketvirtadalį tų nelaimingųjų sudarė vaikai. Potvynio padarytą žalą pusiau pasidalijo Kvebekas ir Kanados vyriausybė. Tada Kvebeko separtistams turėjo paaiškėti, kad vis dėlto tokiais atvejais gera būti dalimi tokios didelės šalies kaip Kanada.

Kvebekiečiai buvo nustebinti ir iš kitų angliškųjų Kanados provincijų gyventojų gautos finansinės paramos, kuri dabar jau turėtų būti pasiekusi apie dvi dešimtis milijonų dolerių. Kartais tos aukos ateidavo su anglišku rašteliu, prašančiu pranešti, jeigu reikėtų dar daugiau aukų ir finansinės paramos. Lig šiol neteko girdėti, kad tokia gausi visokeriopa pagalba kvebekiečiams būtų buvusi siunčiama iš Prancūzijos. Atrodo, prancūziškasis Kvebekas jai nereikalauja.

Turbūt dėl šios pagalbos kvebekiečiams didžiosiose Mont-

realio krautuvėse pagausėjo jų vidiniai užrašai anglų kalba. Vidinėms reklamoms yra leidžiami ir užrašai kitomis kalbomis. Tačiau už juos turi būti dvigubai didesnis ir geriau matomi prancūziškieji. Tų angliškų leidžiamų reklaminių įrašų skaičių buvo bandyta padidinti, laikantis jų nustatyto formato. Prie šios problemos montrealiečiai jau yra įpratę. Vien tik prancūziškų reklaminių ženklų Montrealyje laikosi 60.5% prekybininkų, o 65% turi prancūziškus ir angliškus ženklus. Tačiau jie visi nenorėtų, kad prancūziškas reklaminių įrašas krautuvės viduje būtų dvigubai didesnis už angliškąjį. Gauja inspektorių dabar seka reklaminius ženklus ir įsako pašalinti vien tik angliškuosius, jeigu jie neturi prancūziškosios dalies arba yra už ją didesni.

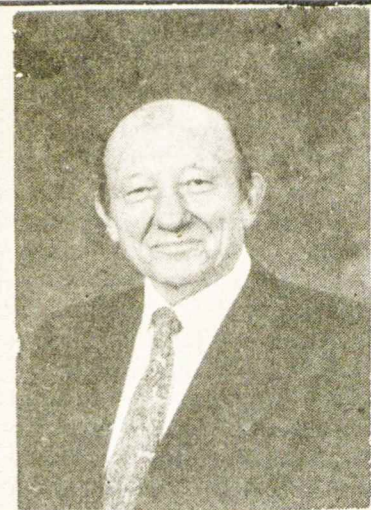
Liūdniausia, kad kovon dėl ženklų karštieji Kvebeko separatistai bando įjungti ir Otavą, Kanados sostinę. Ten praėjusią savaitę demonstracijos surengė frankofonai ir prancūzai akademiškai demonstracijon prancūziškų reklaminių įrašų Otavos krautuvėse, įsijungė ir kai kurie jų angliški savininkai, laikydamiesi solidarumo su savo anglų kilmės kolegomis Montrealyje. Padarydami nuolaidų prancūzams Otavoje, jie nori padėti anglams Montrealyje. Iš tikrųjų tai yra beveik vaikiškas žaidimas dėl kalbos. Jo nepripažįsta Toronto prekybininkai bei kiti verslininkai visokiomis kalbomis viliodami klientus. V. Kst.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė optometristė

1551 Bloor Street West, Toronto, Ont. M6P 1A5 (prie Lietuvių Namų)
Pirma pacientų pagal susitarimą

Tel. 416 532-7115

Susitarus prima pacientus ir vakarais

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškite Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS PARAMA

AKTYVAI per 104 milijonus dolerių

MOKA:

3.50% už 30-89 dienų term. indėlius	3.50% už 90-179 dienų term. indėlius
3.50% už 180-364 dienų term. indėlius	3.75% už 1 m. term. indėlius
4.50% už 2 m. term. indėlius	5.00% už 3 m. term. indėlius
5.25% už 4 m. term. indėlius	5.75% už 5 m. term. indėlius
3.75% už 1 m. GIC mėn. palūk.	4.00% už 1 m. GIC invest. pažym.
4.75% už 2 m. GIC invest. pažym.	5.375% už 3 m. GIC invest. pažym.
5.625% už 4 m. GIC invest. pažym.	6.125% už 5 m. GIC invest. pažym.
3.00% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	4.00% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.
4.75% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	5.375% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.
5.625% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	6.125% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.
3.00% už OHOSP (variable rate)	2.75% už taupymo sąsk. (gyv. drauda)
3.50% kasd. pal. čekių sąsk. nuo 50,000	3.25% už Amerikos dol. 1 m. GIC
2.75% už Amerikos dol. kasd. pal. sąsk. (US dol. Sav. Acc.)	

IMA:

už asmenines paskolas nuo.....7.75%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų.....6.00%
2 metų.....6.50%
3 metų.....7.00%
4 metų.....7.50%
5 metų.....7.75% (fixed rate)

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų.....6.25%

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 mortgicijus iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicijai.

Nuosimčiai gali pasikeisti savaltės eigoje

Kiti patarnavimai

Kredito kortelė

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$30,000. Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.

Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams, iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire transfer) į Lietuvą ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS

- Pirm., antr., ir trečiad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniai ir penktadieniai nuo 9 v.r. – 8 v.v.
- Šeštadieniai nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 416 532-1149

PRINTING
NET

Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus. Priimame kainos, aušta kokybė.

TEL. (416) 252-6743
66 Mimico Ave., Toronto Ont. M8V 1R3
Savininkas Jurgis Kuliešius

Knygų rīskykla
"SAMOGITIA" meniška įriša knygas bei žurnalus.

A. Plėnys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

Sutton GROUP

PAŽADU JUMS
24 valandų
tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją.

Prašau skambinti šiandien tel. 416 236-6000 - pirkimo ar pardavimo klausimais

ANTANAS GENYS
sutton group – assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

MEDELIS CONSULTING
1407 Sarcee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2
Tel. 1-905-436-9903 FAX 1-905-728-5745
ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atsiųskiant Jūsų giminės iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. PER 7 DARBO DIENAS JŪSŲ GIMINĖS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKIETIŠKUS DOLERIUS. G A R A N T U O T A !

KELIONĖS Į LIETUVĄ DAR VIS GERIAUSIOMIS KAINOMIS IR SĄLYGOMIS. PATARNAVIMAS TIKSLIAUSIAS!

NAUJOS RUDENS KAINOS (bilietas ir mokesčiai):
Per Londoną su AIR CANADA (AC) ir LIETUVOS AVIALINIJĄ (TE):
– IŠ TORONTO, MONTREALIO ir OTAVOS – \$1,005.00
– IŠ VANKUVERIO, KALGARIO ir EDMONTONO – \$1,200.00
Per Paryžių – TIK 12 DOLERIŲ DAUGIAU!

Parduodam bilietus trašose Vilnius-Amsterdamas, Berlynas, Kopenhaga, Frankfurtas, Londonas, Paryžius, Roma, Stockholmas, Varšuva. YPATINGAI GEROMIS KAINOMIS.

Dar turim vietos maldininkų kelionėse – LIURDAS, FATIMA, PARYŽIUS, MADRIDAS, LISABONA ir PORTUGALIJOS PAJŪRIS. Spalio 15-29 d.d. (15 dienų) su maistu (2 kartus į dieną) ir pirmos klasės viešbučiais. Tik \$2,690.00

Asmeniškai kreipkitės kiekvieną trečiadienį, tarp 11 ir 18 val (11 AM – 6 PM). Kitomis dienomis – užsitikrinti mano asmenišką dėmesį Jūsų reikalams, – paskambinę palikite savo telefono numerį ir aš tuoj pat, arba Jums tinkamu laiku, atsakysiu.

Queen Travel International Ltd.

133 Roncesvalles Ave., TORONTO, Ont. M6R 2L2 TEL. 416 531-4800

ALGIS MEDELIS

Kai žlunga bankai, siaučia savanaudžiai

Kur nėra sąžinės, žlunga ir geriausios institucijos bei įmonės, turtėja vagys, skursta padorieji žmonės. Pagrindinė dabartinės santarkos Lietuvoje žaidžia yra moralinio pobūdžio

D. N. BALTRUKONIS,
Montrealis

Vakarų kapitalizmas, nors ir su trūkumais bei netobulumais, yra vis dėlto dar padorus, su žmoniškumo doze ir net su truputį meilės artimui. Šioje kapitalizmo jūroje gyvename visi padoriai, laikomės įstatymų, sąžiningai mokame visokius mokesčius, iš kurių sudaromi biudžetai: miestų, provincijų, valstybės. Iš tų biudžetų yra apmokamos visos miestų, provincijų ir valstybinės išlaidos: tarnautojų algos, pensijos, kelių, uostų, statybos bei jų priežiūra, valstybės apsaugos ir gynybos poreikiai. Na, ir gėra dalis šių pinigų nuolina visokiausiems socialiniams poreikiams – invalidų, ligonių, bedarbių... Taigi visi gyvename neblogio lygio santarkoje – nuo aristokratų iki eilinių piliečių. Žinoma, visa tai nebuvo pasiekta per metus ar dešimtmečius. Šis mūsų šio kapitalizmo procesas vyksta jau keletą šimtmečių. Kapitalizmas iš pradžių visur buvo labai žiaurus ir neigiamas. Tai buvo laikai, kai K. Marksas rašė savo „Kapitalą“ ir Ch. Dickens'as apie jį išdėstė savo pagarsėjusiose veikaluose. Kapitalizmas betgi nuolat keitėsi, tobulėjo. Atsirado visokių labdaros organizacijų, įsisteigė profsąjungos, kurių dauguma sąžiningai gynė dirbančiųjų reikalus.

Pažvelkim tik, kas darosi niūdienėje Lietuvoje. Beveik kiekviename Lietuvos dienraštyje rasi straipsnius apie vis blogėjančią šalies ekonomiką, nuolat kylančias kainas, įvairių įmonių žlugimus ir t.t. Na, o su bankais – tai tikra epidemija... Bankrotavo „Sekundės“, „Nidos“, Luokės, Kauno „Holdingo“, „Aurabanko“, „Apus“ ir kiti mažesni bankai. O neseniai „susirgo“ bankrotų ligomis ir stambieji bankai: „Litimpex“, „LAIB“, o dabar – „Vakarų bankas“ ir net valstybinis komercinis bankas, kuriame laikomi Lietuvos valstybės pinigai!...

Argi visa tai nerodo tų bankų ir net valstybės pareigūnų visiškai sąžinės netekimo, bankų vidaus vagysčių?

Nereikia čia ypatingo mokslo ar specialisto įžvelgti visokias netikras „paskolas“, paslėptas tarpbankines manipuliacijas. Ir dar kokias algas šių bankų ponai sau ima! Jos dešimteriopai aukštesnės už medikų, mokytojų, profesorių, jau nekalbant apie eilinių darbininkų. Ir visa tai vyksta LDDP valdant. Juk ribas algas bei pensijas ima ministrai ir seimo nariai!

Šiose laukinio kapitalizmo džiunglėse Lietuvoje retkarčiais sušvyti žiburėliai, teikiantys joje beviltingai klajojančiai tautai vilties. Tai drąsūs ir ryžtingi straipsniai „Lietuvos aida“ (Linos Pečiūnienės, Antano Ališausko). Ypač išsamus buvo Valentinos Zinkevičienės rašinys („L. aidas“ 1996 m. 143 nr) „Kuo absoliutus skurdžius skiriasi nuo ypatingo ar žemiau ribos nupuolusio?“

Panašius straipsnius būna ir „Lietuvos rytu“, „Respublikoje“ bei kituose leidiniuose. Duok, Dieve, jog šie ir kiti straipsniai atgaivintų nualintą tautos dvasią ir ekonomiką, o ekonomistams bei laukiniams kapitalistams sugrąžintų jų prarastą sąžinę bei žmoniškumą, kad teisingumo ranka pasiektų net ir toliausiai už Lietuvos ribų pasislėpusius valstybės turto vagis.

Lietuvoje įsteigtų kredito kooperatyvų administratoriai su Toronto Prisikėlimo parapijios kredito kooperatyvo valdyba ir vedėju 1996 m. rugpjūčio 29 d. Sėdi iš kairės: Genovaitė Kimbrienė, Svajūnė Kukienė, Dr. A. Baltrušaitis; stovi: Algis Nausėdas, Vytautas Bireta, Yves Boily, Arnoldas Araminas, Talvaldas Ikvildas, dr. Silvestras Čepas, dr. Česlovas Jonys, vedėjas Ramūnas Underys, Nuotr. V. Piečiūčio

Kredito kooperatyvai Lietuvoje

Kanadoje rugpjūčio 8-29 d.d. lankėsi penki Lietuvos kredito kooperatyvų administratoriai, atvykę pasisemti žinių apie šių finansinių institucijų veiklą. Kvebeko Desjardins tarptautinės plėtros korporacija, kuri naujai atsikuriančiuose kraštuose globoja kredito kooperatyvų steigimą, prieš trejus metus nusiuntė Montrealio lietuvių kredito kooperatyvo „Litas“ vedėją Reginą Staškevičiūtę-Piečiūnienę, kad užmegztų ryšius, prižiūrėtų kredito kooperatyvų steigimą ir parengtų jų veiklą tvarkančius nuostatus.

Dr. A. Baltrušaitis Marijampolėje, Talvaldas Ikvildas Plungėje, Genovaitė Kimbrienė Šilutėje ir Svajūnė Kukienė Vilniaus mieste prieš 3 mėnesius įsteigė kredito kooperatyvus, kurių nariais galėtų tapti visi įnešę 300 litų stojamąjį mokestį. Narių dar mažai, nes

trūksta pasitikėjimo finansinėmis institucijomis ir platesnės informacijos apie kredito kooperatyvų pasiskirstymą.

Kartu su delegacija keliavo Desjardins tarnautojas Arnoldas Arminas, vienas iš penkių, dirbančių Lietuvoje, ir Yves Boily, Desjardins projektų Rytų Europoje prižiūrėtojas. Svečiai aplankė Montrealyje, Hamiltone bei Toronte veikiančius lietuvių kredito kooperatyvus, įvairias lietuviškas institucijas, tarp kurių ir „TŽ“ redakciją.

Desjardins projektą Lietuvoje finansuoja Sorosas fondas ir „Canadian International Development Agency“ (CIDA). Artėja šio svarbaus ir naudingo projekto pirmojo tarpsnio pabaiga; bus stengiamasi sutartį atnaujinti antram trejų metų laikotarpiui. RSJ

Žingsniai...

(Atkelta iš 6-to psl.)

įvairių Lietuvos miestų ir miestelių, stebėjosi tų žmonių nuosirdžiais žodžiais laiškuose (citavo jų dalį minėtoje televizijos laidoje) ir, aišku, turėjo gražaus papildomo darbo – siuntinėjo laišku autoriams ne tik savo, bet ir kitų rašytojų knygas.

Lietuvos ateitis

Tolimesni P. Šerno planai – pradėtas romanas apie šiuolaikinį jaunimą, įpusėta apybraižų knyga apie savo krašto tautos dailininkus. Knygas leidžia savo individualioje leidykloje. Ne drįsčiau teigti, kad P. Šerno kūriniai be trūkumų. Pasitaiko ir korektūros klaidų, neišvengta ir publicistikos elementų, minčių pasikartojimo, didaktinių niuansų, taisytinų stiliaus vingrybių, bet viską išperka aktuali problematika, vaizdingas, taiklių savitų aforizmų pripildytas pasakojimas, nepagražinta gyvenimiškąjį tiesą ir meilę žmogui. Tačiau visa tai jau literatūros kritikų kompetencija.

Labiausiai, kaip teigia autorius, jam rūpi Lietuvos ateitis – mūsų visų darbo prasmė, bendri siekliai, dvasinis žmonių tobulumas, tauri siela. Ypač svarbus inteligentijos vaidmuo. Bet visa tai neatėis savaime. „Ugdymė gėrio daigus savo vaikuose, vaikėčiuose, išmokslinkime juos, atitraukime nuo sparciai kerojančio blogio – jų rankose Lietuvos ateitis“, – sako P. Šernas viename pokalbyje.

SKAITYTOJAI PASISAKO

ŠVENTĖ IR KLAIDOS

Sėkminga dešimtoji tautinių šokių šventė buvo aprašyta G. Breichmanienės straipsnyje „TŽ“ (1996.VII.23, nr. 30). Jame pasigenda išsamesnės analizės ir aptikau netikslumą šios šventės leidinio aprašyme. Autorė rašo: „Kai kurių grupių nuotraukos ir šokėjų sąrašai sukeisti. Bet tai ne redaktorius, o greičiausiai grupių vadovų kaltė...“ Priešaičius leidinį matosi, kad tokia klaida atsitiko tik su Hamiltono „Gyvataru“. Kadangi man teko atstovauti Kanados lietuvių bendruomenei organizaciniame šios šventės komitete, pats pristaciau grupės aprašymą vasario mėnesį ir grupės nuotraukas balandžio gale. Po to, kai leidinys jau buvo išspausdintas, man paskambino organizacinio komiteto pirmininkė Jūratė Budrienė ir pranešė apie klaidą, susijusią su „Gyvataro“ šokių grupės nuotraukų atskyrimu nuo aprašymo. Ji įsivėlė redakciniam komitetui keičiant grupių aprašymų išdėstymo tvarką. Išdėstant grupių aprašymus, „Gyvatarui“ buvo paskirta vieta tarp „Grandies“ ir „Inkaro“ (amerikiečių alfabeto tvarka). Tačiau pagal lietuvišką alfabetą, visi žinom, „Gyvataras“ turėjo būti tarp „Gintaro“ ir „Grandinėlės“. Redaguojant ta klaidą buvo pastebėta, bet ją taisant buvo įvelta kita – pirmi du puslapiai buvo išspausdinti lietuviško alfabeto tvarka, o trečiasis pasiliko neperkeltas. Tačiau tai tikrai ne „Gyvataro“ vadovų kaltė.

Kazimieras Deksnys, „Gyvataro“ tautinių šokių grupės vadovas

MIRŠTANTI LIETUVIŠKA KNYGA

Mes, lietuviai, nuo seno buvome spaudos mylėtojai ir dar po šio pasaulinio karo atvykę į šį kraštą, gavę pirmąsias algas, bėgdavome į kioską įsigyti spaudos. Pagyvenome ilgiau čia ir po truputį vis geriau įsikūrėme ir palaipsniui vis tolime nuo lietuviškos spaudos. O kai vyresnioji karta vis sparčiau iškeliauja amžinybėn, nyksta mūsų spaudos mėgėjai-rėmėjai.

Šiuo metu, jei sekmdienį iš spaudos kiosko nuperka bent vieną knygą, tai jau gerai. Jaunoji lietuvių karta visiškai nesidomi mūsų spauda. Praeitis dar keli metai, ir mūsų spaudos kioskai turės užsidaryti. Lietuviškos išlaikymas atsidurs kritiškoje padėtyje.

Stasys Prapakas, Toronto, Ont.

Nori susirašinėti

Darius Stankevičius, 20 m. amžiaus, gyvenantis Lietuvoje, norėtų susirašinėti su jaunuimais. Rašyti adresu: Darius ir Girėno 16A-9, Tauragė 5900, Lietuva

I Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu

Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervedimai

Nordland Express 1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8

Darbo valandos: Nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. iki 6 v.v.

Toronto 535-5000

Skyrius: North York 164 Willowdale Ave., North York, Ont. (416) 222-4021

Hamilton Ada ir Alfredas Zorkus
1880 Main St. W. #205
(905) 522-9966

London Jonas ir Maryte Narusevičiai
1055 Guildwood Blvd.
(519) 657-1751

Montreal Andrejs Vitols
105 56th Ave., Lachine
(514) 637-9102

Už Toronto ribų 1-800-561-3113

Registruota masažo terapeutė

Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.

20 High Park Blvd., Toronto.

Gydymasis masažas ("Craniosacral Therapy")

Priima pasientus pagal susitarimą

Telefonas 416 536-5437

Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymą masažu padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)

Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

(Priešais Lietuvių namus) **Tel.: 416 530-1070**

Dantų gydytojai

Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.

Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.

Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.

(Orthodontist)

2373 Bloor Street West

(Prie Jane St.)

Telefonas

416 763-5677

Šeimos gydytojas,

dr. Aleksandras Spudas

šiuo metu priima naujus pacientus.

1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)

Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6

Tel. 416 751-0082

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P. Eng.

27 John St., Second Floor

Weston, Ontario M9N 1J4

(arti Lawrence ir Weston Rd.)

Tel. 416 240-0594

Lengvai pasiekiamas
autobusu nr. 79 (Scarlett
Road) nuo Runnymede
požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500

(Bloor ir Jane gatvių kampas)

Toronto, Ontario M6S 4W3

Tel. (416) 762-7393

Fax (416) 763-0674

Atstovybės Lietuvoje naujas

adresas: Goštauto 4-78

(kitoje Neries upės pusėje

nuo "Lietuvos" viešbučio)

Vilnius

Tel. (3702) 22 78 97

Fax (3702) 22 63 68

DRESHER

DRAUDA

Visi draudos patarnavimai. Lietuvių kalba patarnauja V. Drešeris ir Rima (Petkutė) Drešerienė.

Nekilnojamas turtas

Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius

Nekilnojamo turto įkainojimas

– mortgičių
– mokesčių
– turto ir kt. Kreiptis į Rick Drešerį

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8

Tel. 416-233-3334, 416-231-2661

FAX 416-233-0285

Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.

Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376

Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3

416 762-4232 **FAX 416 762-5588**

Juozas (Joseph) NORKUS
Re/max West [staigoje] ilgiausiai dirbantis agentas.
Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį. Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu [staigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893]
Nemokamas namų įvertinimas

Audra Travel Corporation
& CRUISE WORLD
Mūsų biure Jūs galite užsakyti:
♦ Geriausias keliones į Lietuvą.
♦ Skridimus į įvairius pasaulio kraštus.
♦ Atostogas šiltuose kraštuose.
♦ Keliones pramoginiais laivais.
♦ Poilsines keliones į kurortus ir sanatorijas.
♦ Sveikatos ir kelionių draudimus.
♦ Iškvietimus bei vizas.
Smulkesnių žinių teiraukitės telefonu:
416 762-7447
Lietuviškai kalbantiems agentams papildomi numeriai (ext.#):
Onai – 103, arba – 104,
Audronei (dėl kelionių laivais) – 102.
Fax 416 769-6753
E-Mail: audra@pathcom.com
256A Durie St. (Bloor West Village),
Toronto, Ont. M6S 3G3

HOMELIFE
HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097
2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8
Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus
NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

TORONTO

Anapilio žinios

– Anapilio sodybos visuotinis susirinkimas bus rugsėjo 25, trečiadienį, 7 v.v. parapijos salėje.

– Praėjusį sekmadienį savo veiklos sezoną pradėjo Lietuvos kankinių šventovės choras ir vaikučių choras „Angeliukai“. Abu chorai kviečia naujus narius įsijungti jų chorą.

– Mūsų parapijos šventė šiais metais bus švenčiama rugsėjo 29, sekmadienį, 3 v.p.p. Pamaldas laikys ir Sutvirtinimo sakramentą teiks vysk. Paulius Baltakis, OFM. Po pamaldų bus parapijos vaisės. Į parapijos vaisės bilietai jau platina mi sekmadieniais parapijos salėje.

– Kanados lietuvių dienų pokyliui jau galima įsigyti bilietų Anapilio knygyne.

– Mišios rugsėjo 15, sekmadienį, 9.30 v.r. už Paškevičių ir Stančikų mirusių, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.r. už a.a. Uršulę Paliulienę ir a.a. Mariją Senkuvienę.

Lietuvių namų žinios

– Sekmadienio, rugsėjo 8, popietėje dalyvavo 171 asmuo. Svečių knygoje pasirašė Juozas Miškinis, Vincas Miškinis, dr. Viktorija Kuzmickaitė iš Vilniaus; Ludmila Stulpinienė iš Eastport, Maine, JAV. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN valdybos narys J. V. Šimkus.

– LN valdybos posėdis – rugsėjo 25, trečiadienį, 7 v.v.

– LN moterų būrelio visuotinis susirinkimas įvyks rugsėjo 17 d. Dalyvausime Prisikėlimo šventovėje 10.15 v.r. Mišiose, kuriose prisiminime mirusias nares. Po Mišių LN posėdžių kambaryje įvyks būrelio susirinkimas. Prasidės dalyvauti visas būrelio narys ir viešnia, norinčias įsijungti į būrelio eiles.

– Rugsėjo 22, 2 v.p.p. visuomeninės veiklos komitetas rengia simpoziumą tema „Lietuvos energetika, ekonomika ir socialiniai reikalai“.

– Spalio 6, sekmadienį, 3 v.p.p. Visuomeninės veiklos k-tas rengia literatūros ir muzikos popietę. Programoje poetė Violeta Palčinskaitė; dainuotoja Adriana Karkaitė ir Indrė Viskontaitė, akompaniatorė D. Radtikiene.

– Aukos Slausgos namams primamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiešiog: Labdaros fondas, Lietuvių slausgos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ontario, M6P 1A6.

Adomo Jakšto spaustuvelei aukko: \$50 – S. Radzevičienė.

Šv. Jono kapinėms aukko: \$50 – A. Langas.

Tremtinių fondui per Anapilio parapijos KLK moterų draugijos skyrių aukko: \$50 – A. Kanapka.

A. a. Janinos Kriščiūnienės atminimui pagerbti brolis Jonas Ranonis „Tėviškės žiburiams“ aukko \$25.

A. a. Malvinos Juzumienės vienerių metų mirties prisiminimui (1995 m. rugsėjo 5 d.) vyras Kazys Juzumas „Tėviškės žiburiams“ aukko \$100. Mišios už jos vėlę buvo atliktos rugsėjo 5 d. Lietuvos kankinių šventovėje.

Kovai su vėžio liga Lietuvoje aukko: \$50 – a.a. dr. Jono Zulono atminimui D. Zulonienė; \$20 – a. a. Kazimiero Čepaičio atminimui O. A. Baltrūnai. Dėkoja KVL fondas. M.P.

IEŠKOME rusiškai kalbančios vaikų prižiūrėtojos namų šeimininkės, kuri gyventų kartu 6 dienas per savaitę. Skambinti tel. 905 770-4337.

ISNUOMOJAMAS dviejų miegamųjų butas daugiabučiam pastate „Estorada“, 228 Galloway Road, Scarborough, Ont. Graži upelio dauba, susijungianti su sklypu, patogus susisiekimas ir apsipirkimas, patrauklus 5 aukštų geros kokybės 60 butų pastatas, dviejų erdvių miegamųjų butas, privatus balkonas, požeminė autoaikštė, šaldytuvai, virimo krosnis. Skambinti: 416 287-0025 8 v.r. – 3 v.p.p. nuo pirmadienio iki penktadienio.

Punia Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ atlieka įvairiausius statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekius, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusausiname rūsius, dengiamo stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydai tel. 905 848-9628 416 609-5108 (pager).

Prisikėlimo parapijos žinios

– Praeitą sekmadienį, rugsėjo 8, per Mišias smuiku grojo Rūta Melkienė, giedojo parapijos choras. Pastarasis repetuoja ketvirtadieniais 7 v.v. muzikos studijoje. Naują sezoną pradėdant gera proga įsijungti į chorą.

– Šv. Pranciškaus Trečiojo ordino kongregacijos Mišios ir susirinkimas po Mišių vyks šį ketvirtadienį, 10 v.r.

– Kanados liet. katalikų moterų draugijos šios parapijos skyriaus valdybos posėdis bus trečiadienį, rugsėjo 11, 7 v.v. Skyriaus narių susirinkimas įvyks spalio 6 d. po 11.30 v.r. Mišių parodų salėje.

– Registruojami vaikučiai, sulaukę 7 metų amžiaus, Pirmos Komunijos pasirušimo pamokoms, kurios prasidės lapkričio mėnesio pradžioje.

– Moterystės sakramentą ruošiasi priimti Vida A. Vitkūnaitė su Stephen C. Gallop.

– Vėl kiekvieną sekmadienį veikia kavinė su lietuviškais valgiais, parapijos biblioteka ir knygų kioskas.

– Rugsėjo 7 d. palaidotas a.a. Justinas Hirsch, 78 m.; rugsėjo 9 d. – a.a. Antanas Zuvelis, 79 m.

– Pakrikštyti: Kotryna-Marija, Raimundo ir Gwen Noruk dukrelė; Alicija-Loreta-Adelė, Loretos (Trumpickaitės) ir Vlodo Dauginių dukrelė; Gytis-Juozas, Danutės (Čepaitės) ir Arūno Pabedinskių sūnus; Simonė-Viktorija, Viktorijos (Vingelytės) ir Teodoro Pabrėžų dukrelė.

– Kanados lietuvių dienų iškilmingam pokyliui bilietai platunami salėje sekmadieniais po Mišių.

– Mišios sekmadienį, rugsėjo 15: 8.15 v.r. už a.a. Mariją ir Tada Normantus; 9.15 v.r. už a.a. Sofiją Gegužienę – 6 metinės; 10.15 v.r. už a.a. Kostą Zigmantavičių, a.a. Emiliją ir Joną Aleksus ir a.a. Stasį Juknevičių; 11.30 v.r. už parapiją.

Dr. Albina Prunskienė, Vaikų globos komiteto garbės pirmininkė iš Čikagos, Algis ir Dalia Augūnai iš Juno Beach, Fl., lydimi dr. Petro ir Irenos Lukoševičių, rugsėjo 4 d. lankėsi „Tėviškės žiburiuose“, apžiūrėjo Anapilio sodybą, Šv. Jono lietuvių kapines bei Lietuvos kankinių šventovę. Svečiai savo viešnagės Kanadoje progą taipgi susitiko su Toronte gyvenančiais bičiuliais.

Lietuvos aklių ir silpnaregių sąjungos pirmininkas dr. Osvaldas Petrauskas vadovavo delegacijai (Audronė Juozėnaitė, Sigita Armonas), savo lėšomis atvykusiai dalyvauti „World Blind Union“ konferencijoje rugpjūčio 26-31 d.d. Toronte, į kurią buvo suvažiuę atstovai iš 200 kraštų. Kiek leido laikas, Lietuvos delegatai aplankė Toronto lietuvių institucijas ir paliko gražių informacinių leidinių, plačiai supažindinančių su draugija ir jos veikla.

„TŽ“ redakcija vis gauna straipsnių iš autorių, kurie tuos pačius tekstus siunčia ir kitiems laikraščiams. Šiomis eilutėmis norima priminti, kad „TŽ“ tokių straipsnių nespausdina. Jie laukia originalių straipsnių, skirtų vien „TŽ“. Išėjvijos laikraščiai turi daug tų pačių skaitytojų. Jie pagrįstai protestuoja dėl tokių kartojamų „kalinių“ straipsnių dviejuose ar net keliuose laikraščiuose. Taip pat „TŽ“ redakcija gauna iškarpų iš įvairių Lietuvos laikraščių su prašymu juos perspausdinti „TŽ“. Redakcija to negali padaryti. Tokiais atvejais kartais įmanoma panaudoti straipsnius kaip medžiagą informacijai.

IEŠKOME asmens trijų mėnesių kūdikio priežiūrai darbo dienomis. Valandos ir užmokestis pagal susitarimą. Nakvynė nėra galimybės, tačiau labai geras susisiekimas autobusu Mississaugoje. Skambinti tel. 905 607-3715.

CANDLELIGHT CATERING

Gaminamas maistas pokyliams, vestuvėms, mergvakariams, krikštynoms ir pusrūpiams. Parūpinam gėles. Skambinti tel. 416 622-9753 Joanai Bubulienėi.

Dantų gydytoja

ASTA E. GRINIS-VAIDILIENĖ, D.D.S.

3101 Bloor Street West, Suite 308, Toronto, Ontario M8X 2W2

(trys blokai į vakarus nuo Royal York)

Telefonas 416 237-1273

Kviečiame visus į XXXIV-ąsias KANADOS LIETUVIŲ DIENAS

1996 m. spalio 11-13 d.d.

KLB Toronto apylinkės valdyba

PRANEŠAME SAVO NARIAMS, KAD

jau galite įsigyti „INTERAC“ kortelę, su kuria galėsite:

- Pasiimti pinigų iš visų bankinių automatų, pažymėtų „INTERAC“ ženklų bet kur Kanadoje ir bet kurio laiku;
- Apmokėti už pirkinius parduotuvėse, kurios prijungtos prie „INTERAC“ sistemos.

NORINTIEJI įsigyti šią kortelę prašomi kreiptis į kredito kooperatyvo raštinę.

KVIEČIAME visus narius pasinaudoti nauju patarnavimu.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas Toronte

„Atžalynas“ Toronto tautinių šokių ansamblis, pradeda repetitijas ir šokėjų registraciją rugsėjo 17 d., 7 v.v. Toronto Lietuvių Namuose. Dėl informacijų galima kreiptis į D. Bonner tel. 905 949-8657.

Toronto Maironio mokykla ir lituanistiniai kursai pradės mokslo metus rugsėjo 21 d. „Our Lady of Peace“ mokyklos patalpose, 70 Mattice Ave. Registracija – nuo 9.30 v.r. iki 12 v.

Anapilio sodybos korporacijos narių visuotinis susirinkimas įvyks š. m. rugsėjo 25, trečiadienį, 7 v.v. parapijos salėje. Nesusirinkus kvorumui, už pusės valandos šaukiamas kitas susirinkimas, kuris, nežiūrint dalyvaujančių narių skaičiaus, bus teisėtas. Valdyba

Kanados lietuvių dienų iškilmingam pokyliui, kuris įvyks spalio 12 d., 7 v.v. didžiojoje Anapilio salėje, reikia pragrafiuoti bei papuošti kepinį (tortą). Kas galėtų tai paruošti ir paaukoti, prašoma skubiai pranešti J. Vingelienei tel. 416 233-8108. Inf.

J. Vaskela, „TŽ“ skaitytojas ir dosnus rėmėjas, gaunąs nemažai laikraščių ir iš Lietuvos, atidžiai seka gyvenimą Lietuvoje. Ne kartą joje lankėsi, padėjo įsikurti savo artimiesiems. Lankydamasis savo tėviškės parapijoje Kiaukliuose, matė sovietų kariuomenės sunaikintą šventovę. Išgirdęs dabar, kad ten pradėdami šventovės atstatymo darbai, paaukoko 6000 dolerių. Jis gerai žino, kad dabartinėmis sąlygomis neturtingi vietiniai gyventojai negali vien patys be užsienio tautiečių pagalbos atstatyti savo šventovės. Jis pasiūlymą ir toliau remti pradėtus atstatymo darbus. Už jo paramą yra labai dėkingi Kiauklių parapijiečiai ir klebonas kan. J. Andrikonis. Aukos Kiauklių šventovės statybai siunčiamos per Anapilio parapiją. Čekiai rašomi: Lithuanian Martyrs Church Kiaukliai (494 Isabella Ave., Mississauga, Ont. L5B 2G2).

Tarptautinė konferencija „International Co-operatives Research Conference“ įvyks Tartu, Estijoje rugsėjo 26-29 d. d. Ją padeda ruošti Kooperatyvinių mokslų akademine draugija. Daugeliui kooperatyvinių organizacijų patyris didelius ekonominius ir politinius pokyčius bei naujus pačių narių reikalavimus, labai svarbus tampa tyrinėtojų vaidmuo pabrėžiant teoretines bei praktines išvadas. Todėl konferencijoje bus gvil-denamos kintančios rinkų sąlygos, prisitaikymo būdai, naujos iniciatyvos ir kitos svarbios temos. Konferencijos kaina \$275 JAV dol. Informaciją teikia komiteto pirmininkas Roger Spear, Co-ops Research Unit, Open University, Milton Keynes, MK7 6AA, United Kingdom. Tel. +44 1908 652175. Elektroninio pašto adresas: R.G. SPEAR@OPEN.AC.UK.

Lietuvių Namų Vytuto Didžiojo menėje 1996 m. rugsėjo 22, sekmadienį, 2.30 v.p.p. įvyks

simpoziumas

Tema: Lietuva rinkimų išvakarėse: Kas darytina toliau?

Pranešėjai: inž. K. Astravas, prof. V. Samonis ir I. Lukoševičienė. Visus kviečia dalyvauti –

Toronto LN Visuomeninės veiklos komitetas

Maloniai kviečiame dalyvauti

Literatūros ir muzikos popietėje

1996 m. spalio 6, sekmadienį, 3 v.p.p.,

Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario.

Programoje: poetė Violeta Palčinskaitė; muzikinės dalies atlikėjos – mūsų jaunos solistės Adriana Karkaitė ir Indrė Viskontaitė, akompaniatorė – D. Radtke.

Po programos vaisės. Įėjimas \$10 asmeniui.

Toronto Lietuvių Namų Visuomeninės veiklos komitetas

BALTIC CANADA

SIUNČIAME PREKES Į BALTIJOS KRAŠTUS LAIVU IR LĖKTUVU

Sandėlio adresas: 670 Coronation Dr., Unit 2, Scarborough, ON M1E 4V8

Šalpos siuntas priimame:

- ♦ Antradieniais ir trečiadieniais nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p.
- ♦ Paime siuntas iš namų pagal susitarimą.

Hamiltono šalpos siuntas priimame: 16 Queen St. N.

- ♦ rugsėjo 27 d. nuo 11 v.r. iki 5 v.p.p.
- ♦ rugsėjo 28 d. nuo 10 v.r. iki 12 v.d.

Visais klausimais skambinkite tel. 416 287-3893

Įvairios žinios

Apie Čuplinskų šeimos įnašą į Lietuvą, rašo Ona Balčiūnienė „Lietuvos aid“ 1996 m. rugpjūčio 28 d. laidoje. Paskelbtas pokalbis su žinomais veikėjais torontiečiais dr. Judita ir inž. Eugenijumi Čuplinskais, šią vasarą viešėjusiais gimtajame krašte. Anot straipsnio autorės, jie vis rūpinasi, ką jų keturi suaugę vaikai galėtų dar nuveikti Lietuvos gerovei.

Jų sūnus Vytas prieš trejetą metų dirbęs su jaunaisiais konservatoriais. Vyriausias sūnus Darius Vilniuje atsiradęs Sąjūdžio mardžioje. Su atvykusi broliu Rimu pergyvenę sunkiausius laikus, kai seimo rūmus supo sovietų tankai. Darius dabar dirba Atviros Lietuvos fonde, Rimas studijuoja Vokietijoje. Duktė dvejus metus dėstė Kat. Bendrijos istoriją Kretingos Šv. Antano kolegijoje. Toronte norinti baigti teologijos studijas ir siekti daktarato.

Pokalbyje politiniai klausimai Čuplinskai tarp kitko pareiškė, kad išėjviamis netiktų „užimti vadovų postus Lietuvoje“, išėjviai galėtų būti tik talkininkai ir patarėjai. Prieš rinkimus dešimtosios pakraipos partijos turėtų sudaryti koaliciją. Tėvynės s-gos Kanados skyrius, artėjant rinkimams, siunčia keletą savo narių, kad padėtų įveikti valdžios skatinamą žmonių abejingumą.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija leidžia biuletenį „Vidurnaktį nežuže“. Pirmajame nr., datuotame 1996 m. gegužės mėn., rašoma ir nuotraukomis

ilustruojama apie pirmąjį šios bendrijos suvažiavimą, įvykusį Vilniuje 1996 m. vasario 10 d. Politinis kalnys mons. K. Vasilauskas pašventino bendrijos vėliavą, paskelbta interesų ir teisių deklaracija; rašo V. Landsbergis, A. Saudargas ir kt. Antrajame nr. paskelbtas viešas laiškas prezidentui, iškeliantis sovietų armijoje tarnavusių karo veteranų privilegijavimą nurodant, kad pirmieji įstatymais privilegijuoti turėtų būti politiniai kaliniai ir tremtiniai. Išspausdintas platus, pailiustruotas straipsnis apie Lietuvos naikinimą ir kovas 1940-1990 m.

„Amnesty International“ tarptautinės organizacijos Vokietijos skyriaus vardu Annemarie Reinhardt parašė laišką Lietuvos seimo nariui Leonui Alesionkai, kuriame giriamas prezidento pasiūlymas panaikinti Lietuvoje mirties bausmę. Nurodomos trys mirties bausmės nuteistųjų pavardės, ir prašoma seime paremti prezidento pasiūlymą. Šio laiško kopiją „TŽ“ gavo rugsėjo 1 d.

Paieškojimas

Jadvyga Jakštienė, 4628 So. Rockwell St., Chicago, IL 60632, USA ieško Kazio ir Onos Gruzinskių arba jų vaikų. Žinantys ką apie šiuos asmenis prašomi pranešti aukščiau nurodytu adresu.

REIKALINGAS žmogus prižiūrėti namui, norintis gyventi kaime, gerame name, tarp dviejų mažų miestelių. Teirautis tel. 519 426-1354.

Kanados lietuvių dienų renginiai

Beliko tik vienas mėnuo iki Kanados lietuvių dienų. Atsiminkime, kad tokios šventės teikia mums visiems lietuviškos atgaivos. Tautos meilė ir jautrus sielojimasis gimtojo krašto likimu, lietuviybės išlaikymu išėjvijoje, pastangos stiprinti vienybę kviečia visus KLD renginiuose dalyvauti. Tebūna Kanados lietuvių dienos mūsų dvasios atsparumo ir tautos gyvatingumo parodymas, kuriame jungiasi ištikimybė Kanadai ir Lietuvai.

Atsilankykite gausiai į visus Kanados lietuvių dienų renginius:

Pentadienį, spalio 11, 7 v.v. įvyks Literatūros vakaras. Prisikėlimo parapijos parodų salėje (1011 College St.). Įėjimas – \$7 asmeniui; 9 v.v. Jaunimo susipažinimo vakaras. Prisikėlimo parapijos salėje.

Šeštadienį, spalio 12, 9.30 v.r. Mokytojų suvažiavimas. Prisikėlimo parapijos parodų salėje. 10 v.r. Sporto varžybos įvairiose vietose. Pagrindinės rungtynės bus šeštadienį, spalio 12, Mississaugoje Father Michael Goetz gimnazijos salėje, 330 Central Parkway (west of Hwy. 10). Žais Kanados lietuvių jaunimo rinktinė prieš Šarūno Marčiulionio krepšinio mokyklos mokinių komandą. Tų komandų rungtynės įvyks ir sekmadienį, spalio 13, po paskutinių Mišių Prisikėlimo parapijos salėje.

11 v.r. Tautodailės instituto suvažiavimas, tarybos posėdis, o 12 v. narių susirinkimas Anapilyje, buvusioje parodų salėje,

2-me aukšte. 5 v.p.p. Tautodailės parodos atidarymas

2 v.p.p. Dramos popietė. Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje. Įėjimas – \$7 asmeniui. Toronto lietuvių teatras „Aitvaras“, vad. A. Dargytės-Biškevičienės, parodys 3-jų veiksmų komediją „Audra giedroje“.

6 v.v. Kanados lietuvių dailininkų meno darbų paroda. Kanados lietuvių muziejaus-archyvo parodų salėje, Anapilyje.

7 v.v. Iškilmingas pokylis Anapilio salėje. Stalai turės Lietuvos miestų pavadinimus ir bus papuošti ne tik gėlėmis, bet ir miestų herbais. Bilieto kaina – \$30; vaikams iki 14 metų pusė kainos. Prieš pokylį Vitalija Paulauskaitė ir muz. Leokadija Paulauskaitė-Kanovičienė paskambins populiarios muzikos. Pokylio metu gros orkestras „Gintaras“ iš Čikagos.

Sekmadienį, spalio 13, Mišios / Pamaldos – 9.30 v.r. Išganymo evangelikų liuteronų šventovėje, 1691 Bloor St. West (kampus Bloor - Indian Rd.); 10.15 v.r. Mišios. Prisikėlimo parapijos šventovėje (1021 College St.); 11 v.r. Mišios Lietuvos kankinių parapijos šventovėje, Anapilyje, Mississauga, Ont.

4 v.p.p. Koncertas didžiojoje Anapilio salėje. Bilieto kaina – \$10. Vaikams iki 14 metų pusė kainos. Vietos numeruotos.

8 v.v. Linksmavakaris - Atsiveikimas Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje. Groja „Kapelė“. Įėjimas – \$5.

KLD rengimo k-to inf.

MONTREALQUE

„Rūtos“ klubas spalio 20, sekmadienį, Aušros Vartų parapijos salėje rengia mugę – bazarą. Kad renginys būtų pilnesnis, klubo nariai prašo svečių, kurie dažnai lankosi klube, atnešti ką nors tinkamo loterijai.

Sol. Antanas Keblys beveik kiekvieną sekmadienį pagieda po keletą giesmių Aušros Vartų šventovėje. Parapijos choras vasaros metų atostogauja.

Lietuvių kilmės Tammy O. Pelletier susituokė su Marco Compeau rugpjūčio 31 d. Aušros Vartų šventovėje.

Rimos (Jurkutės) ir Rimo Piečiūčių antras sūnelis pakrikštytas Dariaus Justino vardais. B.S.

LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Seve, Montreal (Quebec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545 FAX 514 722-3546

JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. DONNA SVRAKA, A.I.B.

PETRAS ADAMONIS, C.I.B. Res. 514 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas nepareigoja apsidrausti.

MOTERIS iš Lietuvos ieško darbo. Gali valyti namus bei prižiūrėti senelius. Tel. 416 532-9080.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 503-1687.

ATLIEKU stalius, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algijui tel. 905 272-8323.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius stalius, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

Ar jau parėmė Kanados lietuvių kultūros muziejų?

Turner & Porter

LAIDOTUVIŲ NAMAI

TORONTE

ETOBICOKE

ir

MISSISSAUGOJE